Päivi Timonen ja Pasi Toivanen (toim.)

OPETUSTEKNOLOGIAOPAS

- Välineitä interaktiivisen teknologian hyödyntämiseen ammattikorkeakouluopetuksessa

HUMAK
HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Päivi Timonen ja Pasi Toivanen (toim.)

Opetusteknologiaopas - Välineitä interaktiivisen teknologian hyödyntämiseen ammattikorkeakouluopetuksessa

Opetusteknologiaopas - Välineitä
interaktiivisen teknologian hyödyntämiseen
ammattikorkeakouluopetuksessa

Päivi Timonen ja Pasi Toivanen (toim.)

Julkaisija: Humanistinen ammattikorkeakoulu
Humak Helsinki 2015

Sarja B 42 ISBN 978-952-456-199-0 ISSN 1457-5531

Opetusteknologiassa hehkuvat kaikki sosiaalisen median värit 7

1 Pohdintoja: valmennuspedagogiikka ja verkko-oppiminen 8
1.1 Valmentajuus ja verkkopedagogiikka 9

2 Verkko-opetus ja -oppiminen 12
2.2 Verkko-opintojakson suunnittelun prosessi 13
2.3 Ohjeita Moodle-opintojakson tekniseen luomiseen 25
2.4 Kohti yhteisöllisempää verkko-oppimista 30

3 Sähköiset oppimateriaalit 39
3.1 Sähköiset oppimateriaalit ja niiden löytäminen 40
3.2 MOOC, SOOC, cMOOC, xMOOC jne. 45
3.3 Diigo 46

4 Digitaalinen, sosiaalinen media ja opetus 49
4.1 Yhteisölliset työkalut ja sosiaalinen media linkkejä 2015 51
4.2 Blogit ja wikit 57
4.3 Kahoot - mobiiliohjaus, tietokilpailut, gallupit 58
4.4 Case: osallistaminen Kahootilla. Testistä kyselyyn. 59
4.5 Kännykät käyttöön - mobiilioppiminen 61
4.6 Purot - wikialusta 62
4.7 Sarjakuva: Bitstrips for schools 63

4.8 Powtoon: teknologia opetuksen havainnollistamisessa 65
4.9 Glogster - Teknologiaa opetuksen havainnollistamisessa 67

5 Opetuksen taltiointi ja jakaminen verkossa 68
5.1 Bambuser hauskasti, helposti ja vaivattomasti 69
5.2 Movenote - idioottivarma verkkotallenne omalta koneelta 76
5.3 Wirecast -reaaliaikainen seminaari ja tallenne 79
5.4 Ilmainen monikanavastriimaus YouTubessa 81

6 Lähiopetus ja ohjaus verkossa 88
6.1 Adobe Connect -tekniikalla toteutetut webinaarit 89
6.2 Kielistudio-ohjelma Mac-ympäristöön 95

7 Sähköinen tenttiminen 97
7.1 Tenttiminen Moodlessa – kokeilua ja kokemuksia 98
7.3 Tentin uudet vaatteet – Webropol – kyselystä etätenttiin 107

8 Kirjoittajat 113

Johdanto

Pasi Toivanen, Päivi Timonen

Opetusteknologiassa hehkuvat kaikki sosiaalisen median värit

Opetusteknologian eli tietoverkkoa ja erilaisia tieto- ja viestintätekniikan muotoja ja laitteita hyödyntävän opetuksen toimintakenttä on monimuotoistunut ja kehittynyt viime aikoina erittäin nopeasti. Opetusteknologiassa hehkuvat moodlet, skypet, blogit, prezit, diigot, wikit, emodot, slidesharet, yammerit, facebookit – kaikki sosiaalisen median värit. Mobiili- ja tablettilaitteet tarjoavat myös lukuisia opetuskäyttöön suunniteltuja sovellutuksia. Tekniikka vyöryy opetusalalle vääjäämättä; etenemistä ei voi pysäyttää. - Ei siis ihme että tekniikkakammoista humanistiopettajaa saattaa ahdistaa.

Opetusteknologian hyödyt ovat kuitenkin kiistattomat: teknologia voi avata aivan uusia oppimisen, opiskelun ja oppimisen näytön muotoja, joihin perinteisellä luento-ryhmätyö-kirjatentti-mallilla ei päästä. Lisäksi opetusteknologia tuo opiskeluun joustoa mahdollistaessaan lähes ajasta ja paikasta riippumattoman työskentelyn. Kontaktiopetus voidaan teknologian avulla toteuttaa reaaliaikaisena, osallistavana webinaarina, johon voi osallistua vaivattomasti vaikkapa kotoa käsin. Webinaareista tehtävistä tallenteista voi helposti kerrata opiskeltuja asioita oman aikataulun mukaan. Opetusteknologian kustannustehokkuus on myös huomionarvoinen tekijä opetuksen toteutustapoja suunniteltaessa.

Valveutunut opettaja oppii uutta. Mutta miten päästä alkuun? Miten perinteiseen pedagogiikkaan juurtunut opettaja voi uudistaa opetustaan opetusteknologiaa hyödyntämällä? Tämä on opas on kirjoitettu vastaukseksi tähän tarpeeseen. Tarjolla on nykyaikaisen opetusteknologian työkalupakki, josta teknologiaan aiemmin vihkiytymätön opettaja voi poimia käyttöönsä itselleen sopivia välineitä. Yhtä hyvin uskomme oppaan tarjoavan kosolti uusia oivalluksia teknologiaan perehtyneiden tarpeisiin.

On kuitenkin huomattava, että opetusteknologia on vain väline; opetus on aina viisainta suunnitella pedagogiikka edellä. Teknologiaa on järkevää käyttää silloin, kun se on tarkoituksenmukaista ja tuo lisäarvoa opetukselle: joustavuutta, vapautta, taloudellisuutta, nopeutta, helppoutta - yhdessä tekemisen oivaltavaa iloa.

Jokaisen opettajan harkittavaksi jää, miten paljon haluaa ja antaa itselleen luvan aiheesta innostua. Kaikkea tähän oppaaseen sisällytettyä teknologiaa ei kannata yrittääkään omaksua yhdellä kertaa. Suosittelemme etenemistä pienin askelin. - Kun kokeilee uutta, voi itsekin uudistua.

Kiitämme kaikkia tämän oppaan kirjoittajia ja toimitukseen osallistuneita antoisasta yhteistyöstä.

Helsingissä 15.5.2015

Oppaan toimittajat
Pasi Toivanen ja Päivi Timonen

1 Pohdintoja: valmennuspedagogiikka ja verkko-oppiminen

1.1 Valmentajuus ja verkkopedagogiikka

1.1 Valmentajuus ja verkkopedagogiikka

Päivi Timonen

Verkko tuo mahdollisuuksia, joita voidaan hyödyntää valmennuspedagogiikassa valmennusryhmän tukena. Humakin verkko-oppimisympäristöistä (Moodle, Humakpro) Moodle taipuu valmennuspedagogiikan ajatteluun monipuolisesti. Moodlessa on teknisesti erilaisia toimintoja, joiden avulla voidaan rakentaa ryhmien valmentajuutta tukevia prosesseja (kohortti, ryhmät, ajastetut tehtävät ja niin edelleen). Oppimistehtäviä voidaan pedagogisoida tehtäväksi vertaisoppimisryhmissä eli valmennusryhmissä. Näin opiskelijoilla on pienryhmän tuki. Ryhmässä tehtävä oppimistehtävä rajaa oppimiseen käytettävää aikaa ja ryhmällä on vastuu oppimisen edistämisestä. Verkko-opintojaksot toimivat oppimisyhteisöinä myös valmennuspedagogiikassa.

Verkko-oppimisessa yleisesti on saman suuntaista oppimisajattelua kuin Humakin valmennuspedagogiikassa on: oppimisen ja opettamisen muutos; opettaja on oppimisprosessien edistäjä ja oppii itsekin ryhmän mukana ja Humakin valmennuspedagogiikassa korostuu työelämälähtöisyys (Valmentajaopas 2013, 3), yhä enemmän suuntauksena on blended learning eli sulautuva oppiminen - opetus.

”*Sulautuva oppiminen on käsitteenä läheinen tutkivan oppimisen käsitteelle. Oleellista on oppimisen perustana olevan tiedon rakentuminen yhteisöllisenä prosessina. Opiskelija ottaa itseohjautuvan roolin suunnittelemalla, ohjaamalla ja arvioimalla toimintaansa ja opettaja toimii asiantuntijan mallina ja ohjaa ongelmanratkaisuprosessia. Sosiaalisen median ja oppimisen sulautumisen mukana pedagogiikkakin muotoutuu toisenlaiseksi. Verkoissa kaikki ovat toimijoita, joten opiskelijan rooli aktiivisena toimijana korostuu. Koska tietoa on saatavilla koko ajan liikaakin, opettajan tehtävässä korostuu tiedon jakamisen sijaan tiedon valikoiminen ja oppimisen ohjaaminen. Opettamisen sijaan pääpaino kohdistuu oppimiseen ja oppimisprosessin ohjaamiseen.*”
(Wikipedia.)

Verkko-oppimisprosessin mahdollisuudet osana valmentajuutta, muun muassa

- keskustelualustat, tietoresurssi

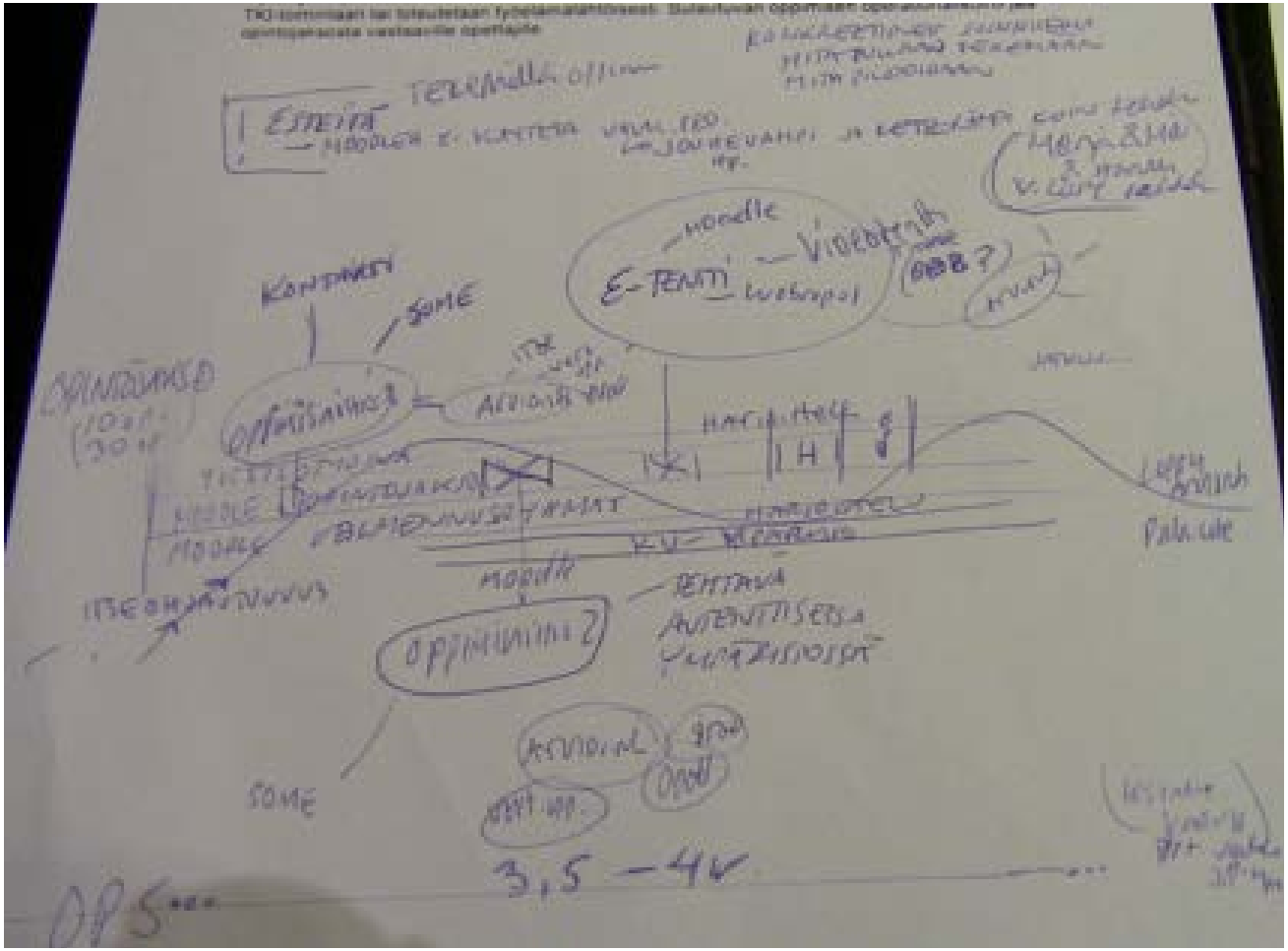

Kuva 1: *Sulautuvan oppimisen prosessikuvausta opintojakson oppimisprosessin suunnittelussa osana koko tutkintoa, Humakin valmentajakoulutus, työryhmätyöskentelyn tuotosta 20.11.2013 Päivi Timonen.*

(esim. koko opintojakson kestävät toimeksiannot ja ongelmaperusteiset tehtävät), työskentely ja valmennus verkossa (erityisesti myös aikuiset huomioon)
- verkko-oppimisympäristöt, joista opiskelijat hakevat itsenäisesti tietoa
- Moodle-koulutuksen näkökulma > tee moodle-oppimisympäristö omalle opintojaksollesi
- Moodlen systemaattisempi käyttö opintojaksoissa
- Moodle ryhmäohjauksen tukena

Verkko-oppimisympäristöjen hyödyntäminen monipuolisesti kehittää opiskeluaikana työelämässä tarvittavia tieto- ja viestintäteknisiä taitoja. Valmennuspedagogiikkaa pohtiessani nousee mieleeni itsensä johtaminen ja omien taitojen sekä osaamisen lisääminen.

YAMK opinnäytetyössäni ”Johda ja hyödynnä sosiaalista mediaa – työkalupakki kunnan nuorisotyön johtamiseen” olen tuonut esille valmennuksen vaikutusta johtamiseen. Opinnäytetyöni sisältö on

ajateltavissa toimivaksi itsensäjohtamisen työkaluna, vaikka se on mallinnettu nuorisotyön johtamisen viitekehyksessä. Luvussa 4.3 olen pohtinut" ketterä oppiminen – oppiva organisaatio ajankohtaistuu" johtaja -valmentajana ajattelua sekä autenttisen oppimisen tulokulmaa valmentajuuteen (Timonen 2012, 28-31). http://issuu.com/paiviti/docs/paivitimonen_yamkopinnayte2012_some_johtaminen_nso

Lähteet

Timonen, Päivi 2012. Johda ja hyödynnä sosiaalista mediaa -työkalupakki kunnan nuorisotyön johtamiseen. Humak: Helsinki. http://www.slideshare.net/timoskajohda-ja-hyodynna-sosiaalista-mediaa-tyokalupakki-kunnan-nuorisotyon-johtamiseen-yamk-opinnayte-paivi-timonen-2012

Verkko-opetusteknologian kehittämishanke 2013 (aik. Nimi avointen oppimisympäristöjen kehittämishanke). Humak: Helsinki.

Valmentajaopas 2013. Humak.

Wikipedia

2 Verkko-opetus

2.1 Tavoitteena hyvä verkko-opintojakso
2.2 Verkko-opintojakson suunnittelun prosessi
2.3 Ohjeita Moodle-opintojakson tekniseen luomiseen
2.4 Kohti yhteisöllisempää verkko-oppimista

2.1 Tavoitteena hyvä verkko-opintojakso

Päivi Timonen

Kuvaan artikkelissa omia kokemuksiani verkko-opintojaksojen suunnittelusta, luomisesta ja toteutuksesta Humakissa ja aikaisemmin. Suunnittelin ja toteutin Humakissa ensimmäisen 15 op laajuisen Nuorisotyötä ja -toimintaa verkossa opintojakson yhteisöpedagogiopiskelijoille lukuvuonna 2010-11. Lukuvuoden 2013-14 opintojakso on siis neljäs toteutus ja sisältö on tiivistetty 10 opintopisteeseen.

Vuosien saatossa olen toki pitänyt useammasta aiheesta verkko-opintojaksoja. Käytän esimerkkinä yllämainittua 10 op:n verkko-opintojaksoa. Olen suunnitellut opintojakson alusta alkaen läheisessä yhteistyössä ammattialan osaajien kanssa (Verke Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus, Koordinaatti Nuorten tieto- ja neuvontatyön kehittämiskeskus, Pelastakaa Lapset, Nusuvefo Nuorille suunnatun verkkotyön foorumi). Työelämän osaajat ovat tarjonneet opiskelijoille oppimistehtävien toteutussisältöjä, esimerkkinä reaaliaikainen verkkokohtaaminen.

Lukuvuoden 2013-14 Nuorisotyötä ja -toimintaa verkossa 10 opintopisteen toteutuksessa uutta oli 3 opintopisteen laajuinen “kohtaaminen verkossa” -osuuden toteutus yhteistyössä Laurean lehtoreiden kanssa. Laurean opiskelijoita osallistui Humakin opiskelijoiden kanssa tähän kokonaisuuteen.

Uskon sosiokonstruktiiviseen ja autenttiseen oppimiseen ja sitä olen yrittänyt mahdollistaa verkko-opinnoissa. Mielestäni on tärkeää, että opintojaksolle osallistuu hyvin erilaisia opiskelijoita; nuoria, aikuisia, opiskelijoita eri koulutusohjelmista ja avoimen ammattikorkeakoulun kautta työelämän toimijoita. Verkko-oppiminen mahdollistaa monipuolisesti erilaisen osaamisen jakamisen.

Verkko-oppimisen ympäristöjä ovat Moodlen lisäksi esimerkiksi Optima, Fronter ja sosiaalisen median palveluissa muodostuvat oppimisympäristöt. Joissakin oppilaitoksissa opiskelijat voivat opintojakson alkaessa itse päättää yhteisen verkko-oppimisympäristönsä. Tämä edellyttää sellaisen oppimispedagogiikan valitsemista, joka soveltuu missä tahansa verkko-oppimisympäristössä toteutettavaksi. Teemu Arina on tuonut jo vuosien ajan esille PLE -(Personal Learning Environment) eli henkilökohtaisen oppimisympäristön ajattelua. Tästä olen kertonut enemmän sosiaalinen media ja opetus -osuudessa.

Uusinta verkko-oppimisessa ovat kaikille avoimet maksuttomat verkkokurssit MOOCit (massive open online courses), joita englanninkielisessä maailmassa on järjestetty jo usean vuoden ajan. Suomessa avoimia joukkokursseja ovat

ensimmäisten joukossa tarjonneet yliopistot vuodesta 2012. Helsingin yliopisto on määritellyt MOOCin verkkovälitteiseksi kurssiksi, "joille voi osallistua kuka tahansa taustaan, varallisuuteen tai asuinpaikkaan katsomatta. Kurssit kestävät kymmenkunta viikkoa, ja opetus koostuu lyhyistä videoista, harjoitustehtävistä ja artikkeleista." (Hiidenmaa 2013.)

Humakin yhteisöpedagogin koulutusohjelma / pääkaupunkiseudun TKI-keskus, Metropolia ammattikorkeakoulu ja Verke Verkkonuorisotyön kehittämiskeskus selvittivät syyslukukauden 2014 aikana verkkonuorisotyön oppimiseen soveltuvaa avointa etäopetuksen tekniikkaa, pedagogista mallia ja sisältöä. Distanssi - Joustava etäopetus nuorisotyöntekijöiden digitaalisten taitojen vahvistajana -selvitystyölle myönnettiin Manner-Suomen ESR-ohjelman rahoitusta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi Humakille tukea Distanssi – MOOC nuorisoalan digitaalisen työotteen vahvistajana -täydennyskoulutushankkeelle 1.8.2015-31.7.2016. Hankkeessa toteutettavan MOOCin sisältö koskee nuorisoalan digitaalista työotetta. Sisällöt sivuavat mm. sosiaalisen median ja digitaalisten pelien käyttöä nuorisotyössä, nuorten ohjaamista omien mediatuotantojen tekemiseen sekä nuorten kannustamista osallistumiseen ja vaikuttamiseen digitaalisen median avulla.

Opiskelijoiden palautetta verkko-opintojaksoilta lukuvuonna 2013-14:

"Aikuisten oikeasti on upeaa, että on myös tällainen mahdollisuus sivistää itseään työnsä ohella kun ei ole mahdollisuuksia työstään poistua; joko rahallisen tai muun syyn vuoksi."

"Ryhmätöiden aikatauluista kannattaa sopia hyvissä ajoin."
"Opintojakso on opettavainen ja rentouttava. Parasta on se, että saa istua kotona ja olla samalla luennolla tai suorittamassa opintoja. Samalla saa mahdollisuuden tehdä etätöitä toisella paikkakunnalla olevien opiskelijoiden kanssa ja tutustua uusiin ammattiryhmiin."

"Kasvokkain opiskelussa voi jäädä muiden varjoon tai "olla pois" oppitunnilta vaikka olisitkin siellä; verkko-opiskelussa se ei onnistu.

** WordPressin käyttämistä ei kannata pelätä, se luonnistuu kyllä vaikka alkuun pelottaisikin. :)"*

"Opiskelijoille:
- Kuunnelkaa ryhmänne muita jäseniä ja arvostakaa heidän panostusta.
- Pitäkää yhteyttä toisiinne ja keskustelkaa todella aiheesta. Joku jäsen voi olla ihan oikeasti kiinnostunut oppimaan. Muiden jäseniä kohtaan ei ole reilua lähteä tämänkaltaiselle interaktiiviselle verkkokurssille vain opintopisteitä keräämään.
- Ole ihan oikeasti kiinnostunut työskentelemään verkkotehtävien ääressä!"

"Todella hyvä ja hyödyllinen kurssi. Onneks otin."

"Kannattaa ehkä muistuttaa, että verkko-oppiminen vaatii paljon enemmän työtä ja aikaa kuin lähiopetus esimerkiksi. On oltava reipas ja aktiivinen. Koen myös itse jääneeni junasta niinä päivinä, kun en pystynyt osallistumaan webinaareihin. Ne ovat kuitenkin tämän kurssin paras suola minun mielestäni."

2.2 Verkko-opintojakson suunnittelun prosessi

Opettajasta verkko-ohjaajaksi
Opettajan pedagogisista opinnoistani Hamkissa (Aokk 2007) minulle tallentui verkko-oppimisen työkalupakkiini Manninen, Silander ja Koli. Jyri Manninen on kuvannut ohjausta verkkopohjaisissa oppimisympäristöissä. Hän tuo esille, että iso osa perinteisistä opettajan tehtävistä, ”opettamisesta”, tapahtuu verkkokurssia suunniteltaessa, oppimateriaalin suunnittelun yhteydessä ennen kurssin alkua (Manninen 2003, 27). Mannisen mielestä opettajan rooli on muuttunut verkko-oppimisympäristössä ohjauksen suuntaan, verkko-opiskeluprosessin ohjaajaksi.

Manninen kuvaa oppimisprosessin tekemistä verkkoon ja niitä välineitä, joita ohjaajalla on käytössä hänen toteuttaessaan verkko-oppimiskokonaisuutta (Kuvio 1).

Kuviossa vaakatasolla olevat opiskelun ja ohjauksen välineet verkossa vaativat enemmän ennakkosuunnittelua,

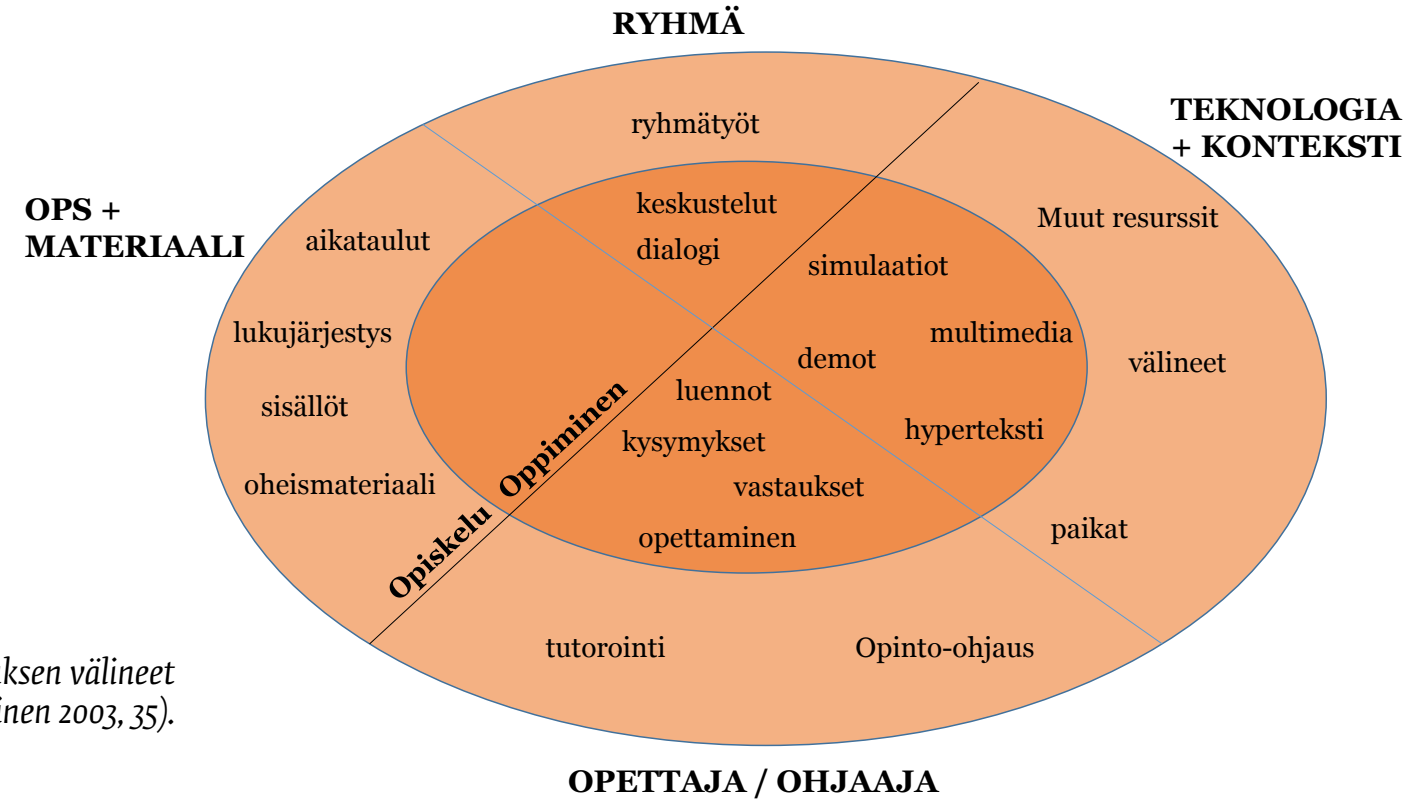

Kuvio 1. *Opiskelun ja ohjauksen välineet verkossa (Manninen 2003, 35).*

”verkkokurssin sisään rakennettu ohjaus (opetussuunnitelma + oppimateriaali, teknologia + konteksti)”.

Opettaja pystyy hallitsemaan enemmän pystyakselilla olevaa ”ryhmäprosessia ja opettajan omaa toimintaa”. Mannisen mukaan hyvä verkkokurssi koostuu näiden eri osien suunnitelmallisesta hyödyntämisestä. (Manninen 2003, 33–34.)

Verkko-oppimisprosessin suunnittelu
Yksittäinen opettaja tai työryhmä suunnittelee verkko-oppimisprosessin ja verkko-ohjauksen. Pasi Silander ja Hannele Koli ovat tutkineet oppimisen suunnittelua ja verkko-opetuksen oppimisprosessia. Oppimisprosessin suunnittelussa huomioidaan ”opintojakson oppimisen tavoitteista, oppijan aikaisemman tietämyksen ja osaamisen sekä oppimisprosessin muoto ja laajuus/pituus” (Koli 2003, 26).

Koli on kuvannut verkko-oppimisprosessin suunnittelua ja rakentamista oppimistilanteiden suunnitteluna oppimisprosessiin (kuvio 2.). Jokaiseen oppimistilanteeseen liittyy ”oppimisen kannalta keskeinen teema, oppimisen tavoitteet, oppimistehtävät eli miten asia opitaan, oppimisessa käytettävät tietolähteet, mahdollisesti käytettävä(t) oppimisaihio(t), ohjaus ja arviointi” (Koli 2003, 27; 2011).

Ohjauksen lähtökohta: Oppimisprossessin ja sen oppimistilanteiden hahmottaminen

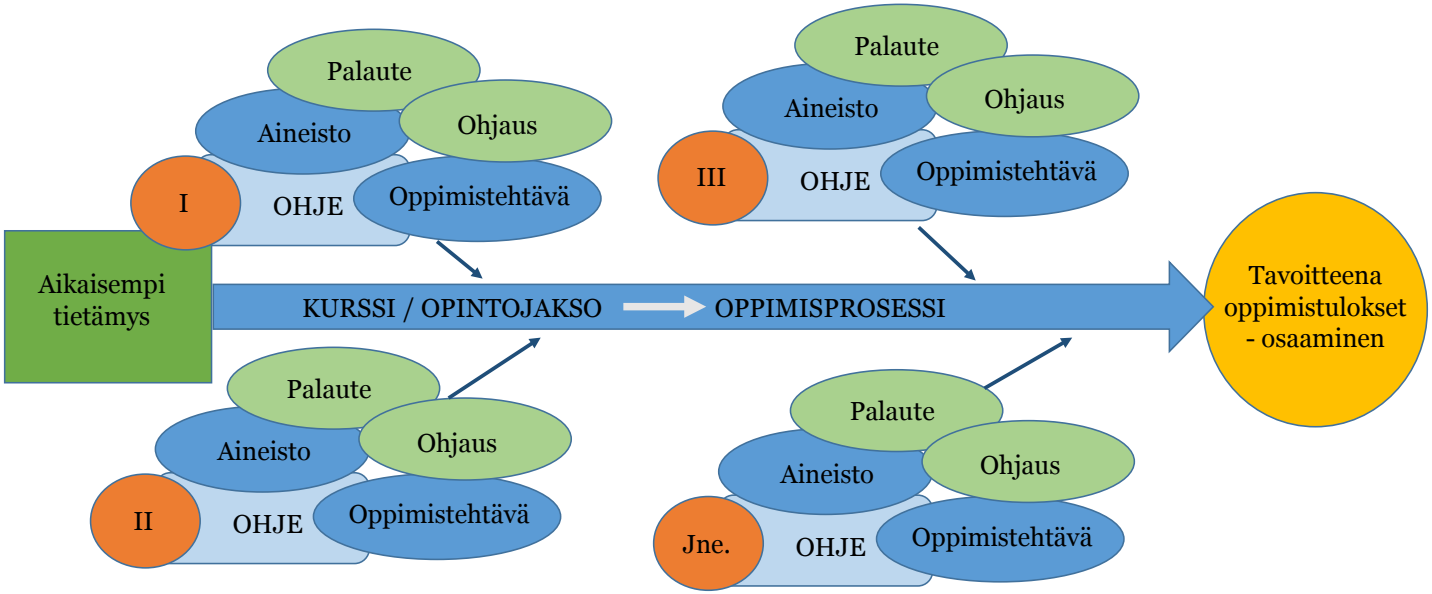

Oppimisprossessi on...

- Matka, reitti, polku, rasteja jne.
- Kuinka etenee ajallisesti? Pituus, kesto, laajuus?
- Kuinka monta oppimistilannetta? Minkä nimisiä? Mistä lähdetään liikkeille, miten edeteään jne.
- Oppimisprossesin kokonaisuus

Kuvio 2, Oppimistilanteiden suunnittelu oppimisprosessiin (Koli 2003, 27; 2011).
http://www.slideshare.net/hannekoli/verkkoohjaus

Ajatelkaamme Humakin Moodlea verkko-oppimisen toteuttamisympäristönä. Kolin yllä kuvaamassa opintojakso > oppimisprosessi oppimistilanteineen rakentuu Moodlen keskiosaan kasvavana sisältönä.

Moodlessa oppimistilanne voi olla yhden osion (aiheet tai viikot) laajuinen tai yhdessä osiossa voi olla useita oppimistilanteita. Opintojakson sisältö ja tavoitteet sekä oppimispedagoginen tavoite määrittävät tätä oppimisprosessin rakentumista.

Salmon (2014) kuvaa verkko-oppimisen suunnittelua viiden vaiheen mallin avulla. Mallissa on huomioitu tekninen tuki ja verkko-ohjaaminen (Kuvio 3).

Seuraavan sivun Kolin tekemän kuvion avulla haluan tuoda esiin havainnekuvan ohjaustyylistä ja ohjauspyrkimyksestä verkossa (Kuvio 4).

Sosiokonstruktiivinen oppiminen

Nuorisotyötä ja -toimintaa verkossa (10 op) -verkko-opintojaksossa tavoitteena on ollut saavuttaa sosiokonstruktiivista lähestymistapaa oppimiseen. Tämä tarkoittaa sitä, että tietoa konstruoidaan eli palautetaan mieliin, kerätään, tuotetaan, jaetaan ja jalostetaan yhdessä toisten oppijoiden kanssa. Opiskelijoilta tämän

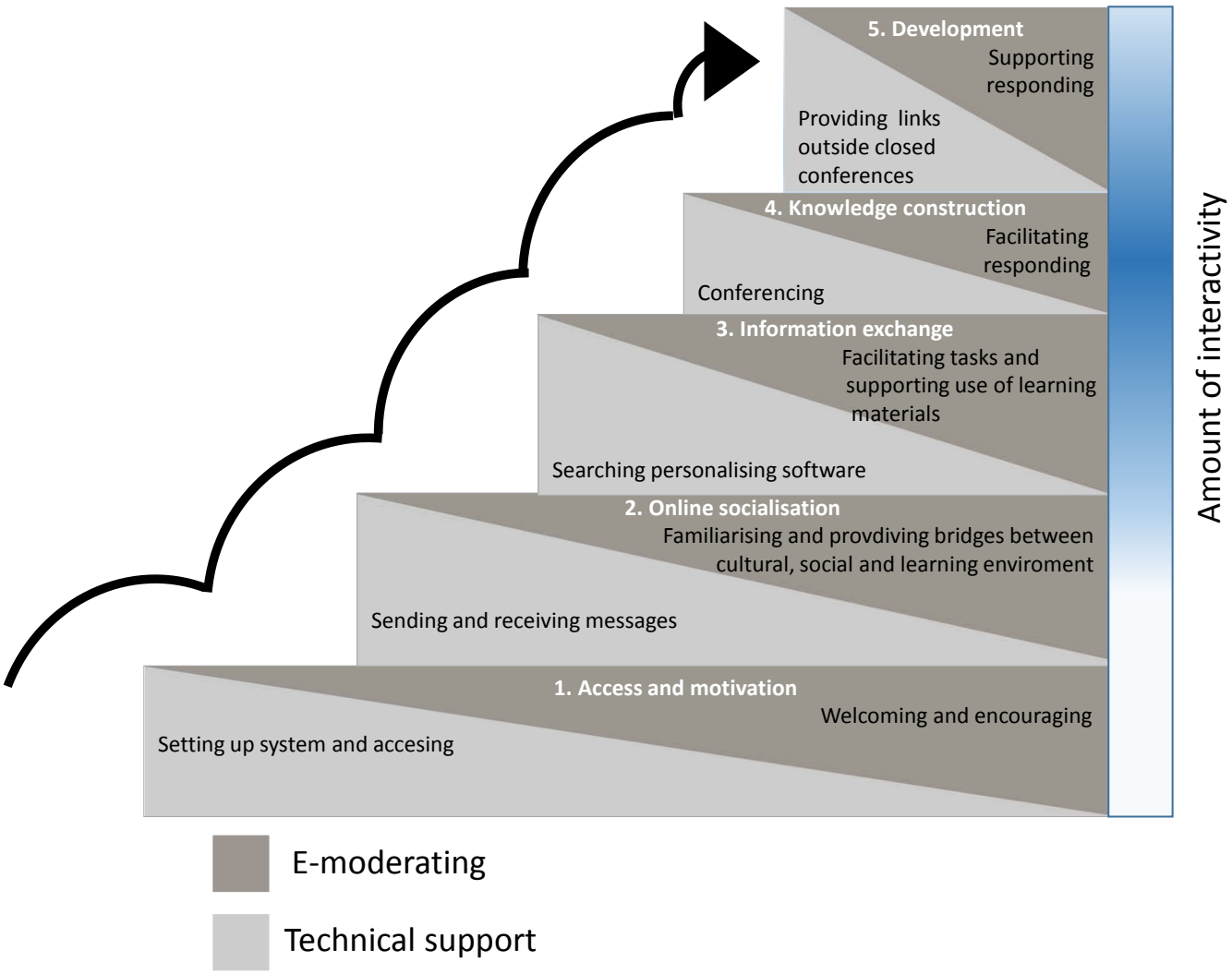

Kuvio 3. *The Five Stage Model (Salmon)*
http://www.gillysalmon.com/five-stage-model.html

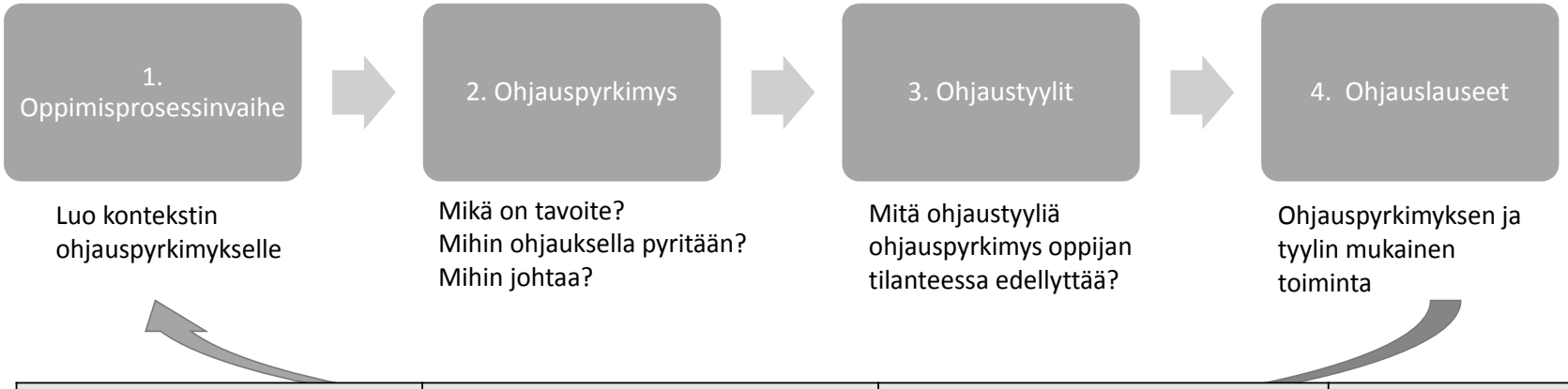

1. Valikko ***oppimisprosessinvaihe***	**2. Valikko** ***Ohjauspyrkimys***	**3. Valikko** ***Ohjaustyyli***	**4. Valikko** ***Ohjaustapa ja toteutus***
Valmentautuminen Itsensä esittely/ryhmäytyminen Tavoitteiden asettaminen Ongelmien/kysymysten asettaminen Omien selitysten esittäminen/hypoteesi asia Muiden käsityksiin tutustuminen/reflektio Omien käsitysten reflektointi Tiedon haku Tiedonrakentelu Syventävän tiedon tuominen keskusteluun Oppimisprosessin ja/tai lopputuotoksen reflektointi Jne.	1. Oppijan aikaisempien sisäisten toiminnallisten mallien (skriptien) aktivointi 2. Oppimisprosessin eteenpäinvieminen - omien tavoitteiden asettaminen (esim. aktivointi ja/tai motivointi **3. Reflektointi** - omat käsitykset -sisältö (oppimistilanteessa muodostuneet skeemat) 4. Aiheen/asian kriittinen tarkastelu 5. Fokusointi (esim. havainnot, sisältö) 6. Syventävän tiedonprosessointiin ohjaaminen - omien hypoteesien – olettamusten asettaminen - tiedon ulkoistaminen esim. käsitekaaviot - synteesi, vertailu - käytäntöön soveltaminen - yhteisöllinen tiedonrakentelu - kriittinen tiedon luotettavuuden arviointi - omien ongelmien asettaminen - omien toimintamallien (yleensä yhdessä tilanteessa toimivia) luominen 7. Ongelmanratkaisu- ja kognitiiviset strategiat ja niiden luominen ja kehittäminen - omien toimintamallien (yleisiä) luominen - päättelysäännöt - algoritmit	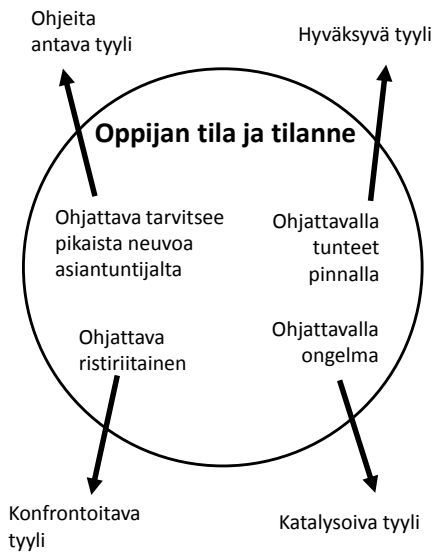	**Ohjaustapa:** - Oppimistehtävä - Ohjauslomake **Reflektointilomake** - Oppimispäiväkirja - Ohje/ohjeistus - Tsekkilista - Ohjauskeskustelu Jne. **Toteutus:** - keskustelualue - Sähköposti - Tekstiviesti - Ohjaustapaaminen Jne

Kuvio 4. Ohjauspyrkimys ja ohjaustyyli (Koli 2011)

tyyppinen oppiminen edellyttää aktiivista osallistumista opintojaksolla: keskustellen tai kirjoittaen tuotetaan sisältöä annettuihin tehtäviin, osallistumista reaaliaikaisiin istuntoihin ja oman mielipiteensä, alkavan tai olemassa olevan idean esiintuomista muille jne. Muiden tuottamien ajatusten, tekstien lukeminen tai esitysten katsominen on tärkeää, koska oma ymmärrys, pohtiminen ja kanta asiaan muodostuvat niiden avulla. Jokaisella oppijalla on elämänkokemusta, kiinnostusta ja osaamista opittavaan aiheeseen liittyen. (Tynjälä 1999, 61–67; Kauppila 2007, 38–40, 47–52; Timonen-Verma 2006.)

Nuorisotyötä ja -toimintaa verkossa 10 op -verkko-opintokokonaisuuden alussa on yleistä tietoa opintokokonaisuuteen ja verkko-opiskeluun liittyen, uutiset -alue verkko-ohjaajan / verkko-opettajan tiedotteille sekä opiskelijoiden esittelyjä varten oma keskustelualue. Verkko-opintojakson alkuosaan olen luonut HumakCAFE -kysymys-vastausalueen opintojakson aikana tulevia kysymyksiä varten (Moodlessa lisää keskustelualue -aktiviteettityökalulla).

Olen luonut vertaisoppimisryhmille suljetun keskustelualueen niin, että kyseiseen ryhmään kuuluvat näkevät viestit ja voivat kirjoittaa keskustelualueelle. Vuorovaikutteisten tehtävien tekemistä varten olen luonut keskustelualueen tai ohjeistanut käyttämään sosiaalisen median alustoja ja palveluja.

Sosiokonstruktiivista oppimista edistää kokemukseni mukaan verkko-opinnoissa se, että opintojaksossa on reaaliaikaisia webinaareja eli verkkoluentoja. Eri puolilla Suomea olevat opiskelijat tutustuvat toisiinsa, webinaarit tukevat ryhmäytymisprosessia ja opiskelijoiden kynnys osallistua verkko-opintojakson tehtäviin verkossa madaltuu. Opiskelijat uskaltavat rohkeammin julkaista omia kirjoituksiaan, luoda yhdessä oppimistehtävien sisältöä ja olla vuorovaikutuksessa toisten opiskelijoiden kanssa.

Nuorisotyötä ja -toimintaa verkossa -verkko-opintojakso on suunniteltu niin, että se tukisi sosiokonstruktiivisen oppimisprosessin alkamista (kontaktit reaaliaikaisina webinaareina, vertaisoppimisryhmät) ja jatkumista (vertaisoppimisryhmät, opiskelijoiden vuorovaikutus

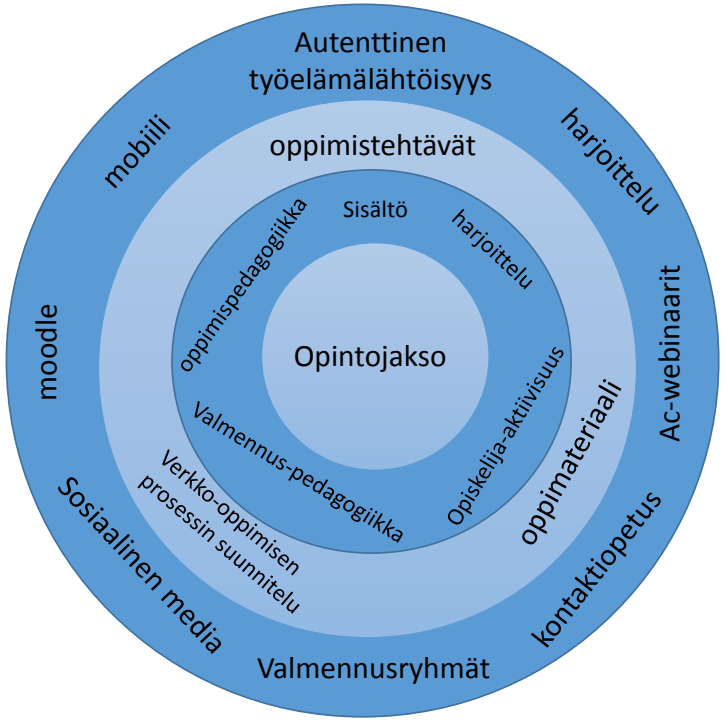

Kuvio 5. Verkko-opintojakson pedagoginen suunnittelun kokonaisuus: blended learning – sulautuva oppiminen ja verkko-oppimisen suunnittelu. Päivi Timonen

opintojakson aikana, prosessimaiset tehtävät, webinaarit).

Edellisen sivun tekemässäni kuviossani (kuvio 5) olen pyrkinyt tekemään näkyväksi suunnittelemieni ja toteuttamieni verkko-opintojaksojen kokonaisuutta pedagogisesta näkökulmasta (nuorisotyötä ja toimintaa verkossa 10 op, pelit ja nuorisotyö (5op sulautuva-oppiminen), nettikiusaaminen ilmiönä ja siihen puuttuminen 2 op).

Pedagoginen tavoite

- Humakin valmennuspedagogiikan huomioiminen
- opintojaksolle valittu pedagogiikka (sosiokonstruktivistinen oppiminen, autenttinen oppiminen jne.)
- opiskelijat aktiivisina (yksilöt, parit, pienryhmät, valmennusryhmät)
- oppimispedagogiikka (sosiokonstruktiviinen, valmennuspedagogiikka tms.)
- verkko-oppimisalusta opintojakson teknisenä toteuttamisalustana (V -verkko-opintojakso)
- verkko-oppimisalusta opintojakson intranettina ja verkko-opintojaksona (blended learning, sulautuva oppiminen)
- verkko-oppiminen voi olla hauskaa ja mielekästä
- verkko-opintojakso oppimisyhteisöksi
- oppimiskokonaisuuksien suunnittelu: sisällöt, tavoitteet > oppimistehtäviksi.

Opintojakson tavoitteet ja sisältö
- opintojakson tavoitteet ja sisältö määritelty opetussuunnitelmassa
- suunnitella, miten tavoitteet saavutetaan verkko-oppimisen avulla
- suunnitella, mitä ja miten sisältöä valmistetaan verkko-oppimateriaaliksi
- oppimateriaalin yhteistyöstäminen opiskelijoiden kanssa (oppimistehtävissä)

Opintojaksolla käytettävä verkkotekniikka

- Moodle
- Moodle ja sosiaalinen media
- webinaareissa eli reaaliaikaisessa verkko-opetuksessa Funet Tiimi (Adobe Connect tai muu reaaliaikainen verkkotyökalu Skype, Teamspeak).
- opintojakson kokonaisarviointi kirjataan aina oppilaitoksen oppilashallintajärjestelmään (Humakpro).

Verkko-oppimisen luonne oppimisessa

- opintojaksolla Moodlessa on hyvä kuvata verkko-oppimista opiskelijoille: opiskelu vaatii aikaa, oman ajankäytön suunnittelu on tärkeää, edellyttää sitoutumista ryhmään, itsenäiseen oppimiseen.
- Lehtorin ajattelutapa: minä verkko-opettajana, verkko-ohjaajana, verkkovalmentajana

Oppimisen ohjaaminen ja opetus verkon välityksellä -huoneentaulu lehtorille

- Motivoi keskusteluun kirjoittaen, yhteistuottaen
- Kirjoita positiivisesti ja innostavasti
- Aloita tärkeimmästä ja siirry yksityiskohtaisuuksiin
- Kirjoita nasevasti, konkreettisesti, vältä epämääräisyyksiä
- Yksi ajatus tai idea per kappale ja muista yleiset verkkoviestinnän periaatteet ja säännöt (kirjoita lyhyitä ja selkeitä lauseita)
- Huomioi monimedialliset mahdollisuudet esimerkiksi ohjeistukset (ääni, kuva, teksti, video)
- Kerro omia case eli tapausesimerkkejä aiheeseen liittyen eli tuo kokemukseesi pohjautuvaa tietoa esille
- Liitä linkkejä tai kirjallisuusvinkkejä opiskelijan esittämään asiaan liittyen
- Kirjoita säännöllisesti verkko-oppimisalustalla Moodlessa opintojakson uutiset -alueelle viesti, miten ja missä palautetta olet opiskelijoille antanut, mistä he löytävät mahdollisen

tekemäsi yhteenvedon tms. Linkitä sisäisenä linkkinä näkyviin opintojaksolla.

- Ohjaa oppimista, vie asiaa eteenpäin omilla kommenteillasi

- Ohjaus voi olla myös äänitiedosto, videotiedosto, AC-tallenne...

Verkko-opinnoissa on tiettyjä kriittisiä pisteitä. Opiskelijoiden aktivointiin, kannustamiseen, keskusteluihin innostamiseen ja palautteen antamiseen on hyvä kiinnittää huomiota erityisesti heti opintokokonaisuuden aloituskontaktin (webinaari) jälkeisenä aikana, puolivälissä verkko-opintoja ja opintojen loppupuolella. Tavoitteena on, että verkko-ohjaaja pitää toimillaan yllä ja tukee opiskelijoiden opiskelumotivaatiota koko koulutuksen ajan. Yksittäisen opiskelijan edistymisen seuraamiseen on Moodlessa mahdollista ottaa käyttön seurantayökaluja (muokkaa opintojakson asetuksia > Opiskelijan edistyminen > Suoritusten seuranta).

Verkko-opintojakson opettajan rooli on enemmän ohjaaja. Hän innostaa, muistuttaa, antaa palautetta verkon välityksellä. Ohjaaminen vaatii aikaa. Opintojakson ohjaajan työaika on ”näkymätöntä” aikaa. Hän tekee työtä verkossa, hän ei ole välttämättä fyysisesti läsnä tietyssä oppilaitoksessa, luokassa tai työpaikalla.

Mielestäni reaaliaikainen webinaari lähikontaktina on pedagogisesti erittäin tärkeää opintojaksojen aloituksessa silloin, kun halutaan rakentaa oppimisprosessia sosiokonstruktiivisen oppimisnäkemyksen suuntaan. Opiskelijoiden ryhmäytys aiheeseen voidaan varmistaa. Viimeistään lähikontaktissa opiskelijat perehdytetään verkko-oppimisalustan käyttöön. Reaaliaikaisen webinaarin avulla voidaan toteuttaa vaikka kokonainen kontaktiopetuspäivä. Siitä toisaalla tässä oppaassa (lähiopetus ja ohjaus verkossa).

Verkko-oppimisen arvioinnin suunnittelu

- Arviointikriteerit ja tehtävien kuvaukset näkyville (Humakin ops ohjeet, ops suunnittelulomakkeet)

- Moodlessa on oppimisen arviointia ja seurantaa auttavia työkaluja tai asetuksia

<u>Oppimistehtävän itseohjautuvuuden määrittely Moodlen asetuksissa</u>

- asetettava toimintaan opintojakson asetuksissa yleisellä tasolla ennen kuin voi käyttää tehtäväkohtaisesti
- kun opiskelija on tehnyt tietyn määrän suorituksia, niin Moodle merkitsee automaattisesti tehtävän tehdyksi (4 kirjoitusta - keskustelun avausta, 4 vastausta jonkun toisen aloittamaan keskusteluun jne.)
- opiskelijalle voidaan määritellä, että hän voi itse rastia tehtävän tai aineiston tehdyksi kun hän sen näin kokee
- suoritus voidaan automatisoida sellaiseksi, että suoritusruksi näkyy esimerkiksi, kun opiskelija on avannut tiedoston tai oppimateriaalilinkin.
- suoritetut tehtävät näkyvät opiskelijalle Moodlessa opintojakson pääsivulla eli neliö on ruksattu, kun tehtävä on tehty tai ruksi ilmaantuu automaattisesti tehtävän suorittamisen jälkeen.

<u>Opiskelijan perehdyttäminen Moodleen ja opintojaksoon, tavoitteisiin</u>

- Moodlen perustekniikan kertaaminen

- Moodlen mahdollistamien opiskelun edistymisen seuranta -toimintojen perehdyttäminen

- oppijan rooli verkko-opinnoissa

Verkko-opiskelijan omalla aktiivisella osallistumisella on vaikutusta toisten eikä ainoastaan hänen itsensä oppimiseen. Ammatillinen ajattelu kehittyy vuorovaikutuksessa toisten opiskelijoiden kanssa. Opiskelijan

on hyvä rytmittää itselleen verkko-opintojensa aikataulu, jotta tehtävät tulevat tehdyksi ajallaan. Opintojaksossa pyritään sosiokonstruktiiviseen oppimiseen. Ryhmän jäsenet ovat siksi tärkeitä kanssaoppijoita.

Nuorisotyötä ja -toimintaa verkossa -opintokokonaisuutta ei ole rakennettu yksilöllisen itseopiskelun välineeksi. Sosiokonstruktiivinen oppiminen verkon välityksellä on haasteellinen tavoite ja edellyttää opiskelijalta vastuuta sekä verkko-ohjaajalta opiskelijoiden säännöllistä kannustamista että innostamista eri verkko-ohjausmenetelmin.

Verkkokoulutuksen aikana on kaikille yhteisiä webinaareja, reaaliaikaisia verkkoluentoja, keskusteluja, joihin osallistuminen kuuluu koulutuksen sisältöön. On-line -keskustelujen tai webinaarien ajankohdat ilmoitetaan opintojaksolla.

Nuorisotyötä ja -toimintaa verkossa -opintojaksolla oppimistehtäviä tehdään joko vertaisoppimisryhmissä, kaikki yhdessä tai yksilötyönä. Opiskelijoita pyritään rohkaisemaan vuorovaikutukseen ja antamaan palautetta toisilleen.

Opiskelijaryhmässä palautetta annetaan oman vertaisoppimisryhmän jäsenille (ellei toisin mainita). Olen suunnitellut oppimistehtävien suoritusympäristöksi vertaisoppimisryhmät. Tällä tavoin voin rajata opiskelijan ajankäyttöä tehtävän suorituksen mukaisesti. Muiden kuin oman vertaisoppimisryhmän opiskelijoiden kirjoittamia sisältöjä kannattaa lukea ja kommentoida, jos opiskelija niin haluaa ja hänellä on aikaa. Aitoon verkkodialogiin, kuten dialogi ymmärretään, on haasteellista päästä.

Opiskelijat saavat opintojakson aikana oppimisprosessin mukaisesti eri tehtävistä ohjaajalta yksilöpalautetta, palautetta toisilta opiskelijoilta ja /tai ryhmänä palautetta. Palautteen antaminen on kirjattuna tehtävän ohjeisiin ja oppimisprosessin suunnitelmaan, johon myös toteutumisajankohta kirjataan.

Yhteisopettajuus

Niissä opintojaksoissa, joissa on useampia lehtoreita opettamassa, olen usein luonut verkko-ohjaajien käyttöön suljetun viestintäalueen Moodleen koulutukseen liittyen. Tämä oma sisäisen viestinnän keskustelualue on piilossa opiskelijoilta. Opettaja ja manager -tunnuksilla voi kirjoittaa ja vastailla viesteihin.

Autenttisen verkko-oppimisen arviointityökalu

http://www2.amk.fi/esitykset/Autenttisen_verkko_oppimisen_arviointi.pdf

Sosiaalinen media ja avoimet aineistot

http://fi.wikibooks.org/wiki/Viisautta_virtuaalimaailmoihin_ja_lis%C3%A4tyyn_todellisuuteen (Viisautta virtuaalimaailmoihin ja lisättyyn todellisuuteen 2013)

http://wiki.eoppimiskeskus.fi/display/AVOkoulutukset/AVO+koulutusmateriaalit%2C+aineistoja+ja+tapahtumia (AVO koulutusmateriaalit, linkkejä, tapahtumia)

http://avoimetpalvelut.purot.net/linkit (ITK2013, avoimetpalvelut)

http://kinda.purot.net (Pauliina Mäkelä)

http://opeblogi.blogspot.fi/2011/10/ilman-kirjautumista-somettelua.html (Anne Röngäs)

http://vinkkiverkko.wikispaces.com/ (Vinkkiverkko -sosiaalisen median avoimet oppiresurssit opettajalle)

iTEc Teacher community - some linkkejä http://itec.eun.org/web/asiteclms/tools

http://someoppi.wikispaces.com/Pedagogiset+mallit

Some-linkkejä 2015, Humak Päivi Timonen: http://bit.ly/some-linkkeja2015

http://www.verke.org -verkkonuorisotyön kehittämiskeskus: webinaaritallenteet

MOOC-aiheisia linkkejä
Distanssi hanke, jossa Humak on mukana http://distanssi.metropolia.fi.
Hiidenmaa, P. 2013. Jos vastaus on mooc, mikä on kysymys? Helsingin yliopisto. Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia. Miniensyklopedia avoimesta opetuksesta ja mooceista s. 24–27 esimerkiksi MOOC, xMOOC, cMOOC, #etMOOC, CCMOOC, Docc, Spoc, mOOC. http://ok.helsinki.fi/wp-content/uploads/2014/01/Jos_mooc_on_vastaus.pdf
The MOOC Mantra-WHY: One Massive Online Answer - Gilly Salmon, 2014 http://www.gillysalmon.com/1/post/2014/03/the-mooc-mantra-why-one-massive-online-answer.html

MOOCeja eli kaikille avoimia verkko-kursseja:
Helsingin yliopiston tietojenkäsittelytieteen laitos http://mooc.fi/
Aalto yliopisto, avoimet verkkokurssit http://mooc.aalto.fi/
Coursera https://www.coursera.org/
Stanford online http://online.stanford.edu/
Eliademy https://eliademy.com/
edX https://www.edx.org/
FutureLearn https://www.futurelearn.com/
Udacity https://www.udacity.com/
Euroopan unionin komissio http://www.openeducationeuropa.eu/
OpenupEd http://openuped.eu
OpenLearn http://www.open.edu/openlearn/
OpenLearning https://www.openlearning.com/
Canvas network https://www.canvas.net/
Khan Academy https://www.khanacademy.org/
NovoED https://novoed.com/
The Open University http://www.open.ac.uk/
Iversity https://iversity.org/
Alison http://alison.com/
Edukart open http://edukart.com/open/courses/
Oppiminen online (opettajien täydennyskoulutus) http://www.oppiminenonline.com/

Avoin alusta MOOCin toteuttamiselle
Google ja edX http://mooc.org
Eliademy https://eliademy.com/

Lähteet:

Hiidenmaa, P. 2013. Jos vastaus on mooc, mikä on kysymys? Helsingin yliopisto. Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia. Viitattu 9.6.2014. http://ok.helsinki.fi/wp-content/uploads/2014/01/Jos_mooc_on_vastaus.pdf

Kauppila, K. 2007. Ihmisen tapa oppia. Johdatus sosiokonstruktiiviseen oppimiskäsitykseen. Juva: PS-kustannus.
Koli, H. 2011 Verkko-ohjaus. Viitattu 28.5.2014 http://www.slideshare.net/hannekoli/verkkoohjaus

Manninen, J. 2003. Ohjaus verkkopohjaisessa oppimisympäristössä. Teoksessa J. Matikainen (toim.)

Oppimisen ohjaus verkossa. Helsinki: Yliopistopaino, 27–40.
Salmon, G. The Five Stage Model http://www.gillysalmon.com/five-stage-model.html

Silander, P. & Koli, H. 2003. Verkko-opetuksen työkalupakki – oppimisaiheista oppimisprosessiin. Helsinki: Saarijärven Offset Oy.

Tynjälä, P. 1999. Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. Tampere: Kirjayhtymä.

Timonen-Verma, P. 2006. Bharosa Finland. INTIVE-esittely: Nuorisotiedotustyön oppimisyhteisö.

2.3 Ohjeita Moodle-opintojakson tekniseen luomiseen

Päivi Timonen
https://moodle.humak.fi/

Haluan tämän vinkkiosion alussa muistuttaa Moodlen opintojaksojen luontiin liittyvistä käytänteistä. Ensimmäisenä ohjeistuksena on uuden opintojakson luominen Moodlessa. Sen jälkeen kuvaan sitä, mitä lehtorin tarvitsee tehdä kun hän haluaa käyttöönsä yhden tai useampia Moodlessa jo olevan opintojakson kopioita uuden (vastaavan toteutuksen) pohjaksi. Vinkkinä oppimisympäristöjen sisäisestä viestinnästä mainittakoon se, että muistathan laittaa Humakprohon näkyville opintojakson verkko-osoite Moodlessa, jotta opiskelija tietää missä verkko-opintojakso sijaitsee.

Uusi opintojakso (jota ei aiemmin ole toteutettu Moodlessa)
Jokaisella Humakin työntekijällä on mahdollisuus luoda käyttöönsä Moodlessa opintojakson pohja (katso Moodle-2+, perusteet / syventävä - opetustallenteet linkki alla).

Pikaohje (uudet opintojaksot):

- Mene sen kampuksen valikkoon Moodlessa, jonne opintojakson haluat sijoittaa.
- Laita muokkaustila päälle
- Vieritä (hiirellä) verkkosivun loppuun.
- Valitse -luo uusi opintojakso (tällä tavoin opintojakso sijoittuu suoraan kyseiseen paikkaan)

Käytä opetussuunnitelman virallisia nimityksiä uuden opintojakson nimeämisessä Moodlessa. Erottele lisäksi opintojakso esimerkiksi numeroin, kampuksen lyhenteen tms. mukaan. Lisää opintojakson nimen alkuun lukuvuosi, jolloin opetus toteutuu (esimerkiksi 2014-15).
Tallenna tai luo uusi opintojakso Moodlessa sen kampuksen /tki-keskuksen/ hankkeen ja koulutusohjelman alle, jossa opetusta annetaan (opetussuunnitelman mukaan).

Huomio! Ellei sinulle avaudu näkyville “luo uusi opintojakso” -työkalu Moodlessa, ole yhteydessä paivi.timonen(at)humak.fi.

Moodlessa jo toteutettu opintojakso tarvitaan pohjaksi uuteen toteutukseen
Tässä ohjeita kun tarvitset jo toteuttamasi opintojakson sisällöstä kopion uuden toteutuksen pohjaksi joko yhdelle tai useammalle kampukselle.

Olemassa olevan opintojakson saa vaivattomasti varmuuskopioinnin kautta käyttöön sellaisenaan ilman opiskelijoiden tietoja. Tästä opintojaksosi varmuuskopioinnista uuden vastaavan pohjaksi huolehtii Humakissa Päivi Timonen.

Ohjeet Humakin henkilökunnalle
Lähetä seuraavat tiedot olemassa olevan opintojakson varmuuskopiointia koskien:

- Olemassa olevan opintojakson Moodlen verkko-osoite (url)
- Olemassa olevan opintojakson nimi
- Uuden opintojakson nimi (huomioi, että käytät opetussuunnitelman virallisia nimityksiä)
- Minkä kampuksen / TKI-keskuksen / hankkeen ja koulutusohjelman alle haluat opintojakson varmuuskopioitavan eli kohde, jossa opetusta annetaan (opetussuunnitelman mukaan)
- Vastuulehtorin nimi (joka lisää opintojaksolle kollegalehtorit)
- Teen varmuuskopiointeja muun työn lomassa, joten varaa riittävästi ennakointiaikaa. Yritän tehdä mahdollisimman pian opintojaksojen kopiot käyttöönne.
- Lähetä tiedot: paivi.timonen@humak.fi

Huomioi:
Mikäli tarve on useammalle kopiolle samasta opintojaksosta, kopioin ensiksi yhden opintojakson pohjaksi. Se kannattaa tehdä mahdollisimman valmiiksi ja tämän jälkeen kopioida eri toteutusten käyttöön. Yllä mainitut tiedot tarvitsen joka tapauksessa.

Salasanan vaihtaminen:
Koska Moodle käyttää Humakin AD:sta tulevaa salasanaa niin opiskelijat eivät voi vaihtaa salasanaansa Moodlen kautta. Sen voi vaihtaa vain Humakprossa, josta se vaihtuu AD:hen ja siten Moodleen.

Humakin Moodle-koulutuksista tehdyt opetustallenteet http://bit.ly/Humak-Moodle-koulutustallenteet
Yleiset Moodle-ohjeet lehtoreille
http://docs.lerlin.com/moodle-ohjeet
Moodlen tekninen tuki: moodle@humak.fi

Mediamaisteri Oy:n Moodle-ohjeita:

http://docs.lerlin.com/
http://docs.lerlin.com/moodle-ohjeet
http://docs.moodle.org/24/en/Quiz_module
https://moodle.metropolia.fi/pluginfile.php/2/course/section/1/Moodle23opetta-janopas.pdf
https://wiki.helsinki.fi/display/moodle/Opettajan+opas

Julkaisu:
Moodle 2 / Samuli Karevaara. [Helsinki] : Finn Lectura, cop. 2013.
ISBN 978-951-792-519-8 (nid.).
Kirjan saatavuus Humakin kirjastoissa:
https://hurma.amkit.fi/vwebv/holdingsInfo?bibId=67335

Vuorovaikutteisuus Moodlen aktiviteetti tai aineisto -työkaluilla
Tässä osiossa esittelen käytänteitä, joiden avulla pyrin edistämään vuorovaikutusta Moodlessa tekemissäni verkko-opintojaksoissa. Tarkemmat tekniset ohjeet löydät yleisistä Moodle-ohjeista ja opetustallenteista.

Tämän julkaisun Lähiopetus ja ohjaus verkossa -osiossa esittelen reaaliaikaisia webinaareja osana verkko-opetusta. Mielestäni sosiokonstruktivistisyyteen pyrkivää verkko-opetusta on lähes mahdotonta saavuttaa ilman reaaliaikaista verkkovälitteistä kosketusta opiskelijoihin. Näiden webinaarien avulla luodaan, ylläpidetään ja täydennetään Moodlessa toteutettavaa vuorovaikutteista oppimisprosessia.

Vuorovaikutusta voidaan luoda Moodlessa eri tavoin. Kohteena voi olla esimerkiksi:

- Koko ryhmä
- Valmennusryhmä - valmennusryhmä, opiskelija - opiskelija
- Opettaja - opiskelija

Vuorovaikutteisuus: Koko opiskelijaryhmän kesken
Keskustelualueet -aktiviteetti
Keskustelualuetta voi hyödyntää monipuolisesti ryhmän sisäisen vuorovaikutuksen mahdollistajana. Sitä voi käyttää, kun palautetaan oppimistehtäviä, joita

toiset opiskelijat voivat katsoa ja antaa ohjauspalautetta tai vertaisarvioida.

”Yritin löytää missä vika jos eivät opiskelijat pääse avaamaan keskusteluja Moodlessa?”

- Usein vika on ryhmäasetuksissa. Tarkistetaan opintojakson asetukset ja määritellään tarvittavat asetukset.
- Jos ryhmät ovat käytössä, määritellään ryhmät.
- ”Opiskelijat palauttavat tehtäviä Moodlessa, samaan tehtävään on kaksi palautusaluetta - kumpaan?”
- Varmista, että kussakin tehtävässä on yksi palautusalue ja että se on nimetty selkeästi, esimerkiksi: Tehtävä X: palautusalue (selkeyttää). Tehtävän palautusalueena voi käyttää keskustelualue -aktiviteettia.
- Huomioi, että tehtävän palautukset tehdään Moodlessa (ei viedä Humakprohon)
- Tehtäväkohtaiset asetukset saatetaan kuntoon keskustelualueella ja tehtävän palautusaktiviteetissa: ryhmäasetukset määritetään, jos niitä käytetään. Poistetaan ryhmäasetukset, ellei ryhmiä käytetä.
-

Unohda Moodlen chat

- Nykyisellään Moodlen Chat-työkalussa on vanhentunut käyttöliittymä, josta on tullut huonoa palautetta.
- Chat-keskustelut voidaan siirtää toteutettaviksi muilla alustoilla (joita opiskelijat käyttävät, esimerkiksi sosiaalinen media, Webinaari-alustalla Adobe Connect, Skype)

Tehtävän palautustyökaluilla tehdyllä palautuskanavilla joissain on ryhmä-käytössä. Onko tietoinen tarve?

- Mikäli ei ole tarvetta ryhmien erittelyyn eikä ryhmiä ole nimetty, perusasetus kaikkialla on ei ryhmiä. Mikäli ei ryhmiä -asetus on käytössä, näkyvät ryhmät -asetus estää opiskelijoiden toimet.
- Eli aina Ei RYHMIÄ, ellei niitä aidosti käytä.

<u>Vuorovaikutteisuus: valmennusryhmä - valmennusryhmän kesken</u>

Aktiiviset opintojaksotehtävät

Tehtävään liittyvä oppimateriaali on linkitetty Moodleen (julkaisu, opetustallenne tms.)

Opiskelijoille on ohjeistettu tehtävä Moodlessa keskustelualue-työkalulla

- opiskelija perehtyy opintojaksotehtävään liittyvään aineistoon ja tehtäväksi antoon
- valmennusryhmissä opiskelijat sopivat tehtävän tarkemmasta aikataulusta ryhmälle annetun aikataulun sisällä
- opiskelijat tekevät oppimateriaaliin liittyvän kevyen kyselyn (drive.google.com, surveymonkey.com tai muilla sosiaalisen median kyselytyökaluilla). Kyselyyn voidaan ohjeistaa laadittavaksi vähintään tietty määrä oppimateriaaliin liittyviä kysymyksiä.
- opiskelijat jakavat valmennusryhmässään linkin tekemäänsä kyselyyn
- Opiskelijat vastaavat valmennusryhmänsä toisten opiskelijoiden tekemiin kyselyihin
- opiskelija tekee yhteenvedon omasta kyselystään ja jakaa / esittelee yhteenvedon oppimistehtävän palautusalueella Moodlessa.

Tekniikkavinkit: Keskustelualue -työkalun asetukset tässä tehtävässä Moodlessa

- Keskustelualue yleiseen käyttöön
- Ryhmät: näkyvät ryhmät (valmen-

nusryhmät näkevät toisten ryhmien sisällöt, voivat kirjoittaa vain omaan ryhmään)

Tämä edellyttää sitä, että Moodlessa valitaan opintojakson asetuksissa ryhmät. Nimeä ryhmät ja laita opiskelijat omiin valmennusryhmiinsä.

Ajatussumu - keskustelualue tekniikan avulla
Tavoitteena on tietyn opittavan sisällön sisäistäminen. Tehtävänä on valmennusryhmissä / pienryhmissä tuottaa tietystä aiheesta ja tietyn ajan kuluessa mahdollisimman paljon keskustelua reaaliaikaisesti kirjoittaen. Opiskelijat tottuvat verkkomaailmaan ja sen nopeuteen, verkkokirjoittamiseen, tiivistämään sisältöä, löytämään perusteluja aineistosta mielipiteilleen.

Oppimistehtävä tehdään yhteistuottaen Moodlen ulkopuolella sosiaalisessa mediassa (ryhmässä)
- Kyselyiden teko drive.google.com
- Yhteisen tekstin tai esityksen tuottaminen drive.google.com
- Prezi.com esityksen tekeminen
- Opiskelijat ohjeistetaan jakamaan kirjoitusoikeudet ko. ryhmäläisille ja lehtorille
- Linkki jaetaan ja liitetään Moodleen opintojakson tehtävän palautusalueelle
- Ohjeistettava selkeästi opiskelijoille, tuki tarvittaessa
- Purku keskustelualueella Moodlessa, reaaliaikaisessa webinaarissa tms.
- Vuorovaikutteisuus: opettaja - opiskelija

Uutiset -alue Moodlessa
- Käytä uutiset -aluetta rohkeasti, säännöllisesti ja informatiivisesti
- Yksisuuntaista viestintää, opiskelijat eivät voi vastata eli ei esitetä kysymyksiä
- Pitää opintojakson opiskelijoiden mielessä, edistää vuorovaikutusta
- Opiskelija saa sähköpostiinsa uutiset-viestin sisällön ja suoran linkin Moodleen ko. opintojaksolle
- Innoittaa opiskelijoita aktiivisuuteen

Tentti
Moodlen tentti -työkalulla toteutettu oppimisaineiston ymmärtämisen tarkistaminen, opettaja tekee tentin kysymykset, määrittelee arviointiasteikon, tentin avoinnaoloajan, keston ja muut asetukset. Tenttitekniikalla voi olla toteutettu:
- verkkotentti (numeraalinen arviointi)
- gallup
- aineiston ymmärtämisen tarkistaminen monivalintatehtävänä (suoritettu-täydennettävä)

Tehtävän palautusalueella asetuksissa ajastuksen eli aikataulun käyttäminen
Esimerkiksi ”tehtävän palautusalueella on tullut palautusaika tammikuulle 2016”.
- Onko opiskelijoilla todella aikaa tehdä tehtäviä tuonne saakka? Ellei ole, ei ajastusta kannata käyttää. Tuo komentorivi näkyy opiskelijoilla Moodlessa opintojakson pääsivulla, kun he palauttavat tehtävää "343 päivää jäljellä palautusaikaa" eli antaa väärää tietoa.
- Jos käyttää aikataulua asetuksissa, kannattaa sitoutua akuutteihin ja aitoihin päiväyksiin. Muuten opiskelija ei oikein tiedä missä mennään.
- Tehtävän palautuksen otsikossa voi ohjeistaa tehtävän viimeisen palautuspäivämäärän näkyväksi opiskelijoille.

Opintojakso on toteutettu saman tyyppisillä tehtävillä: esimerkiksi tehtävän palautusalue. Olisiko vaihtoehtoja?
Verkko-opintojaksosta, jossa käytetään paljon tehtävän palautus -aktiviteettiä (oppilas palauttaa tehtävän ja opettaja näkee - arvioi sen), tulee tunne entisaikojen kirjekurssiopiskelusta. Moodlessa on vaihtoehtoja:
- opiskelijat palauttaisivat tehtäviään keskustelualueella ja ennalta määrätyissä ryhmissä kommentoisivat, keskustelisivat, mahdollisesti arvioisivat toistensa tehtäviä joko yksilöinä tai ryhmänä.

Tukea opiskelijan ajankäytön hallintaan
Mikäli opintojaksossa on paljon opiskelijoita (N=20 - N=60), niin oppimistehtävässä kaikkien keskusteluviestien lukeminen vie paljon aikaa opiskelijalta suhteessa esimerkiksi opintojakson laajuuteen. Opiskelijan ajankäytön hallinnan avuksi ja rajaamiseen on useita tapoja:

- Keskustelualueen asetuksissa määritellään suoritus seuraavasti: olisiko mahdollista ajatella, että jollain keskustelualueella käytetään suoritustapa-asetusta (löytyy viimeisenä asetuksissa). Sinne voi automatisoida, kuinka monta kertaa opiskelijan on avattava keskustelu, kommentoitava toisen avaamaa keskustelua jne. Ja kun nämä ovat täyttyneet, opiskelija saa “tehtävä suoritettu” -merkinnän automaattisesti. Opettaja tietenkin seuraa, että viestit ovat olleet sisällöltään muuta kuin hyvää päivää...

- Vertaisoppimisryhmät tai valmennusryhmät: kuten yllä, opiskelijat tekevät tehtävät suljetuissa tai näkyvissä valmennusryhmissä (jotka siis pitää teknisesti määritellä Moodlessa ja jakaa opiskelijat niihin, ennen kuin toimivat). Opiskelijoilta voi vaatia useampia keskustelunavauksia ja kommentteja, jos on kyseessä pienempi ryhmä.

- Voisiko jotain osiota keventää niin, että opiskelijat tekisivät vertaisoppimisryhmissä toisilleen oppimateriaaliin liittyvän kyselyn / tentin surveymonkey.com tai drive.google.com -kyselyllä ja jakaisivat kyselyn internet url:n keskustelualueella. Toiset ryhmän jäsenet kävisivät vastaamassa ja sovitun ajan kuluttua kukin kyselyn tekijä laittaisi tulokset näkyville. Eli näin esimerkiksi 6 opiskelijan ryhmässä tekisi kukin yhden kyselyn aiheesta ja viisi kävisi vastaamassa siihen jne., eli jokainen vastaisi 5 kyselyyn.

- Oppimista voi tehdä mielekkääksi esimerkiksi Moodlen tentti -työkalun avulla. Jonkin opittavan asian tekstipohjaisen yhteenvedon tilalla tai esseen tilalla olisikin itsenäisesti tehtävä testi osaamisesta. Opettajalta vaatii aikaa laatia kysymykset etukäteen ja luoda tentti eli testi.

Muita Moodle -vinkkejä
- Opintojakson asetuksissa > opiskelijan edistyminen > käytössä, hallinta suoritus ja aktiviteetti -asetusten kautta

- Moodlessa ryhmät > tarkistus asetuksissa > ryhmämoodin määrittäminen (ei ryhmiä, erilliset ryhmät, näkyvät ryhmät)

- Luo ryhmiin jäsenet käyttäjänhallinnassa > ryhmät > luo ryhmä > valitse ryhmä ja lisää / poista käyttäjiä (opintojakson opiskelijat)

Arvioinnit
- Opintojakson virallinen arvosana tallennetaan aina oppilashallintajärjestelmä Humakprohon
- Tehtäväkohtaisesti voidaan arvioida ja arvioidaan Moodlessa
- Määrittele tehtävän luomisen yhteydessä arviointi > Asteikko: Humak perusopetus arviointiasteikko 0-5, 1, 2, 3, 4, 5.

2.4 Kohti yhteisöllisempää verkko-oppimista

Erja Anttonen

Reflektoin tässä artikkelissa kokemuksiani verkko-opettamisesta ja -oppimisesta Humakissa vuosina 2008-14 toteutuneen verkkokurssin ja siihen liittyneen kehittämistyön näkökulmasta. Verkkokurssin itu syntyi pohjoiskarjalaisen nuorisotyön pilottihankkeen myötä.

Vuosina 2008-2014 yhteensä 8 kertaa toteutunut Sukupuolisensitiivisyys nuorten parissa tehtävässä työssä -verkkokurssi oli laajudeltaan 3 opintopistettä. Oppimisympäristönä toimi alkuun Humakin oman oppilaitosjärjestelmä HumakPron webbieditori, ja lukuvuodesta 2010-11 alkaen Humakin Moodle.

Kurssin osallistujista valtaosa oli Humakin yhteisöpedagogiopiskelijoita. Lisäksi mukana oli Humakin kulttuurituottajaopiskelijoita, Virutaaliammattikorkeakoulun sekä avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijoita. Vuosien saatossa oppimistehtävistä muodostui yhteisöllistä työskentelyä edellyttäviä. Kurssin alkaessa osa oppimistehtävistä oli tehtävissä kopioi-liimaa -logiikalla, eikä yhteisöllistä työskentelyä edellytetty juuri lainkaan.

Verkko-opettamisessani lähtökohtana on ollut pitää kurssitoteutukset teknisesti ”yksinkertaisina” ja pyrkiä panostamaan sisältöihin sekä oppimistehtävien monipuolisuuteen ja yhteisölliseen tiedon tuottamiseen. Kurssilla käytettävän lähdemateriaalin koostin alusta alkaen lukemistoksi/ kurssikirjastoksi - tavoitteena se, että aineisto olisi pääsääntöisesti saatavilla digitaalisena.

Liikkeellelähtö

Sukupuolisensitiivisyys nuorten parissa tehtävässä työssä –verkkokurssi lähti liikkeelle Pohjois-Karjalassa vuosina 2005-2006 toteutetusta kehittämishankkeesta[1]. Tavoitteena oli saada hankkeen aikaisia löydöksiä, oivalluksia ja koottua tietoa siirtymään pysyvämmin nuorten parissa tehtävään työhön. Hankkeen jälkimainingeissa kirjoitin aiheesta oppikirjan[2], ja samalla syntyi ajatus verkkokurssista.

Verkkokurssin suunnittelin ammatillisen opettajankoulutuksen opintojen kehittämishankkeena vuonna 2007. Kehittämishankkeen raportti on tutustuttavissa ammattikorkeakoulujen Theseus-tietokannassa[3].

Toteutuksen tekninen yksinkertaisuus juontui lähtökohdistani, joihin kuuluivat vahvasti myös kokemukseni e-oppijana. Verkkokurssien opiskelijana ollessani olen kokenut niin ilon kuin turhautuneisuuden hetkiä sen mukaan, miten ”tekniikka on pelittänyt”. En kuulu nettinatiivien sukupolveen eikä

maisterintutkintooni kuulunut verkko-opintoja. Valintaani vaikutti myös halu madaltaa opiskelijoiden mukaantuloa kurssille sekä se, mitä olin lukenut verkko-oppimisympäristön kognitiivisesta kuormituksesta.

Verkkokurssia suunnitellessani (Anttonen 2007b, 15) pohdin mm. tällaista:
”Verkko-oppimisympäristön ominaisuudet heijastuvat oppimisprosessin eri tekijöihin, kuten tarkkaavaisuuden suuntaamiseen, työmuistin kuormittumiseen sekä tiedon mieleenpainamiseen, ylläpitämiseen ja mielestäpalauttamiseen.

Työmuistilla on merkittävä rooli tiedon yhdistelemisessä ja ymmärtämisessä. (...) Työmuistin kuormittavuus voi olla ulkoista, jolloin tarkoitetaan oppimateriaalin esittämistapaan liittyvää kuormitusta. (...) Verkko-oppimisympäristössä oppijan tulee yhdistää tietoa useista eri näkymistä ja pitää mielessään mistä on tiedon löytänyt, jotta voisi tarvittaessa palata olennaiseen tietoon. Työmuistin kuormittavuus voi olla myös sisäistä, jolloin viitataan oppimateriaalin sisällön monimutkaisuudesta johtuvaa kognitiivista kuormitusta. (...)

Verkko-oppimisen sisäinen ja ulkoinen kuormittavuus ovat yhteydessä toisiinsa. Kun sisäisen kuormituksen määrä on korkea, olisi erityisesti kiinnitettävä huomiota ulkoiseen kuormitukseen ja pyrittävä vähentämään sitä, jottei kokonaiskuormitus ylittäisi työmuistin rajoituksia.

Verkko-oppimisympäristön tulisi olla sitä selkeämpi ja yksinkertaisempi mitä monimutkaisempi ja vaativampi opittava asia on ja mitä vähemmän oppijalla on aiheeseen liittyviä tietoja ja taitoja. Oppimisympäristön työmuistin aiheuttamaa kuormitusta vähentämällä tiedonkäsittelyn resurssit voidaan käyttää oppimiseen. (Kanerva & al. 2006, 253-254.)”

Vuonna 2007 tein tietoisen päätöksen rakentaa verkkokurssin ulkoisesti mahdollisimman vähän kuormittavaksi, koska arvioin kurssin aiheen olevan osallistujilleen uusi ja kenties vaativakin.

Kirjoitin opettajaopintojeni kehittämishankkeen raportissani (Anttonen 2007b, 18): ”Verkkokurssin toteutus perustuu ohjattuun verkko-opetukseen. Sillä tarkoitetaan opetusta, joka perustuu yhteisölliseen työskentelyyn, jossa opettaja ja opiskelijat ovat aktiivisessa vuorovaikutuksessa keskenään erilaisten digitaalisten työvälineiden avulla. (Menettelytapaohjeet Humakin verkkokurssien tuottamiseksi.)”

Ensimmäinen toteutus 2008
Verkkokurssin ensimmäinen toteutus oli keväällä 2008. Kurssi oli tarjolla pakollisena Humakin Joensuun kampuksen 3.vuoden yhteisöpedagogiopiskelijoille sekä vapaasti valittavina opintoina Humakin muille yhteisöpedagogi- ja kulttuurituottajaopiskelijoille sekä Virtuaaliammattikorkeakoulun opiskelijoille. Osallistujia ensimmäisellä kurssilla oli 31, joista yksi oli ammattikorkeakoulujen yhteisen Virtuaaliamkin kautta tulleita opiskelijoita, loput Humakin tutkinto-opiskelijoita.

Alustana toimi Humanistisen ammattikorkeakoulun (Humakin) HumakPro-oppilaitosjärjestelmä ja sen webbieditori. Oppimistehtäviin liittyvät keskustelut kävimme opiskelijoiden kanssa HumakPron verkkokurssin keskusteluina, ja dokumentit opiskelijat palauttivat verkkokurssin foorumin dokumentteihin.

Kurssipalautteessa kiitoksia annettiin kiinnostavasta, ajankohtaisesta ja työelämätarpeisiin vastaavasta aiheesta. Kurssilaiset kokivat kurssin myönteisenä verkko-oppimiskokemuksena. Kehittämiskohteiksi opiskelijat ehdottivat tehtäviin liittyvien tiedonhankintatapojen monipuolistamista sekä joidenkin tehtävien päällekäisyyden poistamista.

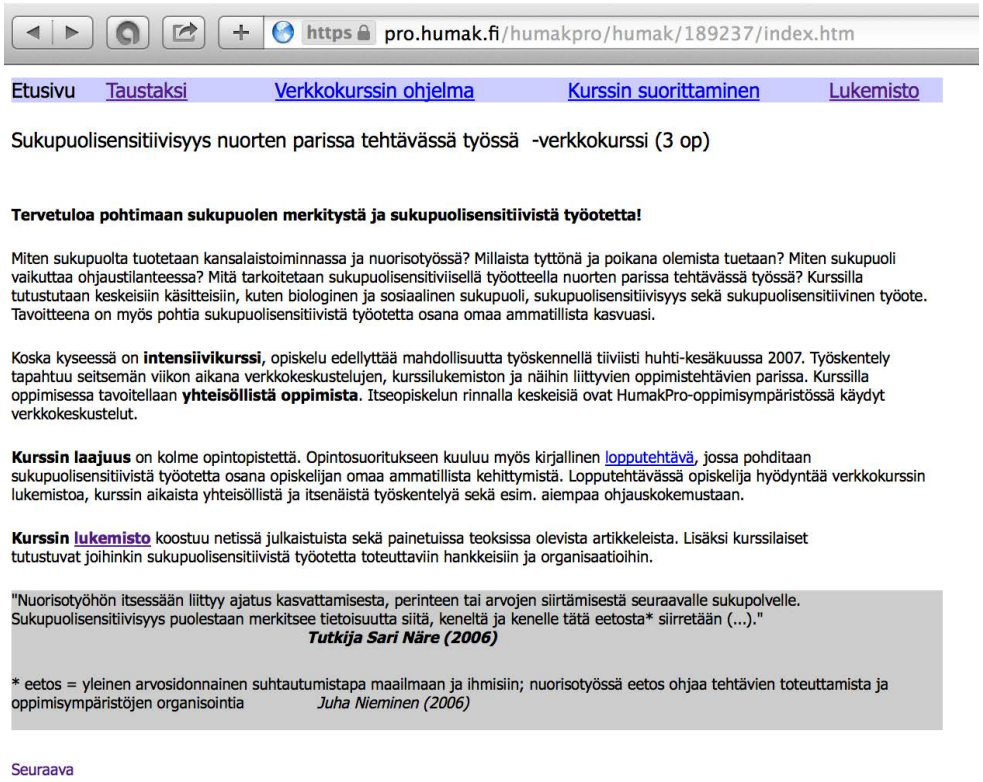

Kuva 1. *Ensimmäisen verkkokurssin toteutuksen aloitussivun näkymä (kevät 2008).*

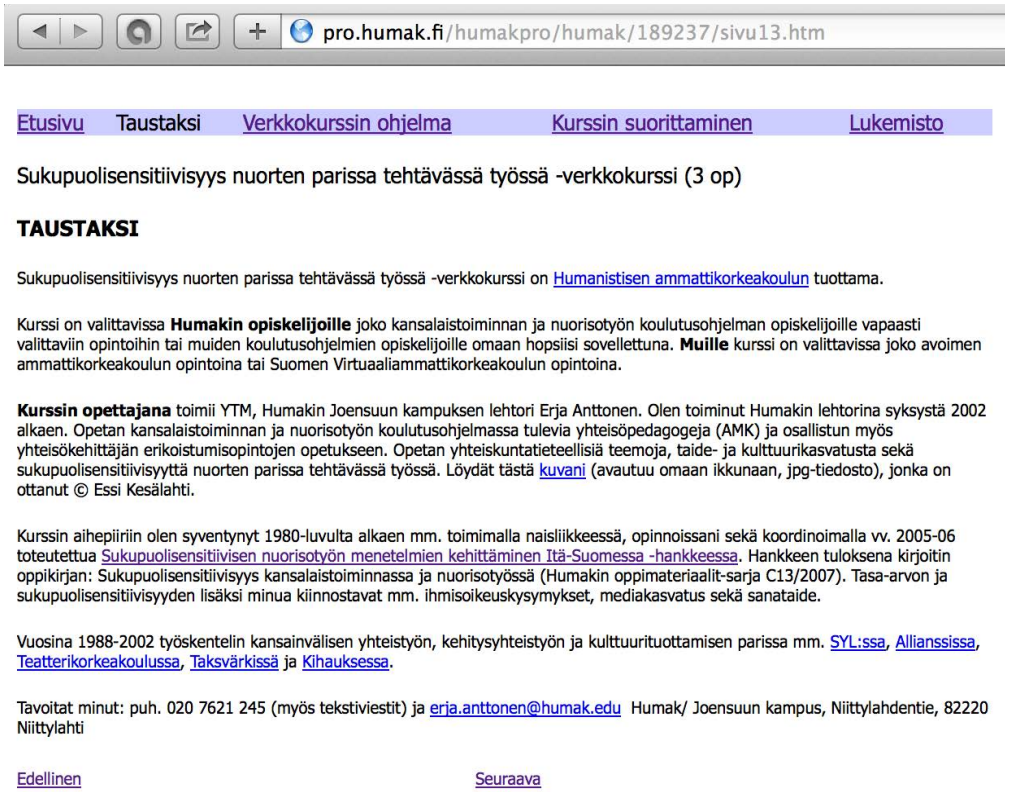

Kuva 2. *Verkkokurssin taustaksi ja opettajan esittäytyminen keväällä 2008.*

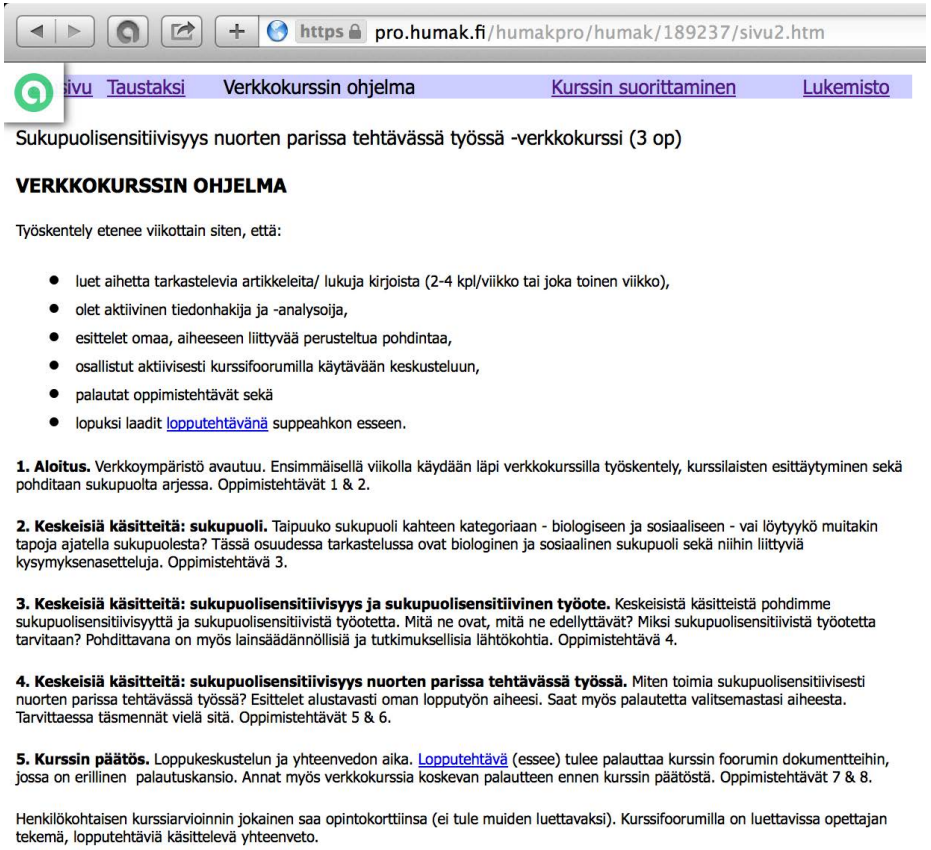

Kuva 3. *Verkkokurssin ohjelma keväällä 2008.*

Kuva 4. *Verkkokurssin suorittamisen ohjeistus keväällä 2008.*

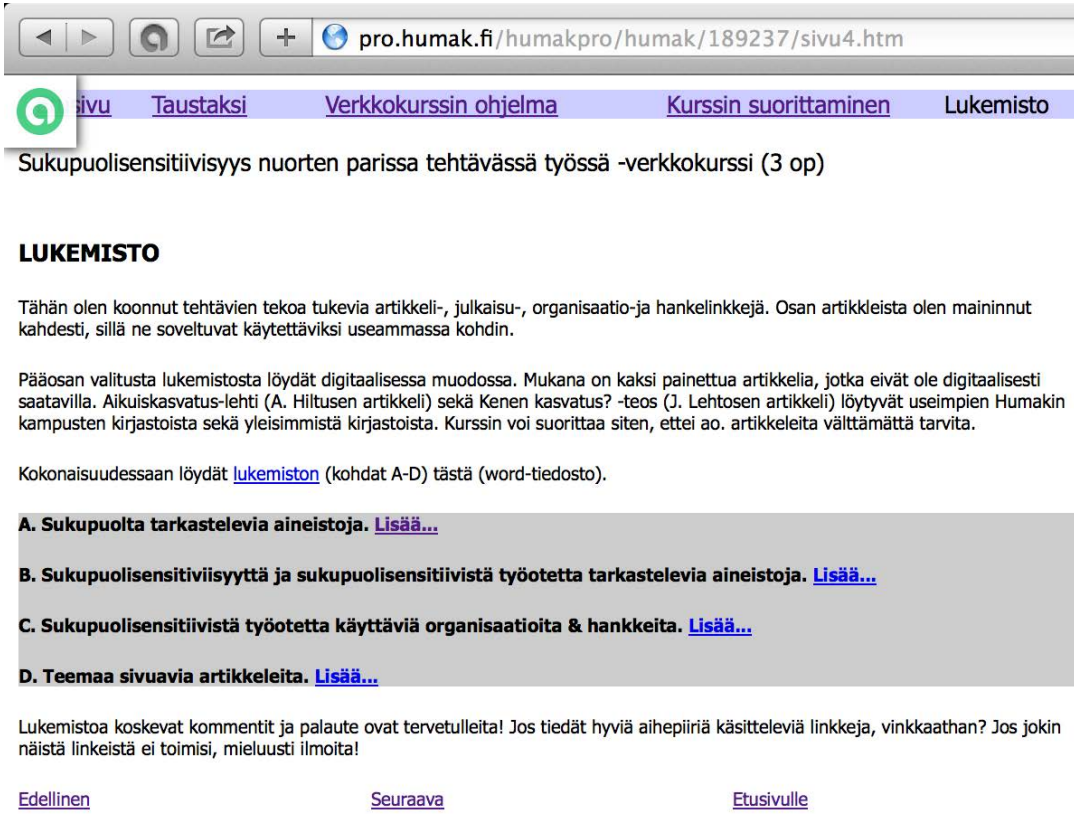

Kuva 5. *Verkkokurssin lukemisto keväällä 2008.*

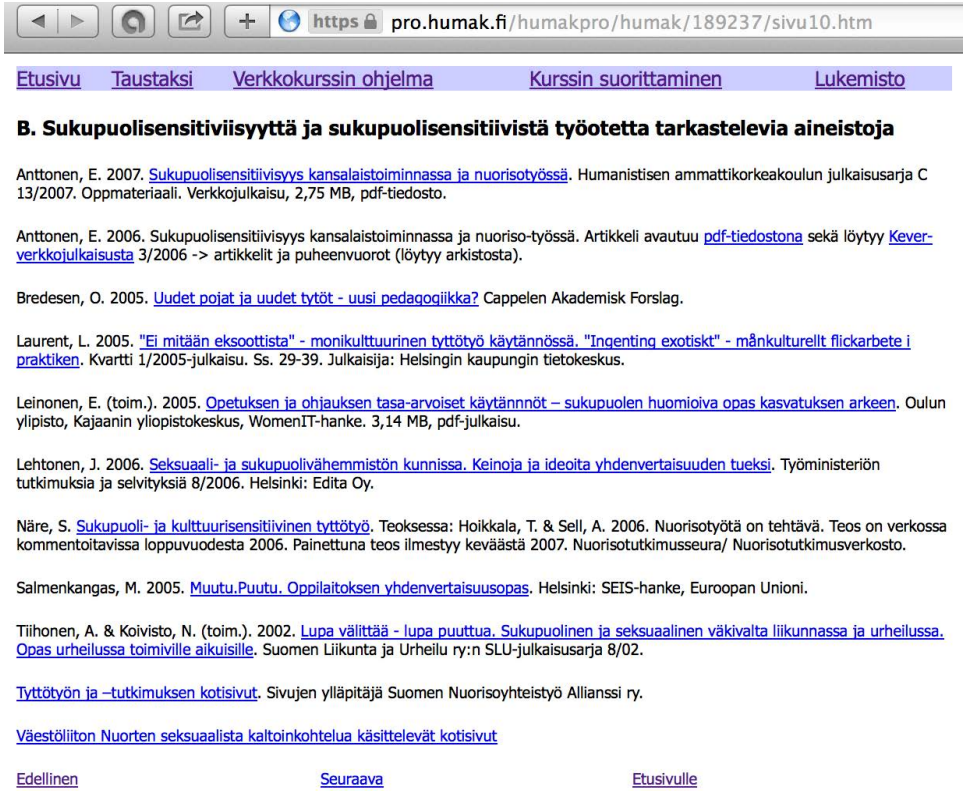

Kuva 6. *Esimerkki verkkokurssin lukemistosta keväältä 2008.*

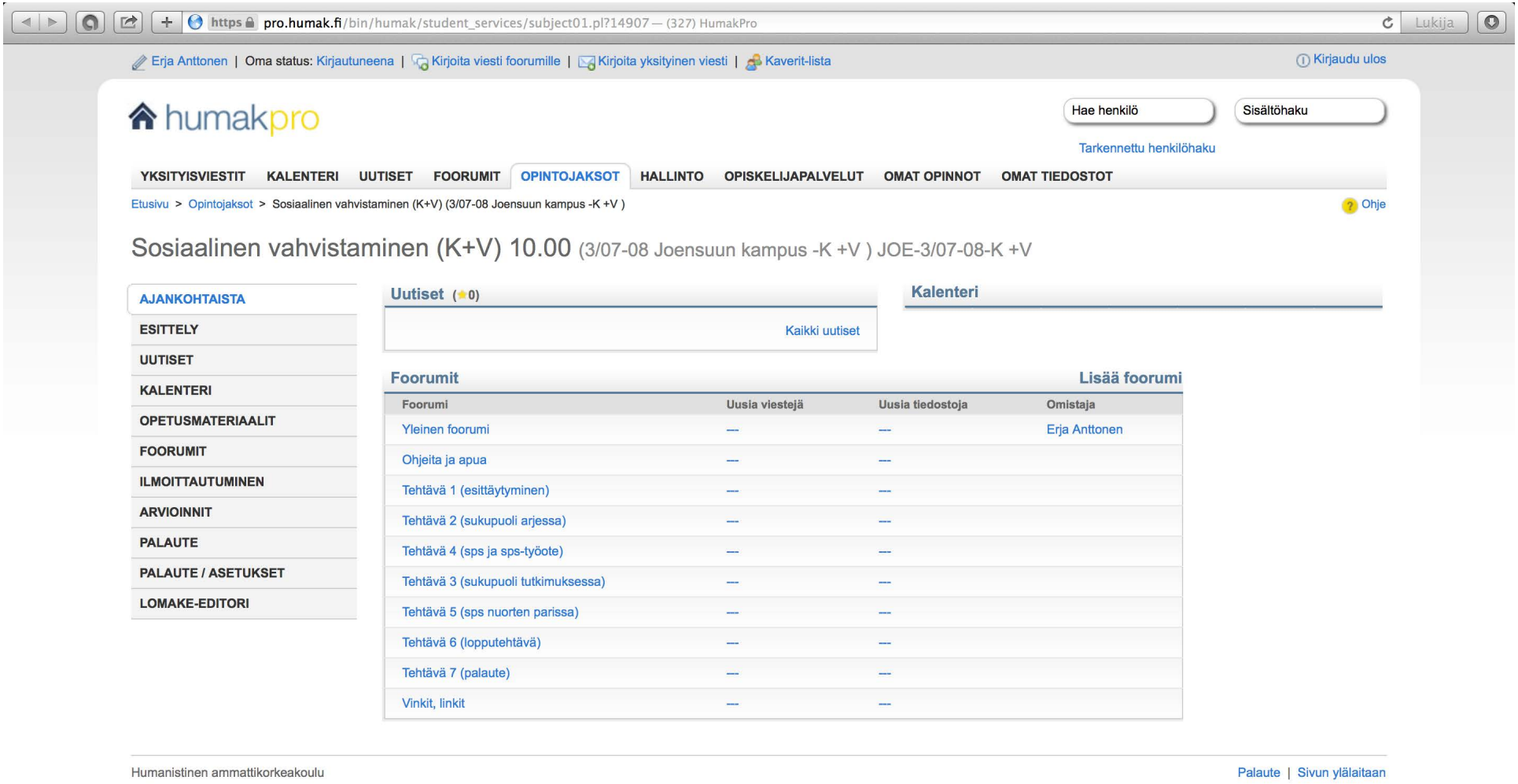

Kuva 7. *Keskustelut käytiin ja tehtävät palautettiin HumakProssa olevalle opintojakson foorumille (kevät 2008).*

Kiitoksia tuli myös lähdeaineiston helposta saatavuudesta.

Verkkokurssin toteutus 2014

Kevään 2014 verkkokurssille osallistui yhteensä 22 opiskelijaa Humakista, Virtuaaliammattikorkeakoulusta ja avoimesta ammattikorkeakoulusta. Oppimistehtäviä oli yhteensä kuusi, joista valtaosa edellytti yhteisöllistä työskentelyä. Yhteisöllinen työskentely toteutui monialaisissa - ja mahdollisuuksien mukaan moniammatillissa - pienryhmissä.

Yhteisöllistä työskentelyä tehtävistä edellyttivät erityisesti johdantoartikkeliin, väitteisiin, caseihin liittyvät tehtävät sekä online-keskustelu. Online-keskustelun työkaluna käytin Moodlen keskustelualustaa, en esimerkiksi Moodlen chattia. Yksilö- tai pariesseessä opiskelijat saivat kytkeä kurssisisältöjä omaa toimintaympäristöänsä ja toimintaansa tukeviksi.

Oppijoiden monialaisuus ja se, että kurssilla oli edustajia myös työelämästä, saivat kiitosta. Kurssikirjastoa pidettiin kattavana ja sen antia arvioitiin hyödynnettävän jatkossakin. Oppimistehtävistä casien ratkomista ja väitteiden luomista pidettiin antoisina. Online-keskustelu koettiin hyödylliseksi tavaksi koota vielä kurssin keskeisiä aiheita yhteen sekä jakaa ajatuksia ja esimerkkejä sekä väitellä muiden

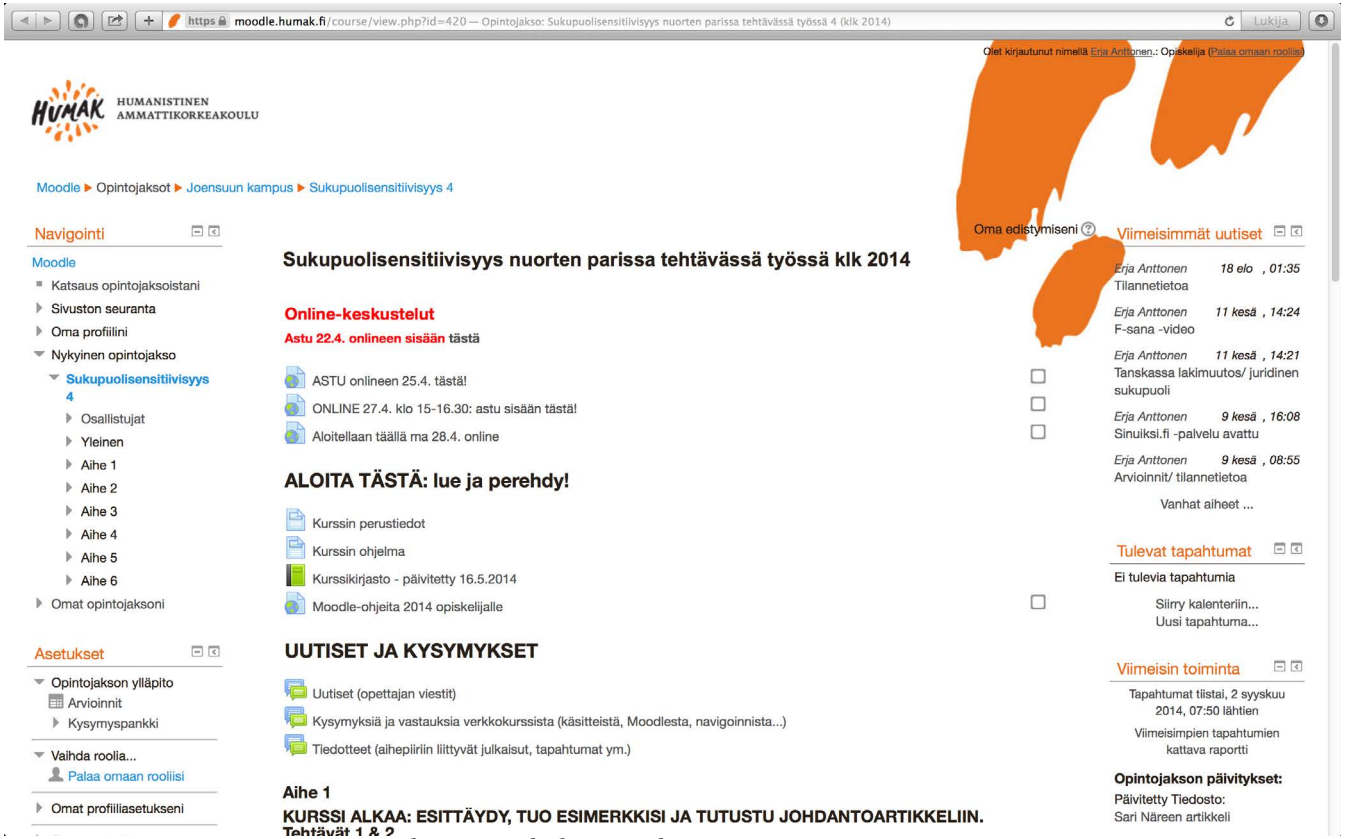

Kuva 8. *Kevään 2014 toteutuksen opiskelijan näkymää*

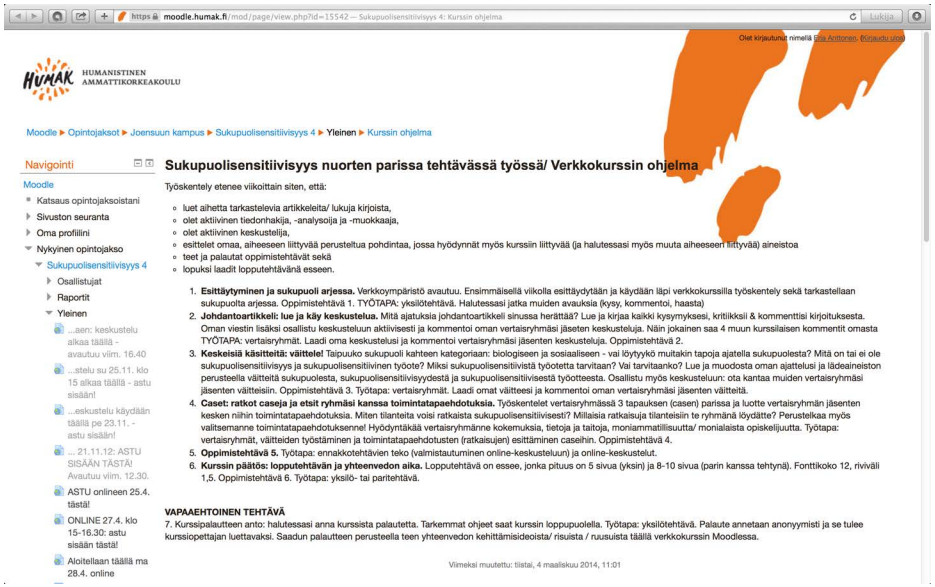

Kuva 9. *Verkkokurssin ohjelma (kevät 2014).*

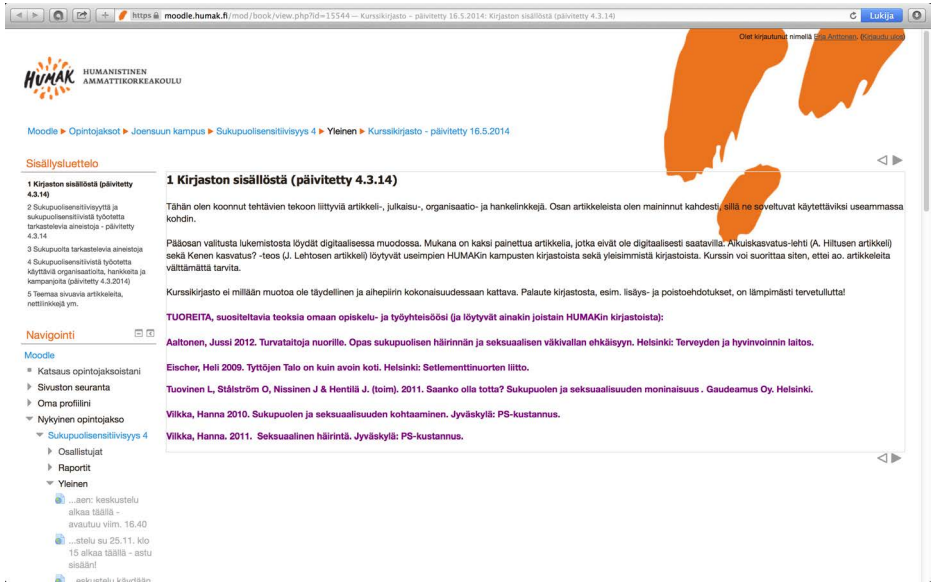

Kuva 10. *Näkymä verkkokurssin kurssikirjastosta (kevät 2014).*

oppijoiden kanssa. Kurssipalautteessa eniten kritiikkiä sai online-keskustelun toteutus Moodlen keskustelualueella. Se koettiin kömpelöksi ja reaaliaikaisen keskustelun seuraamista hidastavaksi.

Avaimia verkko-opetuksen kehittämiseen: opiskelijapalaute, vertaismentorointi ja koulutus

Kursseille osallistuneilta opiskelijoilta saatu palaute on ollut merkittävää verkkokurssin tehtävien ja sisältöjen kehittämisessä. Sen lisäksi verkkokurssin kehittämisessä keskeisiä ovat olleet vertaismentorointi, verkkopedagoginen koulutus sekä omat kokemukseni verkko-oppijana.

Osallistuin vuonna 2008 autenttisen verkko-opetuksen[4] tutkimuksen ja kehittämisen hankkeeseen ”Autenttisen verkko-opetuksen virtuaalinen benchmarking”[5]. Olin mukana vertaisarvioimassa toisen ammattikorkeakoulun verkkokurssia. Toteuttamani Sukupuoli ja media -verkkokurssi vertaisarvioitiin. Seuraavana vuonna osallistuin havainnoijana autenttisen verkko-opetuksen virtuaalisen benchmarkingin kansainväliseen projektiin. Hankkeet tarjosivat hienon mahdollisuuden päästä tutustumaan muiden opettajien verkkokurssitoteutuksiin, käydä keskustelua ja saada vertaispalautetta.

Hankkeissa verkko-opetuksen autentisuutta arvioitiin yhdeksän autenttisen oppimisen elementin (Herrington & Oliver 2000, ref. Leppisaari & Vainio 2008) tarkasteluun.

Elementit olivat:
1) Autenttinen konteksti, tosielämän ongelmat (Authentic context),
2) Autenttinen toiminta ja tehtävät (Authentic activity),
3) Asiantuntijaosaamisen mallintaminen ja yhteys asiantuntijakulttuuriin (Expert performances),
4) Monipuoliset ja moniammatilliset näkökulmat (Multiple perspectives),
5) Kollaboratiivinen tiedonrakentelu (Collaboration),
6) Reflektio (Reflection),
7) Artikulaatio, tietämyksen sanoittaminen/jakaminen eri menetelmin (Articulation),
8) Ohjaus, valmennus ja mentorointi (Coaching and scaffolding)
9) Autenttinen arviointi (Authentic assessment).

Arvioin, että Sukupuolisensitiivisyys nuorten parissa tehtävässä työssä -verkkokurssin ensimmäisissä toteutuksissa autenttisuutta oli mukana erittäin niukasti, lähinnä reflektion ja tietämyksen sanoittamisessa. Saadun palautteen, oppimisen ja tehdyn kehitystyön myötä autenttisuuden osuus kurssilla lisääntyi. Arvioin, että viimeisimmissä kurssitoteutuksissa Herringontin ja Oliverin autenttisen oppimisen elementeistä toteutui jo useampi mainituista yhdeksästä kohdasta. Tällaisiksi ajattelen: autenttisen kontekstin ja tosielämän ongelmat (1), autenttisen toiminnan ja tehtävät (2), monipuoliset ja moniammatilliset näkökulmat (4), kollaboratiivisen tiedonrakentelun (5), reflektion (6), artikulaation & tietämyksen jakamisen eri menetelmin (7) sekä ohjauksen (8).

Lopuksi
Humakissa siirryttiin lv. 2013-14 alkaen valmennuspedagogiikkaan, jonka keskeisiä aineksia ovat työelämälähtöisyys. integratiivinen oppiminen, ryhmässä tapahtuva toiminta ja oppiminen sekä opiskelijoiden itseohjautuvuuden ja vastuun asteittainen lisääntyminen. Integratiivisella oppimisella tavoitellaan teoreettisen, käytännöllisen, sosiokulttuurisen ja itsesäätelytiedon samanaikaista vahvistumista. (Humakin valmennusopas 2013.) Hahmotan, että verkkokurssi on tukenut ainakin työelämälähtöisyyttä, ryhmässä tapahtuvaa toimintaa ja oppimista sekä opiskelijoiden itseohjautuvuuden ja vastuun asteittasta lisääntymistä.

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön uudessa opetussuunnitelmassa (2013-18) sukupuolisensitiivyys sisältyy yhteisöpedagogitutkinnon yhteisiin opintoihin Moninaisuuden kohtaaminen -opintajaksoon.

Jaan Eija Kallialan ja Tarmo Toikkasen (2009, 13) ajatukset yhteisöllisen oppimisen lähtökohdista: ”... jossa opettaja (...) oppii yhdenvertaisesti opiskelijoidensa kanssa. Jokaisella on myös omat oppimistavoitteensa, niin opettajallakin. Jokaisella on myös omat vahvuutensa, jotka annetaan muiden oppijoiden käyttöön. (...) Oppijaryhmä pystyy yhteistyössä, erilaista osaamista hyödyntämällä, saavuttamaan oppimistuloksia, joihin kukaan heistä ei yksin pystyisi.”

Verkkokurssin eri toteutuksiin osallistuneet opiskelijat ovat monipuolistaneet ja syventäneet sukupuoliin, sukupuolisensitiivisyyteen ja sukupuoli-identiteettiin liittyvää ajatteluani. Tulevaisuudessa toivon voivani yhteiskirjoittaa uudistetun painoksen vuonna 2007 julkaistusta oppikirjasta (tai kokonaan uuden teoksen!) - yhteistyössä ja dialogissa työelämäedustajien ja opiskelijoiden kanssa. Sukupuolisensitiivinen ohjaus on edelleen mitä ajankohtaisin teema kansalaistoiminnassa ja nuorisotyössä.

Verkkokurssien tekemiseen olen saanut oppia niin työnantajani

Humanistisen ammattikorkeakoulun järjestämästä koulutuksesta, opettajan pedagogisissa opinnoissa kuin opiskelijana eri ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen verkkokursseilla (laajuudet 2 opintopisteestä 25 opintopisteeseen). Korvaamatonta tukea, neuvoa ja mentorointia olen saanut verkko-opettamiseen ja teknologiaan liittyviltä Humakin osaajilta: heille tässä yhteydessä erityinen kiitos. Kokemukseni mukaan opettajien ja muun henkilöstön keskinäinen yhteistyö (vrt. Leppisaari & al. 2008, 67) on tärkeä edellytys laadukkaan verkko-opetuksen toteutumisessa.

Verkkokurssin suunnittelu, useimmat toteutukset ja edelleen kehittäminen ovat tarjonneet minulle ainutlaatuisen, pitkäkestoisen ja omaa ajattelua ja toimintaa rikastuttaneen oppimismatkan.

Lähteet

Anttonen, Erja 2007a. Sukupuolisensitiivisyys kansalaistoiminnassa ja nuorisotyössä. Humakin oppimateriaalit C: 13/2007. Humak: Helsinki. Viitattu 31.5.2014: http://www.humak.fi/sites/default/files/sukupuolisensitiivisyys-kansalaistoiminnassa.pdf

Anttonen, Erja 2007b. Sukupuolisensitiivinen työote kansalaistoiminnassa ja nuorisotyössä - verkkokurssin sisällön tuottaminen. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, ammatillinen opettajakorkeakoulu, kehittämishankeraportti. Viitattu 6.6.2014: http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/20168/TMP.objres.374.pdf?sequence=1

Autenttisen verkko-opetuksen tutkimus ja kehittäminen / Autenttisen verkko-opetuksen virtuaalinen benchmarking -hankkeen loppuraportti Suomen Virtuaaliammattikorkeakoulu. Viitattu 3.9.2014:http://www2.amk.fi/Raportit/Loppuraportti_Benchmarking_Leppisaari_Vainio_081208.pdf

Autenttisen verkko-oppimisen arviointityökalu 2008. Viitattu 6.6.2014: http://www2.amk.fi/esitykset/Autenttisen_verkko_oppimisen_arviointi.pdf

Herrington, Jan, Reeves, Thomas C. & Oliver, Ron 2010. A Guide to Authentic e-Learning. New York: Routledge.

Humakin valmentajaopas 2013.

Kalliala, Eija & Toikkanen, Tarmo 2009. Sosiaalinen media opetuksessa. Helsinki: Finn Lectura.

Kanerva, Kaisa, Kivikangas, Markus, Kalakoski, Virpi & Puttonen, Sampsa 2006. Kognitiivinen kuormitus ja affektit verkko-oppimisessa. Psykologia 4:2006, 252–259.

Koli, Hannele 2008. Verkko-ohjauksen käsikirja. Helsinki: Finn Lectura. Leppisaari, Irja & Vainio, Leena 2008.

Leppisaari, Irja, Ihanainen, Pekka, Nevgi. Anne, Taskila, Veli-Matti, Tuominen, Tarja & Saari, Seppo 2008. Hyvässä kasvussa - Yhdessä kehittäen kohti ammattikorkeakoulujen laadukasta verkko-opetusta. Korkeakoulujen arviointineuvostojen julkaisuja 2008:4. Helsinki. Viitattu 2.9.2014: http://www.kka.fi/files/384/KKA_408.pdf

Menettelytapaohjeet Humakin verkkokurssien tuottamiseksi. Viitattu 8.1.2006. https://pro.humak.edu/humakpro/humak/42752/menettelytapaohjeet.htm

[1] Sukupuolisensitiivisen nuorisotyön menetelmien kehittämishanke Itä-Suomessa (sivustoa ei päivitetä)
[2] Sukupuolisensitiivisyys kansalaistoiminnassa ja nuorisotyössä (Anttonen 2007a)
[3] Theseus: http://www.theseus.fi
[4] Ks. esim. Herrington, Reeves & Oliver 2010.
[5]Autenttisen verkko-opetuksen tutkimus ja kehittäminen / Autenttisen verkko- opetuksen virtuaalinen benchmarking -hankkeen loppuraportti (Leppisaari & Vainio 2008)

3 Sähköiset oppimateriaalit

3.1 Sähköiset oppimateriaalit ja niiden löytäminen
3.2 MOOC, SOOC, cMOOC, xMOOC jne.
3.3 Diigo

3.1 Sähköiset oppimateriaalit ja niiden löytäminen

Pirjo Kangas

Tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen opetuksessa ulottuu luonnollisesti myös oppimateriaaleihin. Korkeakouluissa sähköiset oppimateriaalit eivät ole uusi asia. Internetistä löytyvää aineistoa on hyödynnetty jo vuosia niin itsenäisessä opiskelussa kuin oppitunneillakin ja korkeakoulukirjastot ovat hankkineet korkeakoulujen käyttöön elektronisia aineistoja ja kirjoja jo paljon ennen kuin e-kirjat ovat toden teolla nousseet yleiseen keskusteluun.

Tässä artikkelissa käsittelen muutamia eri tyyppisiä sähköisiä oppimateriaaleja sekä niiden löytämistä. Esittelen erilaisia sähköisiä oppimateriaaleja näkökulmanani ensisijaisesti oppimateriaalien avoimuus. Käsittelen aihetta lähinnä korkeakoulujen kannalta ja ennen kaikkea Humanistisen ammattikorkeakoulun koulutusalojen lähtökohdasta. Erilaisten oppimateriaalien käyttö pedagogisessa mielessä jää tämän artikkelin aihealueiden ulkopuolelle eli keskityn nimenomaan erilai tyyppisiin oppimateriaaleihin ja niiden löytämiseen.

Erilaiset sähköiset oppimateriaalit

Seuraavaksi esittelen erilaisia sähköisiä oppimateriaaleja. Ensimmäiseksi näkökulmakseni olen valinnut materiaalien avoimuuden ja esittelen yleisellä tasolla sekä avoimia oppimateriaaleja että korkeakoulujen käyttöönsä hankkimia aineistoja Käsittelen myös lyhyesti muuksi kuin oppimateriaaliksi tuotetun aineiston käyttöä opetuksessa.

Avoimet oppimateriaalit

Viime vuosina avoimet oppimateriaalit ovat nousseet puheenaiheeksi Suomessa ja maailmalla. Joitakin avoimia oppimateriaaleja on suomen kielellä julkaistukin lähinnä matematiikan ja luonnontieteiden alalla perusopetuksen tarpeisiin, tunnetuimpana esimerkkinä todennäköisesti Marika Toivolan ja Tiina Härkösen alunperin vuonna 2012 avoinoppikirja.fi-sivustolla julkaisema Avoin matematiikka –kirjasarja yläkouluille. Paljon julkisuutta Suomessa on saanut myös Helsingin yliopiston tietojenkäsittelytieteen laitoksen vuonna 2012 ensimmäistä kertaa toteuttama ohjelmoinnin MOOC-kurssi.

Liikehdintä avointen oppimateriaalien puolesta on kytköksissä yleisempään avoimuusliikehdintään, jonka osana puhutaan esimerkiksi open access –aineistosta eli avoimesta tieteellisestä julkaisemisesta, avoimesta datasta ja avoimesta lähdekoodista (Hiidenmaa 2013, 2-3). Perustavoitteena avoimissa oppisisällöissä on vastavuoroisuus ja sen hyödyt kaikille: opettaja voi sekä hyödyntää muiden tekemiä sisältöjä että tuottaa sisältöjä muiden käyttöön (Toikkanen & Oksanen

2011, 102). Avoimuusliikehdinnässä on kyse laajemminkin muutoksista asenteissa ja työtavoissa eikä ainoastaan yksittäisen sisällön jakamisesta.

Avoin oppimateriaali ei tarkoita mitä tahansa internetissä avoimesti luettavissa olevaa opetusaineistoa, vaan yleensä termillä viitataan materiaaliin, joka on julkaistu avoimella lisenssillä niin, että sitä voivat muut hyödyntää ja mahdollisesti myös muokata omiin tarpeisiinsa. Avointen sisältöjen lisensioinnissa käytetään Creative Commons –järjestelmää johon kuuluu erilaisia käyttölisenssejä. Aineiston tekijänoikeuden haltija voi itse määrittää millä ehdoilla aineistoa saa käyttää, levittää tai muokata. Aineiston kaupalliseen käyttöön voi esimerkiksi asettaa tiukemmat ehdot kuin muuhun käyttöön. Joskus termiä avoin saatetaan myös käyttää erilaisissa merkityksissä. MOOC-kurssien yhteydessä termillä avoin viitataan usein siihen, että kurssi on avoin kenelle tahansa eikä niinkään sisältöjen avoimuuteen.

Korkeakoulupuolella esimerkkejä avoimista oppimateriaaleista on Suomen oloissa vähemmän kuin perus- ja toisen asteen osalta. Korkeakouluilla on kullakin oma opetussuunnitelmansa, joten toisen korkeakoulun käyttöön tehty materiaali ei kaikilla aloilla itsestään selvästi suoraan edes sovellu käyttöön muualla, joten yhteistyö ei siinä mielessä ole yhtä helppoa kuin valtakunnallista opetussuunnitelmaa soveltavissa oppilaitoksissa. Avoimen oppimateriaalin julkaisu sinänsä on yhtä lailla mahdollista korkeakoulujen osalta eli riittää, että aineisto on yleisesti saatavilla ja että se on lisensioitu avoimella lisenssillä. Monessa korkeakoulussa on käytössä jokin oppimisalusta, esimerkiksi Moodle, ja tyypillisesti sinne tuotetut verkko-oppimateriaalit ovat käytettävissä vain kyseisen oppilaitoksen omille käyttäjille tai vielä rajatummin kyseisen opintojakson suorittajille. Teknisesti moni oppimisalusta kuitenkin mahdollistaa myös avointen oppimateriaalien tekemisen eli oppimisalusta sinänsä ei pakota suljetumpiin ratkaisuihin.

Avoimet verkkokurssit

MOOCit ovat viimeisen parin vuoden aikana olleet kiinnostuksen kohteena myös Suomen oloissa erityisesti Helsingin yliopiston järjestämän ohjelmoinnin MOOC-kurssin myötä. Termi MOOC tulee sanoista massive open online course. Käytännössä MOOC tarkoittaa massiivista avointa verkkokurssia, joka on suunniteltu suuren joukon suoritettavaksi. MOOCien yhteydessä avoimuus viittaa ennen kaikkea siihen, että kursseilla ei ole pääsykriteeriä eikä niihin osallistumisesta peritä maksuja. MOOCien kurssisisältö itsessään ei useinkaan ole avointa, vaan sisällöt saattavat olla näkyvissä vain rekisteröityneille osallistujille ja heillekin rajatun ajan. (Hiidenmaa 2013, 14) MOOCien oppimateriaalit eivät välttämättä ole avointa oppimateriaalia tai open access -aineistoa, vaan materiaalina voi olla maksullista aineistoa, johon on hankittu kurssilaisille käyttölisenssi kurssin ajaksi (mt., 9). Termillä avoin voi siis olla useita eri ulottuvuuksia.

Angloamerikkalaisissa maissa toimivat isot yliopistot ovat tähän mennessä toteuttaneet eniten MOOCeja. Käytännössä kursseja tarjotaan erilaisten konsortioiden ja yhteisten kurssialustojen kautta niin, että samalla alustalla toimii useampia korkeakouluja (mt., 5-6). Tunnetuimpia alustoja ovat esimerkiksi Coursera, edX, Future Learn ja Udacity. MOOCien yhteyteen on alettu kehittää kaupallisia tuotteita eli vaikka kurssille osallistuminen olisikin ilmaista voi olla, että virallisen kurssitodistuksen saamisesta pitää maksaa. Kurssien järjestäminen ei ole oppilaitokselle ilmaista, joten järjestävän tahon tavoitteena voi olla erilaisten liiketoimintamallien selvittäminen tai vähintäänkin pr-arvon saaminen. (mt., 13 & 22)

Toisen korkeakoulun järjestämien MOOCien tai muiden verkkokurssien suoritusten hyväksilukeminen osana oman

oppilaitoksen opintoja on todennäköisesti luontevin tapa hyödyntää MOOCeja opetuksessa. Ainakin Helsingin yliopiston tietojenkäsittelytieteen laitoksella muualla suoritettuja MOOCeja voi hyväksilukea osaksi tutkintoa (mt., 13). Tällöin pitää toki hyväksyä se, että muualla suoritettu kurssi ei sisällöltään välttämättä ole yksi yhteen oman oppilaitoksen opetussuunnitelman kanssa.

Vaikka MOOCit ovatkin olleet viime vuosina paljon esillä julkisessa keskustelussa kannattaa muistaa, että ne eivät ole ainoa tapa järjestää verkko-opetusta. Internetissä on myös Creative Commons –lisenssillä varustettuja oppimateriaaleja ja verkkokursseja, joissa avoimuuden periaatteet on viety pidemmälle kuin monissa MOOCeissa. Yksittäisiä suomenkielisiä avoimella lisenssillä varustettuja kursseja löytyy ainakin Otavan Opiston Internetix-sivustolta sekä Wikiversitystä.

Oppilaitoksen käyttöönsä hankkima oppimateriaali

Sähköiseen oppimateriaaliin siirtyminen ei oletusarvoisesti tarkoita avoimen oppimateriaalin käyttöä tai sitä, että oppimateriaali olisi ilmaista. Sähköisiä oppimateriaaleja ja muita aineistoja, joita voi hyödyntää myös opetuskäytössä laativat myös kustantamot ja erilaiset alan yritykset. Varsinainen opetusteknologia jää tämän artikkelin ulkopuolelle eli en käsittele erilaisia opetusohjelmistoja vaan keskityn kustantajien tarjoamiin elektronisiin aineistoihin ja oppimateriaaleihin korkeakoulujen näkökulmasta.

E-kirja on yksi tyypillinen korkeakouluissa käytettävä sähköinen oppimateriaali, ja kirjastot pyrkivät tavallisesti hankkimaan kaikesta kurssimateriaalista myös elektronisen version jos sellainen on järkevästi saatavilla. Usein samasta kirjasta on tarjolla sekä painettu että sähköinen versio, jotka eivät sisältönsä puolesta poikkea toisistaan. E-kirjoihin on mahdollista lisätä erilaisia interaktiivisia elementtejä tai ääntä tai videota, mutta ainakin toistaiseksi tämä on ollut vähäistä. Korkeakoulukirjastot hankkivat oppilaitoksen käyttöön myös muunlaista elektronista aineistoa kuten esimerkiksi artikkelitietokantoja, sanakirjoja, standardeja, patenttijulkaisuja tai hakuteoksia.

E-kirja ei ole uusi asia suomalaisissa korkeakouluissa. Korkeakoulukirjastojen aineistotarjontaan e-kirjat ovat kuuluneet jo vuosia. Kirjaston oppilaitokseen käyttöön hankkiman aineiston vaatii sitä, että käyttäjä tunnistautuu kirjautumalla kyseisen oppilaitoksen käyttäjäksi. Suomenkielisen kirjallisuuden osalta e-kirjatarjonta on tosin ollut niukkaa ja se on alkanut parantua vasta aivan viime vuosina. Monella ammattikorkeakoulun opiskelualalla käytetään paljon suomenkielistä oppimateriaalia, joten sähköisten oppimateriaalien käyttö ei kaikilla aloilla ole vieläkään kovin yleistä. Esimerkiksi Humakin kurssikirjavaatimuksista läheskään kaikkea ei ole saatavilla e-kirjana, vaikka tilanne on parantunut huomattavasti parin viime vuoden aikana. Joillain muilla aloilla tilanne saattaa olla erilainen kuin Humakin valtakunnallisesti katsoen pienillä opiskelualoilla. Muun muassa terveysalalle on tarjolla enemmän suomenkielistä kaupallisesti tuotettua ammatillista materiaalia, jota voi hyödyntää myös oppimateriaalina.

Maksullisen materiaalin osalta aineistojen lisenssisopimuksessa määritellään organisaatiota koskevat käyttöoikeudet aineistoon. Se, että aineistoa saa käyttää opetustarkoituksessa ei ole aina itsestäänselvää, vaikka yleisesti ottaen oman organisaation käyttäjillä on melko laajat oikeudet aineiston käyttöön. Korkeakoulukirjastot hankkivat suuren osan e-aineistoistaan Kansalliskirjaston FinELib-palveluyksikön kautta ja heidän lisensiointiperiaatteisiinsa kuuluu se, että aineistoa pitää voida jakaa organisaation sisällä esimerkiksi linkittämällä oppimisalustoihin tai ruudulta näyttämällä opetustilanteessa (FinELib 2010).

Varminta on kuitenkin tarkistaa

käyttöoikeudet erikseen kunkin aineiston kohdalta. Korkeakoulujen käyttöön hankituissa aineistoissa kannattaa huomioida se, että niitä harvoin saa jakaa oman organisaation ulkopuolisille käyttäjille tai ainakin jakamisen ehdot ovat hyvin tiukat, joten suljettu oppimisympäristö saattaa olla edellytys sille, että tiettyä aineistoa voi jakaa oppimisalustalla oppimateriaalina.

Oppimateriaali, joka ei ole oppimateriaalia

Opetuksessa voi hyödyntää myös monia aineistoja, jotka eivät ole virallisesti oppimateriaaleja. Perinteikkäistä perinteisin korkeakoulujen oppimateriaali, kurssikirja, ei aina ole ensisijaisesti laadittu kurssikirjakäyttöön vaan on ehkä kirjoitettu yleisemmäksi tietokirjaksi.

Ammattikorkeakoulut pyrkivät toimimaan tiiviissä työelämäyhteistyössä ja tältä pohjalta on luontevaa hyödyntää aineistoja, joita työelämätahot käyttävät tai tuottavat ja samalla tehdä opiskelijoille tutuksi alan eri julkaisijoita ja toimijoita. Kaikille aloille ei ole välttämättä edes tarjolla suoranaisia oppikirjoja tai muita opetusmateriaaleja, varsinkaan suomeksi. Esimerkiksi erilaisissa hankkeissa tuotettu aineisto, ministeriöiden julkaisema materiaali tai mediatekstit ovat Humakissa usein käytössä oppimateriaalina ja tilanne on varmasti sama muissakin korkeakouluissa. Erilaisten hankkeiden ja viranomaisten tuottama aineisto tai muuten internetistä löytyvä tieto saattaa myös olla tuoreempaa kuin aiheesta saatavilla oleva varsinainen oppikirja tai muu materiaali, jolloin tuoreempi aineisto voi täydentää vanhempaa oppimateriaalia.

Sähköisen oppimateriaalin löytäminen

Seuraavaksi käsittelen sähköisten oppimateriaalien löytämistä internetin välityksellä. Yleisesti ottaen hakukoneet kuten Google ovat hyvä väline etsiä aineistoa jos kyse on avoimista oppimateriaaleista tai erilaisten raporttien tai hankejulkaisujen tapaisista aineistoista. Kannattaa kuitenkin muistaa, että hakukoneet eivät pysty haravoimaan kaikkea sähköistä aineistoa eikä niiden avulla löydä niin sanottuja syvän webin sivustoja. Esimerkiksi monien maksullisten tietokantojen sisältö ei ole hakukoneiden ulottuvilla. Laadukasta oppimateriaalia etsiessä kannattaa tiedostaa hakukoneiden rajallisuus.

Tiedonhaun rajauksilla tai tieteellisempään aineistoon erikoistuneita hakukoneita kuten esimerkiksi Google Scholaria käyttämällä voi parantaa mahdollisuuksiaan löytää oppimateriaaliksi sopivaa aineistoa. Varsin yksinkertaisilla kikoilla kuten esimerkiksi rajaamalla haun pdf-muotoiseen aineistoon tai tietyn kieliseen, tietyn ikäiseen tai tietyllä sivustolla sijaitsevaan aineistoon voi rajata normaalia hakukonehakua niin, että tietynlainen aineisto löytyy nopeammin. Toki kaikissa tapauksissa soveltuvan aineiston tiedostomuotoa ei tiedä etukäteen ja haun rajaaminen pelkkään pdf-muotoiseen aineistoon voi rajata jotain hyödyllistä materiaalia pois. Konkreettisista hakukonekikoista saa tarkempaa tietoa hakukoneoppaista ja hakukoneiden omista hakuohjeista. Googlaamistaitojaan voi halutessaan hioa Googlen Power Searching ja Advanced Power Searching -verkkokursseilla.

Maksullinen aineisto, jonka käyttöoikeuden oppilaitos tai oppilaitoksen kirjasto on hankkinut henkilökuntansa ja opiskelijoiden käyttöön ei aina ole suoraan haettavissa esim. Googlella varsinkaan kotikoneelta käsin, koska aineistot toimivat vain oppilaitoksen verkossa joko oppilaitoksen tiloista käsin tai verkkoon erikseen kirjautumalla.

Näiden aineistojen hakemiseen kannattaa käyttää oppilaitoksella käytössä olevia hakuportaaleja. Suomalaisissa korkeakouluissa laajimmassa käytössä tällä hetkellä on Nelli-portaali, joka on lähivuosien aikana pitkälti korvautumassa Finna-tiedonhakupalvelulla. Yksittäisillä oppilaitoksilla saattaa olla käytössä muitakin sivustoja, joilla esitellään organisaation sähköisiä aineistoja. Joissain tapauksissa

kirjaston hankkimia maksullisia aineistoja saattaa löytää myös Google Scholarin kautta oman organisaation verkossa oltaessa. Monet suomalaiset korkeakoulukirjastot ovat ottaneet palvelun käyttöön, mutta kaikki aineistot eivät välttämättä löydy tätä kautta.

Alasta riippuen voi myös olla tahoja, jotka seuraavat ja koostavat alan linkkejä ja julkaisijoita. Esimerkiksi Humakin koulutusaloista nuorisotyöhön liittyen Nuorisotiedon kirjasto ylläpitää internetissä Nuorisotiedon talo -linkkikirjastoa, johon kerätään nuorisoalaan liittyviä linkkejä. Monilta aloilta löytyy myös yksittäisiä asiantuntijoita, jotka jakavat sosiaalisessa mediassa alaan riittyviä linkkejä ja aineistoja ja näitä seuraamalla voi saada hyviä vinkkejä alan oppimateriaaleista ja aineistoista. Myös hankkeiden verkkosivuille kootaan usein hankkeen aihealueisiin liittyviä linkkejä ja julkaisuja.

Verkkokursseja, kuten MOOCeja, kannattaa etsiä suoraan eri kurssialustojen, kuten esimerkiksi Courseran tai edXin kautta varsinkin jos etsii tietyn ajankohdan sisällä järjestettäviä kursseja. Näin löytää myös varmemmin kattavamman listan kursseja kuin esimerkiksi hakemalla Googlen kautta. Vaihtoehtoisesti hakukonehakuun voi lisätä kurssialustan nimen, kuten vaikka sanan Coursera, ja näin saa hakutuloslistaan suoraan tietoa tarjolla olevista kursseista. Käyttämällä Google-haussa OR-hakuoperaattoria voi samaan hakuun yhdistää monen eri alustan nimen.

Oppimateriaali voi olla muutakin kuin tekstiä. Perinteisen tekstimuotoisen oppimateriaalin voi korvata tai sitä voi täydentää video- ja kuva-aineistoilla, joita löytää tuttujen hakukoneiden kautta. Erityisesti video- ja kuvamateriaalin kanssa kannattaa kuitenkin olla tarkkana käyttöoikeuksien kanssa. Käyttöoikeudet voi ottaa huomioon jo aineistoa etsiessä ja rajata tiedonhaun aineistoon, jolla on riittävät käyttöoikeudet opetuskäyttöön.

Esimerkiksi sekä Googlen kuvahaun tarkennetuissa hakuasetuksissa että Flickrin kuvahaussa voi rajata haun tietynlaisella lisenssillä varustettuun aineistoon. Creative Commons –hakukone puolestaan hakee eri lähteistä kuten esimerkiksi YouTubesta tai Flickristä vain aineistoa, jolle on määritelty avoin lisenssi. Muunkinlaista aineistoa voi löytää avoimella lisenssillä varustettuna, esimerkiksi SlideSharessa voi oman esityksen varustaa Creative Commons –lisenssillä.

Lähteitä ja lisälukemista

Aalto, Tuija. 2012. Kuinka olla avoin: työelämän uudet viestintätaidot. Helsinki: Finn Lectura.

FinELib. 2010. FinELib-konsortion e-aineistojen lisensiointiperiaatteet. Saatavilla: http://www.kansalliskirjasto.fi/attachments/5l4xoyz0b/5xiV300Bh/Files/CurrentFile/Finelib_lisensiointiperiaatteet_2011.pdf (29.7.2014)

Haasio, Ari. 2009. Johdon assistentin tiedonhankinnan opas. Helsinki: WSOYpro.
Hiidenmaa, Pirjo. 2013. Jos vastaus on MOOC, mikä on kysymys? Helsinki: Helsingin yliopisto. Saatavilla: http://ok.helsinki.fi/wp-content/uploads/2014/01/Jos_mooc_on_vastaus.pdf (29.7.2014)
Lammi, Outi. 2013. Opi ja työskentele verkossa: tätinörtti opastaa. Jyväskylä: Docendo.

Niskanen, Matti. 2013. Hakukone haltuun: tehosta tiedonhakutaitojasi internetissä. Helsinki: Finn Lectura.
Toikkanen, Tarmo & Ville Oksanen. 2011. Opettajan tekijänoikeusopas. Helsinki: Finn Lectura.

3.2 MOOC, SOOC, cMOOC, xMOOC jne.

Päivi Timonen

Humak oli mukana syksyn 2014 kestävässä Distanssi – joustava etäopetus nuorisotyöntekijöiden digitaalisten taitojen vahvistajana, on ESR:n rahoittama hanke, jossa Metropolia Ammattikorkeakoulu, Humanistinen ammattikorkeakoulu Humak ja Verke eli Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus selvittävät avoimen etäopetuksen kehittämistä verkossa tehtävän nuorisotyön ja nuorten parissa työtätekevien osaamisen lisäämiseksi. Hankkeessa tehtiin selvitys erilaisten modernien etäoppimistapojen kuten MOOCien (Massive Open Online Course), mahdollisuuksista ja selvitettiin pedagogista, teknistä, sisällöllistä/substanssia ja MOOCien ansaintalogiikkaa.

http://distanssi.metropolia.fi/

MOOCeja eli kaikille avoimia verkkokursseja:

Helsingin yliopiston tietojenkäsittelytieteen laitos http://mooc.fi/

Aalto yliopisto, avoimet verkkokurssit http://mooc.aalto.fi/

Coursera https://www.coursera.org/

Stanford online http://online.stanford.edu/

Eliademy https://eliademy.com/

Open Education (Blackboard) https://openeducation.blackboard.com/

edX https://www.edx.org/

FutureLearn https://www.futurelearn.com/

Udacity https://www.udacity.com/

Euroopan unionin komissio http://www.openeducationeuropa.eu/

OpenupEd http://openuped.eu

OpenLearn http://www.open.edu/openlearn/

OpenLearning https://www.openlearning.com/

Canvas network https://www.canvas.net/

Khan Academy https://www.khanacademy.org/

NovoED https://novoed.com/

The Open University http://www.open.ac.uk/

Iversity https://iversity.org/

Alison http://alison.com/

Edukart open http://edukart.com/open/courses/

Oppiminen online (opettajien täydennyskoulutus) http://www.oppiminenonline.com/

Avoin alusta MOOCin toteuttamiselle

Google ja edX http://mooc.org

Eliademy https://eliademy.com/

3.2 Diigo
- Tiedonhallintatyökalu

Benny Majabacka

Yleistä

Diigo toimii pilvessä sijaitsevana henkilökohtaisena kirjastona, jonne voit tallettaa mitä vain netistä keräämääsi; sivuja, kuvia, tekstejä jne. Sovellus helpottaa informaation kokoamista ja hallintaa kätevien jaottelu- ja listaustoimintojen kautta.

Esimerkiksi löytäessäsi wikipediasta mielenkiintoista tietoa, Diigon työkalun avulla voit esim. alleviivata tekstiä, liittää tekstiin tarralapuilla huomioita tai pientä grafiikkaa ja tallentaa sivun näine muutoksine omaan kirjastoosi. Vaikka alkuperäinen sivu poistettaisiin, oma kopiosi siitä säilyy.

Soveltuvuus

Aktiiviseen sähköisen aineiston lukemiseen, työstämiseen ja keräämiseen Diigo on oiva työkalu. Muille Diigon käyttäjille voi jakaa omia kohteitaan muistiinpanoilla varusteltuna, siksi esim. saman sähköisen aineiston yhteisöllinen työstö on mahdollista.

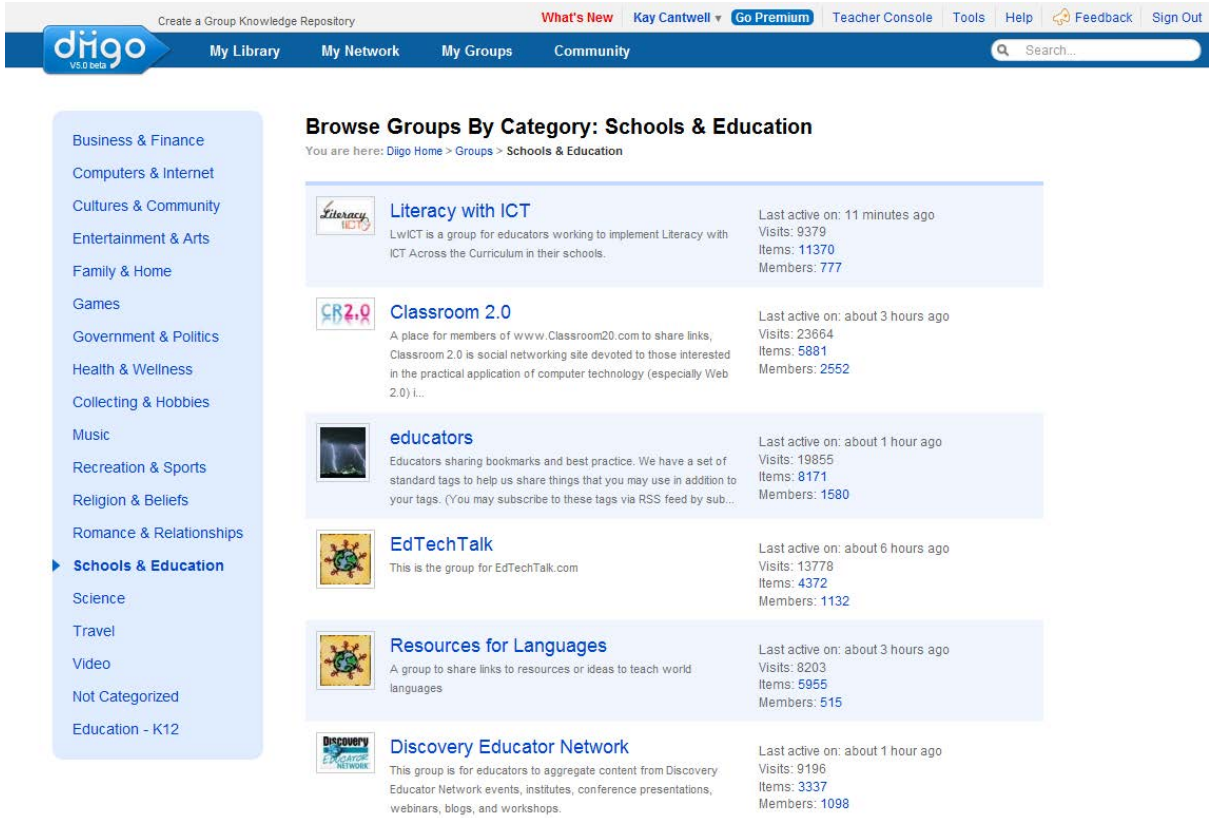

Kuva 1. *Diigo*

Haasteita

Käyttöliittymän haltuunotto vaatii jonkin verran paneutumista. Aplikaatio windows-puhelimille puuttuu, joka on varsin suuri puute. Esim. Facebookia selatessa tulee usein mielenkiintoisia linkkejä vastaan, jotka voisi kännykkäsovelluksen kautta linkittää omaan kirjastoonsa.

Lisätietoja

Sovellus on maksuton, vaatii rekisteröitymisen. Liitännäinen löytyy myös ipadille, joten työskentelyä voi helposti jatkaa mobiililaitteella.
https://www.diigo.com

Jaa kokemuksia ja ideoita:
http://verkkotyokalupakki.purot.net/diigo

4 Digitaalinen, sosiaalinen media ja opetus

4.1 Yhteisölliset työkalut ja sosiaalinen media linkkejä 2015
4.2 Blogit ja wikit
4.3 Kahoot - mobiiliohjaus, tietokilpailut, gallupit
4.4 Case: osallistaminen Kahootilla. Testistä kyselyyn.
4.5 Kännykät käyttöön - mobiilioppiminen
4.6 Sarjakuva: Bitstrips for schools
4.7 Powtoon: teknologia opetuksen havainnollistamisessa
4.8 Glogster - Teknologiaa opetuksen havainnollistamisessa

4 Digitaalinen, sosiaalinen media ja opetus

Päivi Timonen

Sosiaalinen media alkaa olla jo tuttu käsite ja toimintatapa. Tässä kertauksena eri tahojen määritelmiä sosiaalisesta mediasta. Sosiaalinen eli yhteisöllinen media on verkkoympäristö ja tila, jossa voidaan toimia, tuottaa, jakaa sekä kehittää sisältöjä yhdessä (Sanastokeskus 2010). Isokangas ja Kankkunen (2011, 10–11) näkevät ”kaikki sosiaalista vuorovaikutusta edistävät digitaaliset palvelut” sosiaalisena mediana. Luukan mukaan ”sosiaalinen media on reaaliaikaista verkko- eli online-työskentelyä yhteistoiminnallisesti ja yhteisöllisesti, jossa hyödynnetään sosiaalisen median työkaluja ja muita internetin mahdollisuuksia yhteisen online-työskentelyn päämäärän saavuttamisessa (Luukka 2011b, 14)”.

Vuorovaikutteisuus esiintyy määritettäessä sosiaalisen median käsitettä seuraavasti: “Sosiaalisessa mediassa tuotetaan ja muokataan sisältöjä, linkitetään, luodaan ryhmiä, tiedotetaan, verkostoidutaan, lähetetään videokuvaa, ilmoitetaan tapahtumista, ilmoittaudutaan tapahtumiin ja ollaan kansalaisjournalisteja sekä toimitaan tässä ja nyt, sillä julkaiseminen on välitöntä (Timonen 2011, 151)”.

Sosiaalisen median yhteisöjä ja palveluja hyödynnetään opetuksessa ja oppimistehtävissä, se on myös oppimisympäristö. Yhteisöllinen oppiminen, sosiokonstruktiivinen oppiminen, tutkiva oppiminen tai tutkiva ja kehittävä oppiminen ovat esimerkkejä oppimisen pedagogioista, joissa keskeisenä on opettajan toimiminen valmentajamaisesti (Kalliala & Toikkanen 2012, 12–16).

Sosiokonstruktiivisen oppimiskäsityksen mukaan oppimista ja kehitystä tapahtuu kun yksilö tuottaa ajatuksiaan ja oppimaansa näkyväksi yhteisöllisesti ja analysoi niitä uutta oppien (Kalliala & Toikkanen 2012, 14; Anttila 2006, 579–580).

Käytännössä sosiaalisessa mediassa oppimista tehdään näkyväksi monimediallisesti esimerkiksi kirjoittaen, piirtäen tai kuvaten. Työelämässäkin nostetaan yhteisöllisen oppimisen ajattelua esille (Auvinen 2013).

Sosiaaliseen mediaan ja kehittämiseen, oppimiseen liittyen Arina (2010, 4–5) käyttää käsitettä PLE, Personal Learning Environment eli henkilökohtainen työ- ja oppimisympäristön (Arina 2012, 87–92). PLEssä ideana on, että henkilö luo ja valitsee itselleen sopivat oppimisen työkalut ja linkittää ne yhteen. Arina tuo esille elinikäisen oppimisen, jossa sosiaalinen media on oppimisympäristönä. (Arina 2010, 5.)

Olen perehtynyt sosiaalisen median opetuskäyttöön itse opiskellen ja ideoita olen

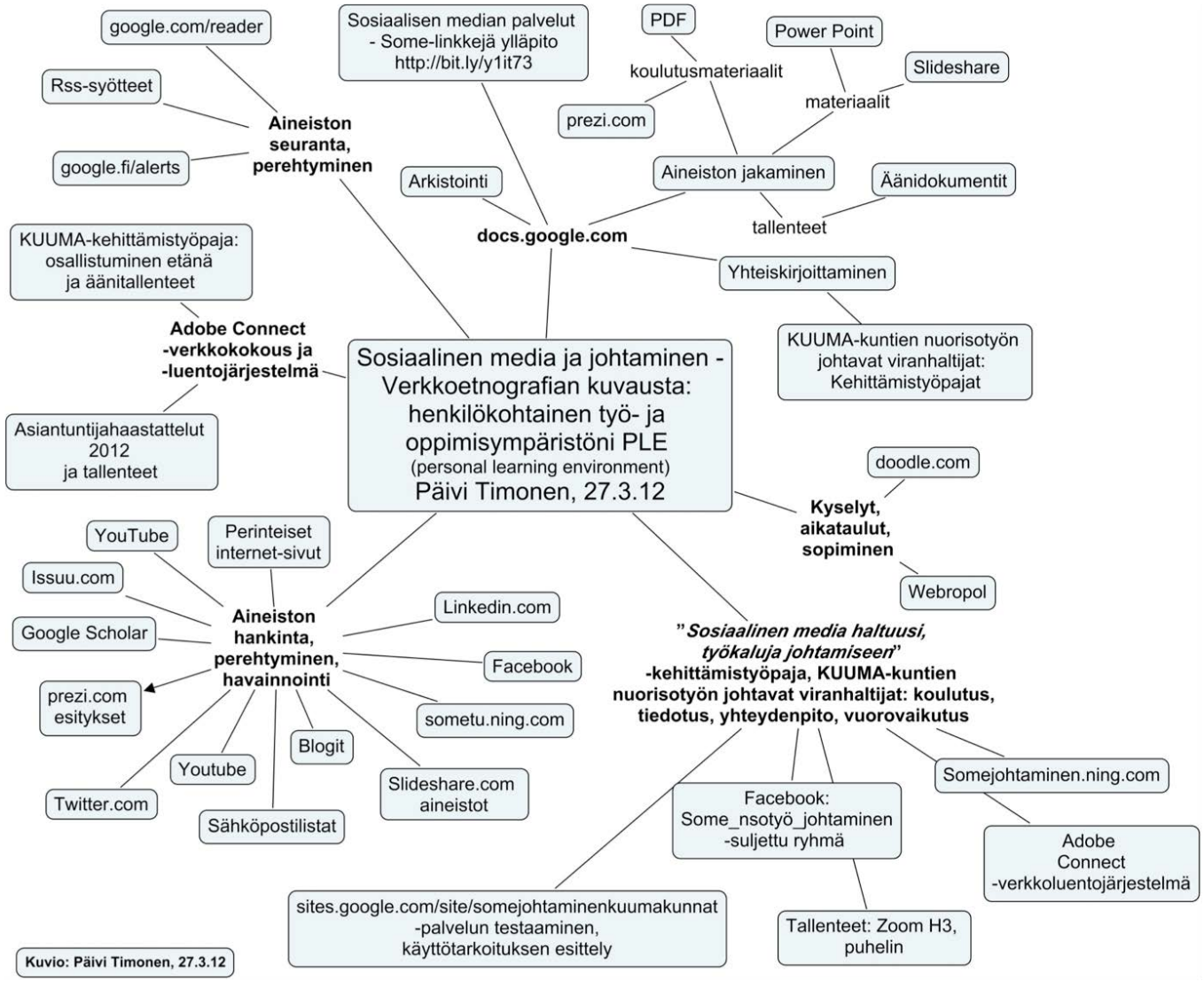

Yllä: havainne Päivi Timonen ja PLE -henkilökohtainen työ- ja oppimisympäristö. Case: Johda ja hyödynnä sosiaalista mediaa –työkalupakki kunnan nuorisotyön johtamiseen 2012: http://issuu.com/paiviti/docs/paivitimonen_yamkopinnayte2012_some_johtaminen_nso

ahminut alan seminaareista ja sosiaalisesta mediasta. Olen opetuksessani kokeillut ja testannut, keskustellut ja observoinut sosiaalisen media käyttöä. Antoisinta on, kun opiskelijat tekevät ja käyttävät sosiaalisen median mahdollisuuksia oppimistehtävissä. Siis opiskelijat tekemään Kahoot.it-pelejä, tableteilla animaatioita StopMotion -ohjelmalla ja niin edelleen. Oppitunnilla yhdessä pelataan tuotokset läpi tai katsotaan kuva-animaatiot datatykin välityksellä.

Koulutusvinkkejä

Sometime2015 lisätietoa Twitterissä: @ SomeTime2015
ITK-2015 16.-17.4.15 http://www.itk.fi
Mobiilikesäkoulu http://www.mobiilikesakoulu.com
DCL (Digital Competences and Learning) http://www.eoppimiskeskus.fi/dcl
eOppimiskeskuksen tapahtumakalenteri: http://www.eoppimiskeskus.fi/ajankohtaista/tapahtumat

Aineistovinkkejä
DCL- konferenssiaineistoja 2013 (Digital Competences and Learning, marraskuussa 2013) http://wiki.eoppimiskeskus.fi/display/DCk/DCL+On+Air+-+Lupa+onnistua+verkossa

Ilmiöpohjainen oppiminen http://ilmiopohjaisuus.ning.com/

ITK2014 aineistot (linkit ohjelman otsikoista) http://www.itk.fi/2014/ohjelma Someopaste.

Suunnittele someympäristö https://sites.google.com/site/someopaste/suunnitte-someymparisto

Sometime2014 http://sometime.fi/ohjelma/materiaalit/

Sosiaalisen median käyttöönotto, pedagogisia näkökulmia 2012. UEF. https://wiki.uef.fi/pages/viewpage.action?pageId=15468167

Verkko- ja mobiiliopetuksen perusteita, Harto Pönkä 2013:

4.1 Yhteisölliset työkalut ja sosiaalinen media linkkejä 2015

Linkkilistaa ylläpitää: Timonen, Päivi, Humak. Kiitos vinkeistä myös opiskelijoille ja kollegoille! 10.3.2015 http://bit.ly/some-linkkeja2015

(Kuva QR-some-linkkeja2015.png)

Creative Commons -tekijänoikeudet

http://creativecommons.fi
http://www.opettajantekijanoikeus.fi/2011/08/sarjakuva-selittaa-miten-avoimet-sisallot-toimivat/
http://saukkorauta.wordpress.com/2011/09/25/ihania-kuvia-saako-naita-kayttaa/

Tekijänoikeudet:

http://www.edu.fi/materiaaleja_ja_tyotapoja/tvt_opetuksessa/tekijanoikeudet
http://www.teosto.fi

Internet linkkien lyhennykset / shorten your links

http://bitly.com

Esitykset /Presentations

www.prezi.com
Jing http://www.techsmith.com/jing.html (nauhoita kuvaruudunkaappaukset, videot ja jaa esityksenä, helppo ja selkeä, maksuton)
www.authorstream.com
280slides (hae nimellä > google.fi:ssä)
www.sliderocket.com
www.animoto.com
infogr.am (graafit, tilastot visuaalisiksi)
https://gomockingbird.com/mockingbird/

PPT ja PDF ym. Esitysten jakaminen/ Share presentations:

http://www.slideshare.net

Luo:

https://getkahoot.com (online-paneeli, tietokilpailut yms.)

Äänestä: https://kahoot.it/

Harrastukset:

Kerääminen, jakaminen
http://pinterest.com/

Karttaan merkitseminen, mapping

https://crowdmap.com/

Linkkien, uutisten jakaminen / Sharing feeds, news

http://reader.google.com
www.diigo.com
www.delicious.com
www.digg.com

Ideoiden ym jakaminen:

http://www.scoop.it/

Uutiskirjeiden jakaminen

http://mailchimp.com/

Yhteistuotannot, yhteiskirjoittaminen, jakaminen / collaborative production, writing and sharing

http://drive.google.com
http://muistio.tieke.fi
http://padlet.com
http://purot.net/ -wiki (kotimainen, maksuton)
http://www.wikispaces.com/
http://padlet.com/ (täytä tila/taulu kuvilla, tekstillä yms.)
www.docs.com
http://docs.zoho.com
www.dropbox.com
www.box.net
http://noodi.metropolia.fi/ (yhteisöllinen käsikirjoitustyökalu)

Taustakanava

http://todaysmeet.com/ (käytössä 2 h -1 kk per tapahtumat, seminaarit, luennot ym.)
m.socrative.com (Mobiili: huoneelle numero, max 50 osallistujaa per huone)

Blogit / nettisivut / Blogs, web

www.wordpress.com
www.blogger.com
www.vuodatus.net
www.posterous.com
www.tumblr.com
www.webnode.com
www.wix.com
www.yhdistysavain.fi
www.blogilista.fi (hakemisto)
www.livejournal.com
https://www.wikispaces.com/

Tarinan kertominen / Tell a story

http://www.epooq.net/selfregistration/epooqlogin
http://www.epooq.net/selfregistration/epooqlogin?request_locale=fi

Pikaviestintä / Microblogs

www.twitter.com
WhatsApp messenger (puhelimeen ladattava sovellus, maksuttomat viestit)
http://weheartit.com/
http://kik.com/
https://vine.co/
iMessage (pikaviestintä iPhonen käyttäjillä)

Video-leffaeditointi / Video editing tools

www.youtube.com/editor
Tee leffa somessa: www.miivies.com
Make your Movie by social media tool
muut: Moviemaker
MoViE http://cicero-movie.edu.helsinki.fi/ (Mobiililaitteille, kuvaa-muokkaa-jaa-tee yhdessä)

Videot / Videos

Internet Archive http://www.archive.org (creative commons)
www.youtube.com
www.vodpod.com
www.vimeo.com
http://qik.com/ (mobiili, videoiden jakaminen)

Reaaliaikaiset verkkokokoukset

Lync
Skype.com
http://www.google.com/tools/dlpage/hangoutplugin?hl=fi Google+ hangouts (10 henkilöä kerralla, google dokumenttien muokkaamismahdollisuus, googlen tunnus tarpeen)
Moodle 2.+: BigBlueButom beta-versiossa
Facetime (mac)
Teamspeak (http://www.download.fi/verkko/pikaviestimet/teamspeak.cfm)
Maksullisia: Funet Tiimi, Adobe Connect

Reaaliaikaiset weblähetykset (mobiilit) / Live broadcast

www.bambuser.com
www.ustream.tv
http://www.livestream.com
http://www.livevideo.com/
http://www.younow.com/
http://www.twitch.tv/ reaaliaikaiset lähetykset / Pelit

Reaaliaikaisten monikameralähetysten editointiohjelma:
Wirecast (maksuton käyttö, jolloin palvelun logo näkyy ja päälle tulee mai-

noksia, maksullinen lähetyskäytössä. Tämä on Humakilla käytössä, kuten esim. Verkellä) http://www.telestream.net/wirecast/overview.htm
http://www.telestream.net/wirecast/resources.htm#community

Oppaita videoiden tekemiseen / Guides and manuals

Floss-manualit: http://en.flossmanuals.net/
Pieni mediakasvatusportaali http://www.mystinenportaali.com/mediakasvatus/

Kuvankäsittely ja -editointi / Photo editing tools

www.gimp.org
www.fotoflexer.com
www.pixlr.com/editor
www.befunky.com
www.splashup.com/splashup

Kuvanmuokkausohjelma netissä
http://www.sumopaint.com/
photoscape http://www.photoscape.org/ps/main/index.php
http://www.pizap.com/
www.thinglink.com/ (kuvien tekeminen vuorovaikutukselliksi, tagit)
http://web.photocat.com/

Kuvien jakaminen, liveraportointi / Sharing pictures

http://instagram.com/ (mobiilisovellus puhelimeen)
Instagram opetuskäytössä: http://www.youtube.com/watch?v=Em-ViA8KGHA&feature=youtu.be

Kuvat / Pictures

http://www.flickr.com

(osin creative commons)
http://www.sxc.hu (creative commons ?)
www.google.com Google kuvahaku (Creative commons)
> kuvahaun lisäasetukset
> käyttöoikeudet
http://img.ly/

Yhteisöt / Societys / verkko-oppimisyhteisöt

www.facebook.com
http://www.socialcast.com/
www.ning.com
plus.google.com (Tarmo Toikkasen vinkkejä G+, Google+ http://blogi.sosiaalinen-mediaopetuksessa.fi/2011/07/10-vinkkia-googlen-kayttoon.html)
www.socialgo.com
www.socializr.com
www.deviantart.com
www.linkedin.com
www.demi.fi
http://www.sumatocampus.com/
www.livejournal.com
www.suomi24.com
vauva.fi
kaksplus.fi/keskustelut

Kyselyt, surveyt, aikataulujen sopiminen, muut työkalut / Surveys, timing meeting

http://drive.google.com > lomake
http://polldaddy.com
www.surveymonkey.com
kysy-vastaa http://www.formspring.me/
https://www.onlineassessmenttool.com/
www.doodle.com
www.sumpli.com
www.osallistujat.com
www.nimenhuuto.com
www.evernote.com
http://todoist.com (Katso myös https://trello.com/)
http://www.digium.fi (maksuton kokeiluaika)
https://getkahoot.com/ ja https://kahoot.it

Työn-, projektinhallinta / Project management

Trello https://trello.com/
Basecamp; http://basecamp.com (maksuton kokeiluaika) (Humakin viestinnällä kokemusta tämän käytöstä 2013)
Yammer: www.yammer.com (oman organisaation jäsenille)
Balsamiq http://www.balsamiq.com (ideointityökalu)

Popplet: http://popplet.com/
Cenno:http://www.cennoapp.com/fi (maksuton kokeilu, tämän jälkeen kuukausimaksu per käyttäjä)
Chatter: www.chatter.com
Podio; https://podio.com/ (maksuton 10 käyttäjälle)
Clarizen; www.clarizen.com
Zoho Projects; http://projects.zoho.com
VisionProject; www.visionproject.se
Lumoflow; www.lumoflow.com
Conceptdraw Project 2; www.csodessa.com
Microsoft Project; www.microsoft.com
Aceproject; www.aceproject.com
Milestones Professional; www.kidasa.com
Timemetrics Eq Plan; www.timemetrics.se
Starbrix; www.starbrix.com
Dotproject; www.dotproject.net
Project-open; www.project-open.com
Serena; www.open-proj.org
Taskjuggler; www.taskjuggler.com
Vertabase; www.vertabase.com
Webcollab; webcollab.sourceforge.net
Scrumy; www.scrumy.com
Planet; www.artemis.fi/planet
Grou.ps www.grou.ps
Openproject https://www.openproject.org/

Äänet ja musiikki/ Voice, music

https://www.freesound.org/people/YleArkisto/
http://www.audiosauna.com
http://www.archive.org
(creative commons)
http://freemusicarchive.org (creative commons)
http://www.jamendo.com
(creative commons)
spotify
itunes
http://grooveshark.com (kyseenalainen palvelu tekijänoikeuksien kannalta)
http://ccmixter.org/
http://www.mikseri.net/
http://soundcloud.com/
www.myspace.com
http://incompetech.com/m/c/royalty-free/
http://www3.jkl.fi/nuoriso/painovirhe/oppaat/

Hakukoneet / Search engines
Verkkotiedonhaun uudet tuulet,

Piia-Tuulia Pietilä, Yle11/2014 http://www.slideshare.net/piapietila77/verkkotiedonhaun-uudet-tuulet-41647265
http://google.fi (tarkennettu haku)
http://search.creativecommons.org

Muut:
http://www.slideshare.net

Mashups

www.google.com/ig
www.netvibes.com

Virtuaalimaailmat / Virtual worlds

www.secondlife.com
www.habbo.fi
www.gaiaonline.com

Julkaisujen jakelu

www.issuu.com
http://www.subjectaid.fi/
ibooks Author

Kommentointiväline / Commenting

a.nnotate.com
- alkuperäisen tekstien kommentoiniin hyvä väline

Somen palveluita, mihin ei tarvita tunnusta

Opeblogi: Ilman tunnusta käytettäviä sosiaalisen median palveluita -listan koonnut Anne Rongas http://opeblogi.blogspot.com/2011/10/ilman-kirjautumista-sometelua.html

Mindmap, kaaviot, projektikaaviot, mockups, muut

https://creately.com/
https://gomockingbird.com/ (maksullinen)
http://www.pdfmerge.com/ (pdf-tiedostot yhdeksi tiedostoksi)
http://cmap.ihmc.us/Mindmaps (Ohjelma ladataan tietokoneelle)
https://www.mindmeister.com/ (maksuton 30 päivän käyttöoikeus, 3 mindmappia)

Sosiaalisen median ohjeita - etiikka / Code of Conducts

http://wiki.eoppimiskeskus.fi/display/someorg/Some-ohjeistuksia
http://www.oph.fi/etusivu/102/opetushallitukselta_suositukset_sosiaalisen_median_opetuskaytosta_2
http://www.edu.fi/materiaaleja_ja_tyotapoja/tvt_opetuksessa/sosiaalisen_median_kayttoehdot_opetuksessa/taulukko_sosiaalisen_median_palveluiden_kayttoehdoista
http://edu.fi/materiaaleja_ja_tyotapoja/tvt_opetuksessa/mika_ihmeen_sosiaalinen_media/verkkoviestinnan_taidot
Meku: sosiaalisen median strategia http://www.meku.fi/images/somestrategia.pdf (taustaa)

Paikannustieto

www.foursquare.com

Muut / Other

www.stardoll.com
Ingress -mobiilipeli

TV

http://areena.yle.fi
www.tvkaista.com
www.suomitv.fi
www.teevee.fi
www.ruutu.fi
www.katsomo.fi
http://www.mtv.fi/spotti/sometvmittari/

muita linkkivinkkejä

musiikkia http://ccmixter.org/
suomalaisittain vapaiden ohjelmien opas sivusto http://fi.flossmanuals.net/
tekemiseen liittyvä opas: http://fi.flossmanuals.net/Mediatuotanto/Introduction
kuvanmuokkausohjelma netissä http://www.sumopaint.com/
photoscape http://www.photoscape.org/ps/main/index.php
Viisautta wikin käyttöön http://fi.wikibooks.org/wiki/Viisautta_blogin_käyttoon
Wordle-sanapilvi kuviksi: http://www.wordle.net
http://answer-garden.com/ (aivoriihi)
Tagroad
Mac: Wondershare ohjelmisto esim. videoeditointiin http://www.wondershare.com/
Kielten oppiminen http://www.worddive.com/
IPad opetuskäytössä http://ipadschools.wikispaces.com/
Sosiaalisen median sanastoja
Iab: http://www.iab.fi/media/pdf-tiedostot/standardit-ja-oppaat/130506_iab_somesanasto.pdf
Sanastokeskus: http://www.tsk.fi/tiedostot/pdf/Sosiaalisen_median_sanasto

Avoimia verkkoluentoja/ Open web lectures

Yliopistojen avoimet verkkoluennot
Ammattikorkeakoulujen avoimet verkkoluennot www.teachertube.com
Opettaja.tv http://opettajatv.yle.fi/
Areena.yle.fi podcastit http://areena.yle.fi/podcast/uusimmat
BBC radio4 podcastit http://www.bbc.co.uk/radio4/podcasts/
Akateemiset podcastit (iTunes U http://www.apple.com/itunes/whats-on/
http://distanssi.metropolia.fi/ (Humak, Verke ja Metropolia) syksy 2014

Toimijoita: sosiaalinen media ja avoimet aineistot

http://fi.wikibooks.org/wiki/Viisautta_virtuaalimaailmoihin_ja_lis%C3%A4ttyyn_todellisuuteen (Viisautta virtuaalimaailmoihin ja lisättyyn todellisuuteen 2013)
http://wiki.eoppimiskeskus.fi/display/AVOkoulutukset/AVO+koulutusmateriaalit%2C+aineistoja+ja+tapahtumia (AVO koulutusmateriaalit, linkkejä, tapahtumia)
http://avoimetpalvelut.purot.net/linkit (ITK2013, avoimetpalvelut)
http://kinda.purot.net (Pauliina Mäkelä)
http://opeblogi.blogspot.fi/2011/10/ilman-kirjautumista-somettelua.html (Anne Röngäs)
http://vinkkiverkko.wikispaces.com/ (Vinkkiverkko -sosiaalisen median avoi-

met oppiresurssit opettajalle)
iTEc Teacher community - some linkkejä http://itec.eun.org/web/asiteclms/tools
http://someoppi.wikispaces.com/Pedagogiset+mallit
Verke.org -verkkonuorisotyön kehittämisekskus: webinaaritallenteet
Mikä ihmeen sosiaalinen media http://www.edu.fi/materiaaleja_ja_tyotapoja/tvt_opetuksessa/mika_ihmeen_sosiaalinen_media

Sosiaalinen media opetuksessa

Pelien luominen

Kodu http://research.microsoft.com/en-us/projects/kodu/ (maksuton)
Mission Maker http://mission-maker.software.informer.com/ ja http://www.immersiveeducation.eu/index.php/missionmakerm (maksullinen)
Scratch http://scratch.mit.edu/

Oppimispelit ja virtuaaliset ympäristöt:

http://www.peda.net/veraja/konnevesi/lukio/ophhanke2010
Nyt pelittää -opas http://wiki.eoppimiskeskus.fi/pages/viewpage.action?pageId=6455953
https://getkahoot.com/ ja https://kahoot.it
http://minecraftedu.com/

Appsit

http://mobile.conduit.com/
Oppimispelit
Lykkylä - virtuaalikuntapeli http://www.virtuaalikunta.net/fi/Sivut/default.aspx
Pelimesta (Ehyt ry) http://www.pelimesta.fi/

Lähteet:

Arina, Teemu 2010. Kid Power: uusi sukupolvi sosiaalisessa mediassa. SeOPPI 02/2010, 4–5.

Arina, Teemu 2012. Pilvioppinen ja nuori sukupolvi verkossa. Teoksessa Niemi, Hannele & Sarras, Riitta (toim.) 2012. Tykkää tästä! Opettajan ammattietiikkaa sosiaalisen median ajassa. Jyväskylä: PS-Kustannus, 85–94
.
Auvinen, Ari-Matti 2013. Kirjallisuuskatsaus työelämästä oppimisympäristönä. Suomen eOppimiskeskus Oy. http://wiki.eoppimiskeskus.fi/download/attachments/7635237/TYYNE-kirjallisuuskatsaus_Ama_2013_01_21.pdf. (Viitattu 26.5.2014.)

Isokangas, Antti & Kankkunen, Petteri 2011. Suora Yhteys. Näin sosiaalinen media muuttaa yritykset. EVA (Elinkeinoelämän valtuuskunta). Helsinki: Taloustieto Oy.

Kalliala, Eija & Toikkanen, Tarmo 2012. Sosiaalinen media opetuksessa. 2., uudistettu painos. Finn Lectura.

Luukka, Katri 2011a. Magager´s Experiences of the Use of Social Media as Part of Their Leadership: Towards to the Social Media Leadership Theory. MBA. University of Wales.

Luukka, Katri 2011b. Sosiaalinen media (some) johtamisvälineenä. http://www.slideshare.net/KatriLuukka/kati-some-johtamisessa-05.
(Viitattu 26.5.2014.)

Timonen, Päivi 2011. Sosiaalisen median hyödyntäminen nuorisotyön ulkoisessa viestinnässä. Teoksessa Merikivi, Jani & Timonen, Päivi & Tuuttila, Leena (toim.) 2011. Sähköä Ilmassa. Näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, Humanistinen ammattikorkeakoulu (HUMAK), Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus, 151–158.

Timonen, Päivi 2015. Yhteisölliset työkalut ja sosiaalinen media linkkejä 2015 http://bit.ly/some-linkkeja2015 (päivittyvä lista)

4.2 Blogit ja wikit

Päivi Timonen

Humakissa blogit ovat olleet useita vuosia käytössä opetuksessa ja hanketyössä. Hankkeiden ulkoisessa viestinnässä ja aineiston tallentamisessa Humakissa on käytetty ja käytetään esimerkiksi Wordpress-blogialustaa. Blogi toimii monipuolisesti, sillä blogin sivulle voi upottaa suoraan näkyväksi YouTube-videot, kuvat, rss-syötteet ja esimerkiksi Slideshare.com-palveluun tallennetun PowerPoint-esityksen tai kuvia Instagramista. Keskeistä niin oppimistehtävissä että hanketyössä on se, että useampi henkilö voi tuottaa sisältöä ja olla blogissa ylläpitäjänä eri oikeuksin.

Blogialustat on tehty niin helpoiksi käyttää, että sivun ulkonäköä ja sisältöä voi muokata kuka vain.

Blogit

www.wordpress.com
www.blogger.com
www.vuodatus.net
www.posterous.com
www.tumblr.com
www.webnode.com
www.wix.com
www.yhdistysavain.fi
www.blogilista.fi (hakemisto)
www.livejournal.com
https://www.wikispaces.com/

Wikit

https://www.wikispaces.com/
http://purot.net/ -wiki (kotimainen, maksuton)

Yhteistuotannot, yhteiskirjoittaminen, jakaminen

http://docs.google.com
http://drive.google.com
http://muistio.tieke.fi
http://purot.net/ -wiki (kotimainen, maksuton)
http://www.wikispaces.com/
http://padlet.com/ (täytä tila/taulu kuvilla, tekstillä yms.)
www.docs.com
http://docs.zoho.com
www.dropbox.com
www.box.net
http://noodi.metropolia.fi/ (yhteisöllinen käsikirjoitustyökalu)

Case: Connecting Joensuu-Leuven 3.-9.5.2014 sosiaalisessa mediassa / Kari Keuru, Joensuun kampus

YOUTUBE: LAUANTAIN VIDEOUUTISET

https://www.youtube.com/watch?v=-JdSgYeFMMDk
Connecting Joensuu-Leuven sunnuntai
https://www.youtube.com/watch?-v=lF-AvXV3XH4&feature=youtu.be
Connecting Joensuu-Leuven maanantai
http://www.youtube.com/watch?v=lujAb-ROIHMw
Tiistaina 6.5.2014 Leuvenissa. (video sisältää tuotesijoittelua sekä lapsille sopimatonta materiaalia)
https://www.youtube.com/watch?v=1Pc-vUnjiJXg&feature=youtu.be

BLOGI

http://connectingjoensuuleuven.wordpress.com

VALOKUVAT

https://www.flickr.com/photos/120643756@N06/13433330194/

Linkkejä:
Diigo-listan upottaminen wordpress blogiin. AVO-hankkeen opas. Kaisa Honkonen-Ratinen 2012.
https://docs.google.com/presentation/d/1QmveNqF9fLzVmuuyW2wWPXOHembzq8rvfKGzSYzBrnQ/edit#slide=id.i15

4.3 Kahoot - mobiiliohjaus, tietokilpailut, gallupit

Benny Majabacka

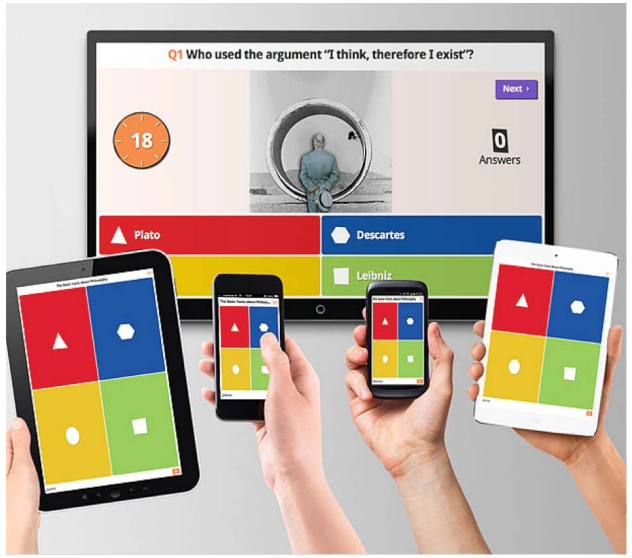

Yleistä
Kahoot on täysin verkkopohjainen palvelu, jolla voi toteuttaa esim. tietokilpailuja, mielipidekyselyitä, pistokokeita jne., joihin opiskelijat osallistuvat älypuhelimellaan, tabletillaan tai kannettavallaan.

Käytännössä sovellus toimii seuraavalla tavalla:
1) Opettaja (tai opiskelijat, riippuu halutusta käytöstä) laatii kysymyspatteriston haluamassaan muodossa valitsemastaan aiheesta.
2) Kysymykset syötetään kahoot-ohjelmaan. Ohjelma opastaa käyttäjää askel askeleelta ja on hyvin yksinkertainen ja helppokäyttöinen. Halutessaan voi myös lisätä grafiikkaa, videoita ja kuvia.
3) Tehtävä viimeistellään ohjeiden mukaisesti. Ohjelma antaa käyttökoodin ko. tehtävään.
4) Opiskelijoille ilmoitetaan nettiosoite www.kahoot.it ja ohjelman antama käyttökoodi, jonka avulla he pääsevät kirjautumaan.
5) Opettaja heijastaa esim. dataprojektorilla ohjelman valkotaululle, johon kysymykset heijastuvat ja opiskelijoilla on aina valittu aika (esim. 30s.) aikaa vastata kysymyksiin. Kysymysten jälkeen ohjelma heijastaa suoriutumisdatan halutussa muodossa esim. tilastoina.

Itse laatimiesi Kahootien lisäksi voit etsiä muiden käyttäjien laatimia pohjia.

Soveltuvuus
Kahoot on oivallinen työkalu, kun haluaa esim. testata oppitunnin alussa tai lopussa vallitsevaa tietotasoa vaikkapa tietokilpailun muodossa. Kahoot toimii myös hyvänä alustana mielipidekeskustelun pohjaksi, jossa opiskelijoita pyydetään ottamaan kantaa väittämiin. Käyttötapoja on helppo keksiä lisää. Sovelluksen viihdyttävyysaspekti on melko korkea.

Haasteita
Kaikilla opiskelijoilla ei ole älypuhelimia. Myös verkkoyhteyksien ongelmat saattavat aiheuttaa takkuilua.

Lisätietoja
Sovellus on maksuton. Osoite https://getkahoot.com

Jaa kokemuksia ja ideoita:
http://verkkotyokalupakki.purot.net/kahoot

4.4 Case: osallistaminen Kahootilla. Testistä kyselyyn.

Jarmo Röksä

Kahoot on vuorovaikutteinen palvelu, jonka avulla luennon pitäjä voi helposti toteuttaa opiskelijoita osallistavia kyselyitä ja testejä. Opiskelijat käyttävät vastaamiseen älypuhelimiaan, tablettejaan tai tietokoneitaan. Kysymykset ovat monivalintatehtäviä ja vastausvaihtoehtojen maksimimäärä on rajoitettu palvelussa neljään.

Pelillistetty ja yhteisöllinen testi

Käytin ensimmäisen kerran Kahoot –palvelua sen ollessa vielä suljetussa koekäytössä. Tekemäni testi-tyyppinen kysely Poliittinen filosofia on ensimmäinen suomenkielinen Kahoot-kysely (linkki: https://play.kahoot.it/#/k/811c5c46-a739-11e2-984a-22000a203cd4). Opiskelijoiden antama palaute oli innostunutta.

Kahootin ideana on pelillistää oppimiskokemus. Pelillistäminen tarkoittaa pelaamisen ja pelimekaniikan hyödyntämistä käyttäjien aktivoimiseen ja ongelmien ratkaisemiseen. Vaikka termi on uusi, on pelillistämistä käytetty jo ennen tietokonepelaamisen aikakautta esimerkiksi Yhdysvaltain armeijassa (Zicherman & Cunningham 2011, ix -xiv).

Pelillisyyttä ja peleistä tuttuja ominaisuuksia, kuten ranking-tilastoja, pisteiden keräämistä, etenemistä tasolta toiselle käytetään yleisesti verkkosovellusten suunnittelussa olipa kyse arvostelujen täyttämisestä TripAdviseriin tai kirjautumisesta Foursquarella eri paikkoihin.

Kahoot pelillistää oppitunneilla tehtävän kokeen muuttamalla yksityisen yhteisölliseksi. Opiskelijat kirjautuvat peliin omilla nimillään tai nimimerkeillään ja näkevät jokaisen kysymyksen jälkeen väliaikatiedot siitä, ketkä ovat kyselyssä johdossa ja pelin loputtua lopullisen ranking-tilaston. Palvelu antaa pisteitä suhteutettuna siihen, kuinka nopeasti vastaaja on vastannut oikeaan kysymykseen.

Testin lopuksi opettajan on mahdollista ladata koululuokkansa vastaukset esimerkiksi excel-muotoon ja tallettaa se mahdollisia arviointeja varten.

Vaihtoehtona presentaatiolle? Survey vaihtoehtoisena luennointimuotona

Käytän Kahootia nykyisin yleisön osallistamiseen kyselyjen avulla kuin testien tekemiseen. Olen korvannut kalvoni Kahootilla. Kahootin survey-kysely, jonka avulla yleisön joukosta voi kerätä mielipiteitä tai tietoja kysymyksiin, joihin ei ole oikeita tai vääriä vastauksia. Näitä voivat olla esimerkiksi yleisön profilointi mielipiteiden tai kulutustottumusten mukaan.

Survey-kysymyksen jälkeen Kahoot näyttää yleisölle pylväsdiagrammin siitä, miten yleisön vastaukset jakautuvat annettujen vaihtoehtojen kesken. Esimerkki, kuinka itse hyödynnän survey-kyselyä kalvosarjan korvaajana.

Luennoin usein sosiaalisesta mediasta ja esittelen luentoni aikana yleisimpiä sosiaalisen median palveluita ja niiden käyttötapoja ja käyttäjäryhmiä. Kaiken tämän voi toki esittää siisteinä taulukoina, jotka on upotettu Powerpointiin, mutta kyselyn kautta yleisöstä itsestään tulee osa luennon sisältöä ja vertailukohta yleiseen tilastoon. Esimerkiksi Snapchat –palvelun käyttäjätilastot ovat hyvin erilaiset riippuen siitä, koostuuko yleisöni pääasiassa 15-, 20- vai 40-vuotiaista. Näin samasta kyselysisällöstä pidetty luento on aina erilainen ja koska yleisö reflektoi esityksen teemoja omasta näkökulmastaan, edesauttaa se asioiden muistamista.

Käyttäjäkokemuksistani voi lukea lisää: http://viestinta.humak.fi/unohda-powerpoint-ja-prezi-osallista-kahootilla/

Nopeatempoisen surveyn käyttämiseen oppitunnilla riittää, että yleisöstä saa riittävän edustavan otoksen. Kaikilla ei tarvitse olla puhelinta/tablettia/tietokonetta käytössään. Vastausajan rajoitan mahdollisimman lyhyeksi (30 sekuntia), jolloin puhelimen mahdollisesti pätkiessä, kysely ei jää välitilaan odottamaan poistippuneen vastausta.

Riittääkö verkon kapasiteetti kyselyihin
Kahoot on reaaliaikainen kyselytyökalu ja sen käyttäminen massatilaisuuksissa vaatii verkolta kapasiteettia. Suurin yhtäaikaisten Kahoot –käyttäjien määrä on ollut 1072 yhtäaikaista käyttäjää ja tämä on saavutettu lisäämällä seminaaritilaan langattoman verkon vahvistimia.

Kahootin mukaan vaadittavan lataus- ja lähetysnopeuden pitäisi olla 5 – 6 Mbps (dedikoituna, molempiin suuntiin), kun käyttäjiä on 150. Käytännössä nopeuden tulisi olla tätäkin suurempi, koska yleisö saattaa käyttää internetiä muuhunkin kuin Kahootiin.

Taulukko suositelluista verkon nopeuksista

(lähde:https://kahoot.uservoice.com/knowledgebase/articles/168893-how-many-people-can-play-a-game-of-kahoot-at-one)
10 pelaajaa: 1 Mbit
20 pelaajaa: 2 Mbits
50 pelaajaa: 3 Mbits
100 pelaajaa: 5 Mbits
200 pelaajaa: 10 Mbits
500 pelaajaa: 23 Mbits
1000 pelaajaa: 45 Mbits

Lähetysnopeuden voi testata kannettavalla ja tietokoneella esimerkiksi käyttäen puhelimeen tai tablettiin ladattavaa ilmaista Ookla Speedtest –sovellusta tai käyttämällä kannettavan tietokoneen kautta operaattoreiden sivuilla olevia latausnopeusmittareita (esimerkiksi http://latausnopeus.sonera.fi).

4.5 Kännykät käyttöön - mobiilioppiminen

Päivi Timonen

Oppiminen ja opetus on yhä enemmän paikkaan sitoutumatonta. Osallistuin toukokuussa Mobiilikesäkoulu2014 (www.mobiilikesakoulu.com), jossa esiteltiin mobiilioppimisen senhetkisiä pedagogisia ja teknisiä sovelluksia. Mobiilioppimista on Humakissa testattu lähinnä tablettien avulla tapahtuvassa oppimisessa. Sosiaalista mediaa käytetään koko ajan enemmän ensisijaisesti älypuhelimiin suunniteltujen sovellusten / applikaatioiden kautta esimerkiksi Instagram-, Kick- ja WhatsApp-sovellukset.

Mobiilioppiminen

AVO avoimet verkostot oppimiseen -hanke on tuottanut paljon sisältöä mobiilioppimisesta ja mobiilien laitteiden käytöstä opetuksessa.

Vahtila Outi, Michelson Annika, Rantanen Marko, Salmia Johanna, Nuuttila Jaana, (toim.) Hämeen ammattikorkeakoulu, 2011. Mobiiliopas 1: Viisautta mobiilien käyttöön 2011: https://sites.google.com/site/avomobiiliopas/

"Kaikilla meillähän on kännykkä mukana, useimmilla jopa älypuhelin, tabletti tai miniläppäri. Kun nämä laitteet ovat matkassamme, oppiminen seuraa mukana aidoissa tilanteissa - aina siellä, missä kulloinkin on aikaa ja tarvetta. Usein juuri junassa tai odotellessa lentoa on muutama minuutti aikaa, entä jos sen käyttäisi esim. kielen oppimiseen? Yhdenkin lauseen oppiminen päivässä on paljon. Jos oppi tulee suoraan kännykkään tai kämmentietokoneeseen, tulee päivittäin opiskeltua!"

Johanna Salmia, Annika Michelson, Jaana Nuuttila, Liisa Siivola, Pauliina Venho. 2013. Mobiiliopas 2: Mobiililla - Luonnollisesti ! 2013 http://bit.ly/mobiiliopas2

“Mobiililaitteiden hyödyntäminen oppimisen ja opetuksen tukena tuo monipuolisia mahdollisuuksia varsinkin luokkahuoneen ulkopuolella tapahtuvaan oppimiseen. Opetuksen ja oppimisen suunnittelu on prosessi, joka lähtee liikkeelle tavoitteista ja niiden saavuttamiseen käytettävien menetelmien ja välineiden valinnasta.

Pedagogiikka ja tekniikka kulkevat mobiilioppimisessa käsi kädessä aina tavoitteista tehtävänantoon, tiedonhakuun, tuottamiseen ja jakamiseen sekä reflektointiin ja arviointiin asti.

Mobiiliopas tarjoaa välineitä, menetelmiä ja esimerkkejä mobiilioppimisen toteutusten tueksi.”

Mobiiliopas 2: mobiilitentti https://sites.google.com/site/mobiililla luonnollisesti/mtentti

The Future is Mobile - The Future of E-learning: Salmon, G 2014. www.slideshare.net/GillySalmon/the-future-is-mobile-personalisation-authenticity

Älypuhelinten käyttö opetuksessa.
Harto Pönkä 2014. Avattu pedagogisia malleja, joita voi hyödyntää mobiilioppimisessa. www.slideshare.net/hponka/lypuhelimet-opetuksessa

4.6 Purot-wikialusta

Benny Majabacka

Genre: Yhteistyö- ja oppimisalusta

Yleistä

Purot on suomalainen oppimisalusta, joka sopii erinomaisesti vaativampaan ja moniulotteiseen yhteisölliseen työskentelyyn. Esim. wikien luominen Purotin kautta on varsin jouhevaa. Wikejä voi esim. kategorisoida ja luokitella haluamallaan tavalla ja niihin voi lisätä erilaista materiaalia kuten kuvia, videoita, kyselyitä ja kaavioita. Luotujen toteutuksien sivulla voi käydä niistä keskustelua kommenttikentällä.

Soveltuvuus

Purotia voi hyödyntää tehtävien annossa: toimeksiantona voi olla vaikkapa wikin rakentaminen ryhmässä Purotia hyödyntäen. Myös opettajien kesken voidaan rakentaa wikejä aihealueiden ympärille.

Haasteita

Purot avautuu käyttäjälle varsin helposti, noin kymmenen minuutin tutustumisen jälkeen käyttö on jo jouhevaa. Ilmaisversio ei sovellu luokkien tai suurempien ryhmien käyttöön, sillä siihen ei voi lisätä kuin kolme henkilöä työskentelemään.

Lisätietoja

Palvelu on maksullinen. Koulupaketin hinnat ovat 100-640€/kk

Jaa kokemuksia ja ideoita:

http://verkkotyokalupakki.purot.net/purot

4.7 Sarjakuva: Bitstrips for schools

Benny Majabacka

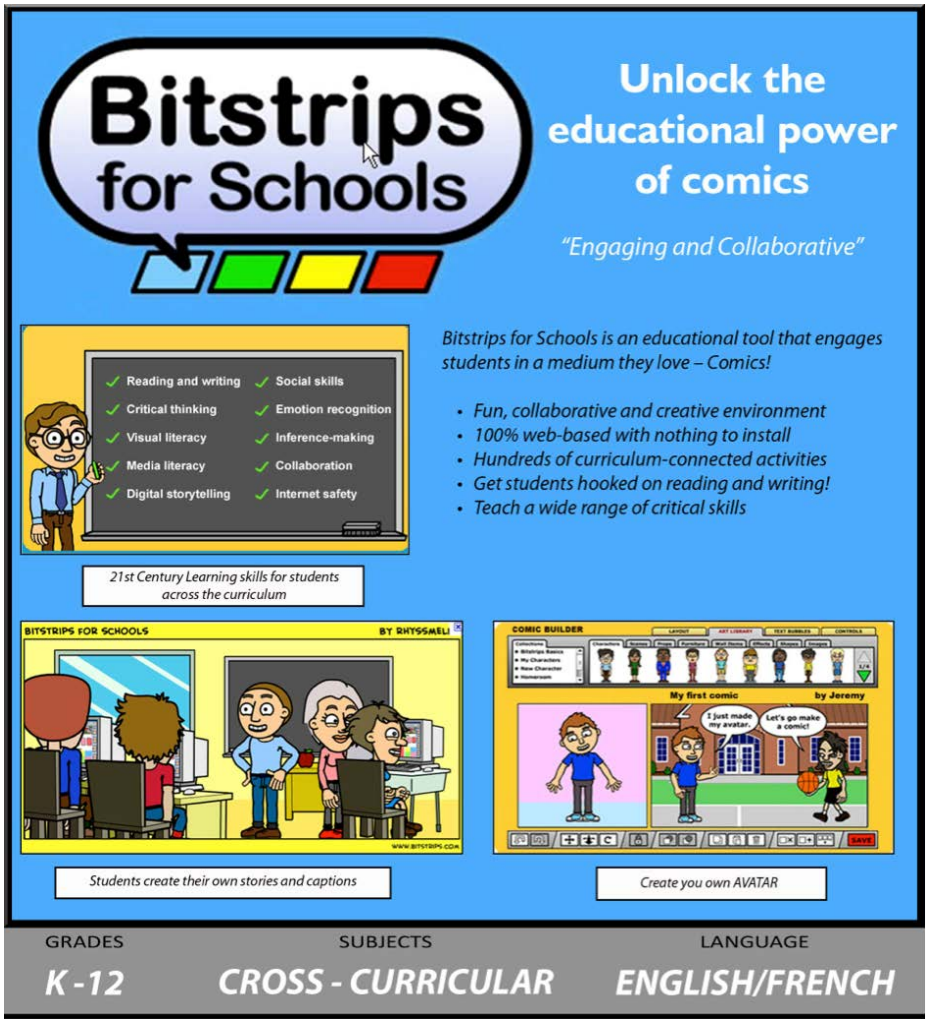

Yleistä:

Bitstrips for schools on oppimistyökalu, jossa oppiminen tapahtuu sarjakuvan tekemisen kautta. Palvelu on täysin verkkopohjainen. Bitstripsissä on valmiina aihealueittain paljon erilaisia oppimistehtäviä ja omat tehtävänsä voi jättää muiden käytettäväksi.

Palvelu toimii pähkinänkuoressa seuraavalla tavalla:

1) Opettaja kirjautuu käyttäjäksi ja perustaa virtuaaliluokan. Luokkaan kirjataan oikeat opiskelijat.
Opettaja laatii oppimistehtävät.

2) Opiskelijoille annetaan osoite ja luokan tunnus, jolla he pääsevät virtuaaliluokkaan. Kukin valitsee oman nimensä luokan nimilistasta ja valitsee itselleen salasanan, jottei kukaan pääse tekemään toimintoja väärällä nimellä.

3) Opiskelijoille näkyy oppimistehtävät ohjeistuksineen. Palautetut tehtävät näkyvät opettajalla.

Bitstripsissä opiskelijan ei tarvitse piirtää mitään (ellei halua), vaan kaiken grafiikan saa käyttöönsä vedä-ja-pudota[1]-tekniikalla. Käytännössä sarjakuvia siis kootaan pienistä muokattavissa olevista palasista. Myös valokuvia voi halutessaan liittää kuvitukseen.

Soveltuvuus
Sarjakuvan oppimissovellus ei siis aina vaadi piirtämistä ja värkkäämistä, voidaan käyttää olemassa olevia sarjakuvia tai helposti kasata uusia. Sovellusmahdollisuuksia on lähes rajattomasti. Olen käyttänyt Bitstripsiä esimerksi **näyttelykävely -menetelmän**[2] jatkeena ns. sarjakuvanäyttely –metodina. Siinä lopputuotoksen liitteenä on annetusta aiheesta laadittu sarjakuva, jonka esittely toimii keskustelun avauksena ja teorian havainnollistajana. Sarjakuvan käyttö on piristävää esimerkiksi hyvin teoreettisen aiheen tukena.

Pedagogiset perustelut sarjakuvan käytölle ovat varsin laajat. Sarjakuva toimii yhtenä narratiivisen kerronnan kautta tapahtuvan identiteettityön välineenä (Heikkinen 2001, 33).

Sarjakuvaa voi käyttää tehtäväpalautuksen muotona. Sillä voi esim. jossain tapauksissa korvata kirjoitetun raportin.

Lisätietoja
Ohjelmiston oppilaitoskäyttö on maksullista. Sovellukseen voi kuitenkin tutustua maksutta 30:n päivän ajan.
www.bitstripsforschools.com

Haasteita
Palvelu on melko monipuolinen ja vaatii jonkin verran perehtymistä. Itse tutustuin ohjelmistoon muodostamalla luokan perheestäni ja laatimalle heille tehtäviä. Näin pääsin hyvin perille käyttöön liittyvistä vaiheista. Olen kohdannut joidenkin opiskelijoiden kohdalla varsin suurta teknologiavastaisuutta. Bitstripsin kaltaiset sovellukset saattavat aiheuttaa ahdistusta niissä, jotka kokevat teknologian pelottavana.

Jaa kokemuksia ja ideoita:
http://verkkotyokalupakki.purot.net/bitstrips-for-schools-

[1] Hyvin yleisesti käytetty tiedonsiirtotapa on niin sanottu **Vedä ja Pudota** (**Drag and Drop**) -tekniikka. **DaD**-tekniikassa nimensä mukaisesti aktivoidaan siirrettävä objekti ja vedetään se kohteen päälle. **DaD**-tekniikkaa voidaan käyttää kahdella tavalla. Lähde- ja kohdesovellus avataan rinnakkain, jonka jälkeen lähdesovelluksessa oleva objekti aktivoidaan ja raahataan hiiren vasen painike pohjassa kohdesovelluksen päälle. Toinen tapa on aktivoida lähdesovelluksesta siirrettävä objekti ja tarttua siihen hiirellä vasemman painikkeen avulla kiinni, jonka jälkeen vaihdetaan sovellusta **Alt-Tab**-näppäinyhdistelmällä ja päästetään hiiren vasemmasta painikkeesta irti (http://appro.mit.jyu.fi/doc/ohjelmistot2001/mk0004.htm).

[2] **Näyttelykävely** on visuaalisuuteen painottava ideointi- ja keskustelumenetelmä. Menetelmässä osallistujat jaetaan ryhmiin, joista kukin tekee teemaan liittyen tietystä näkökulmasta posterin. Ryhmät jaetaan aloituksen jälkeen uusiin ryhmiin, joissa jokaisessa on yksi edustaja kustakin alkuperäisestä ryhmästä. Ryhmät kiertävät kaikki posterit läpi, alkuperäisen posterin laatineen ryhmän edustaja esittelee posterin, ja tekee ryhmän ehdotusten mukaisesti parannuksia ja korjauksia.

Menetelmän haasteena on, että ryhmien määrän on oltava sama kuin ryhmien kokokin. Esimerkiksi 5 ryhmää, jokainen kooltaa 5 henkilöä, tai 6x6, yms. Jos jako ei mene tasan, voi joissain kiertävissä ryhmissä olla ylimääräisiä henkilöitä, mutta heidän roolinsa jatkotyöstössä jää vähäisemmäksi kuin muiden. (Wikipedia).

4.8 Powtoon: teknologia opetuksen havainnollistamisessa

Benny Majabacka
Genre: Esitys, Animaatio

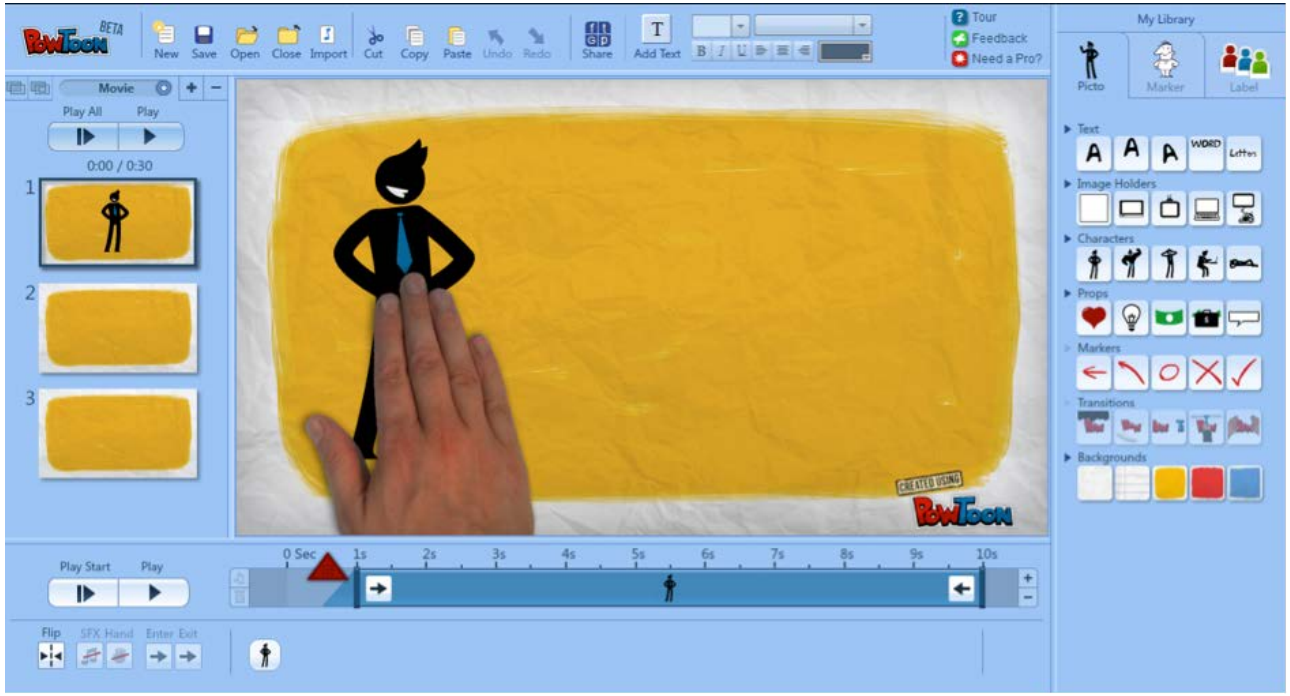

Yleistä
Powtoon on verkkopohjainen palvelu, jossa voi luoda eksplanatiivisiä videoita vedä-ja-pudota –menetelmällä. Videot näyttävät animaatioilta ja niihin on helppo liittää puheääntä (äänitys) tai taustamusiikkia. Powtoonin arkistoissa on objekteja, joista voit muodostaa videon.

Soveltuvuus
1) Powtoonia voi käyttää esim. Power pointin tai Prezin korvaajina. Se mikä erottaa Powtooniin edellä mainituista, on liikkuvat kuvat ja äänen helppo integroiminen kuvaan. Olen toteuttanut esim. joitakin kurssikuvauksia Powtoonilla (http://www.powtoon.com/p/fO4kxjDX9nG/).

2) Powtoonia voi helposti hyödyntää myös yhtenä tehtäväpalautusten muotona. Olen pyrkinyt löytämään vaihtoehtoisia menetelmiä raporttien työstämiselle ja Powtoon työkaluna mahdollistaa esim. kerronnan ja visuaalisen esityksen opiskelijalle varsin helposti. Opiskelijat ovat hyödyntäneet Powtoonia esim. haastatteluiden kuvittajina. Myös narratiivisuus oppimismenetelmänä toteutuu Powtoonin käytössä.

Yhden esityksen laatimiseen menee 15 minuutista tuntiin (toki laajuudesta riippuen) kun ohjelman käyttö on tuttua.

Haasteita
Kun tutustuin ensimmäisen kerran Powtoonin, koin sen liian vaativaksi minun kahden minuutin keskittymiskyvylleni. Toinen tutustumiskerta kuitenkin osoitti, että kyseessä on varsin helppokäyttöinen työkalu.

Rajoituksena on myös ilmaisversion lyhyt esitysaika ja rajalliset kuvapankit. Ilmaisversiossa esityksen loppuun tulee aina lyhyt Powtoon jinkku. Tämän (kuten rajoitetun ajankin) voi kuitenkin kiertää editoimalla lopputuloksen muilla välineillä. Powtoonin äänitysominaisuus on melko rajoittunut; äänen laatu on kehnoa ja rytmitys kuvan kanssa vaatii jonkin verran työtä.

Lisätietoja:
Palvelu on ilmainen, mutta vaatii rekisteröitymisen. Powtoonista on saatavissa maksullisia kehittyneempiä versioita, joissa on tarjolla enemmän herkkuja.
www.powtoon.fi

Jaa kokemuksia ja ideoita:
http://verkkotyokalupakki.purot.net/powtoon

4.9 Glogster - Teknologiaa opetuksen havainnollistamisessa

Benny Majabacka
Genre: Esitystyökalu

Yleistä

Glogster on laaja ja monipuolinen esityksen luomiseen tarkoitettu verkkosovellus. Glogsterillä luodaan glogeja eli interaktiivisia verkkojulisteita tai esityksiä. Opettaja luo oman tilin ja määrittelee, kuinka monta opiskelijaa haluaa työskentelemään. Opiskelijat saavat koodin, jonka avulla he pääsevät työskentelemään Glogsterissa. Glogsterin juliste, glogi, voi olla vaikkapa kollaasi, joka koostuu kuvista, graafikasta, teksteistä, videoista ja äänestä. Käytettävänä on valmiita pohjia ja kuvitusta, ellei käyttäjä halua luoda kaikkea alusta. Julkiseksi asetut glogit ovat kaikkien selailtavissa ja ideat hyödynnettävissä. Glogsterilla on paljon käyttäjiä, joten materiaalia riittää.

Soveltuvuus

Glogsterin avulla tiedon esittäminen saa monipuolisia ulottuvuuksia ja tehtävän annon toteutusmuoto voi olla raportin sijasta vaikkapa glogi. Näin raporttiin saa luontevasti ja helposti mukaan multimediaelementtejä. Glogi voi toimia wikina, blogina tai vaikkapa opiskelijaryhmän omana web-sivuna. Sillä voi rakentaa portfoliota ja sen kokoaminen voi olla projekti.

Mahdollisuuksia on oikeastaan niin paljon kuin mielikuvitus keksii. Glogeja voi näyttää dataprojektorin tai älytaulun kautta. Tehtävän voi antaa suoraan Glogsterin kautta, kun oppilaat on lisätty käyttäjiksi. Tietysti opettaja voi rakentaa omat esityksensäkin glogsterilla.

Haasteet

Sovellus on melko raskas ja vaatii hyvän internet-yhteyden.
(Kuva Glogster)

Lisätietoja

Sovellus on maksullinen, sitä voi kokeilla ilmaiseksi kuukauden ajan. http://www.glogster.com.

Jaa kokemuksia ja ideoita:

http://verkkotyokalupakki.purot.net/glogsterkki.purot.net/glogster

5 Opetuksen taltiointi ja jakaminen verkossa

5.1 Bambuser hauskasti, helposti ja vaivattomasti
5.2. Movenote - idioottivarma verkkotallenne omalta koneelta
5.3 Wirecast -reaaliaikainen seminaari ja tallenne
5.4. Ilmainen monikanavastriimaus YouTubessa

5.1 Bambuser hauskasti, helposti ja vaivattomasti

Päivi Timonen

Reaaliaikaisia livelähteysohjelmia on verkossa useita. Näitä ovat mm.
www.bambuser.com
www.ustream.tv
www.justin.tv
http://www.livestream.com
http://www.livevideo.com/
http://www.younow.com/
http://www.twitch.tv/ reaaliaikaiset lähetykset monikamera-ajoina / Pelit

Humanistisessa ammattikorkeakoulussa olen kontaktiopetuksessani, hanketyössä tai viestinnässä käyttänyt lähinnä Bambuser ja Twitch.tv palveluita. Seuraavassa kuvailen kokemuksiani Bambuserin käytöstä kuvattuna ja livelähetettynä joko tabletilla tai älypuhelimella. Tämän helppoutena on vaivattomuus.

Seuraavassa kuvaan teeSOMEthing-hankkeessa Bambuser.com:n avulla toteutettuja reaaliaikaisia livelähetyksiä ja niiden tallenteita. Bambuserissa voi maksutta julkaista bambuser-sovelluksella kuvattavaa sisältöä ja tallentaa ne. Käytän esimerkkinä siis teeSOMEthing hanketta. Huomioi, että sinun tulee luoda oma tunnus ja salasana käyttöösi, jotta voit käyttää Bambuseria toiminnassasi.

Mikäli lähetetään monikameralivekuvaa editoituna wirecast-ohjelman avulla, tarvitaan tähän maksullinen Bambuser-kanava tai jokin muu lähetysalusta (esim. Twitch.tv, josta ei saa tallennetta) wirecast-editointiohjelman lisäksi (katso lisää oppaan kohta Wirecast)

Bambuser.com kanavan nimi on humak_teeSOMEthing
http://bambuser.com/channel/humak_teeSOMEthing#

Humak_teeSOMEthing -kanava Bambuser.com:ssa on tarkoitettu hankkeessa julkaistuille reaaliaikaisille videotallenteille, useimmat niistä ovat suljettuina pelkästään hankkeen käytössä ja tunnukselle näkyvillä. Kanavalle on tallennettu eripituisia videota (Bambuser) ja livestremaustallenteita (Wirecast) (N=172). Kanavan sisältöjä on katsottu yhteensä 1975 kertaa. Suurin osa tallenteista on siis suljettuja (private) ja hankkeen sisäiseen käyttöön tarkoitettuja ja pienempi osa julkisia. Nämä julkiset tallenteet näkyvät kaikille Bambuserissa. Opiskelijat ja hankeväki ovat tienneet tunnuksen ja salasanan.
Youtubessa: humak TeeSOMEthing videotallenteet

Bambuser.com livestreamaus – mihin sopii?

- Reaaliaikaisten livelähetysten tallentaminen: reaaliaikainen seuraaminen, viivellinen tallenteen katsominen

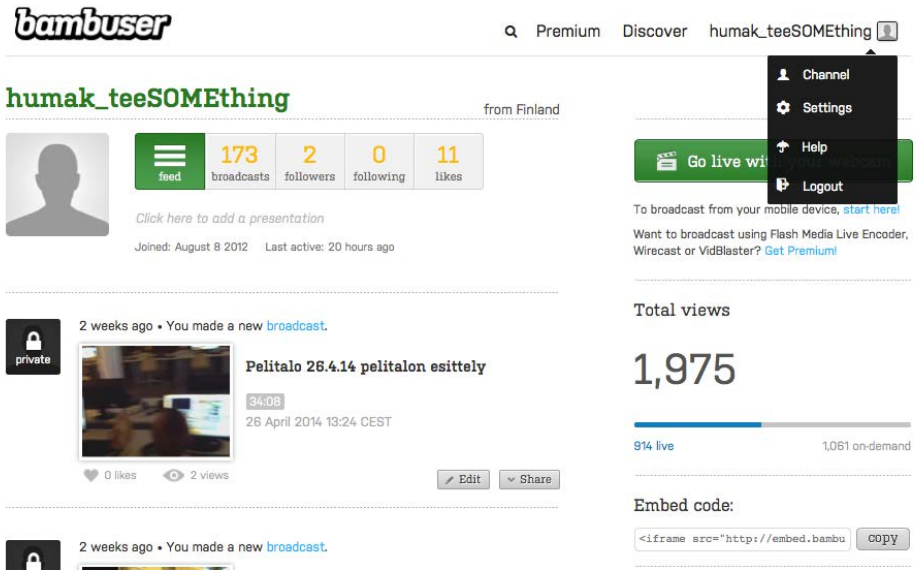

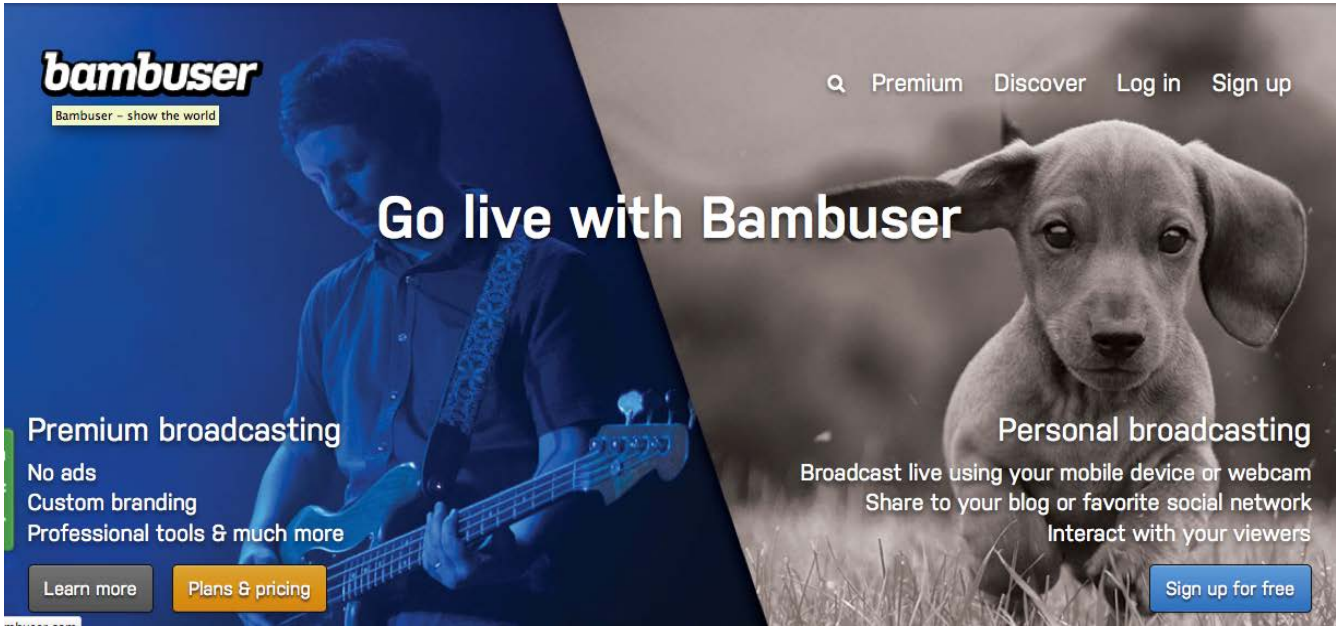

- Omien tallenteiden tekeminen
- Tallenteiden näyttäminen tietylle ryhmälle (tunnus ja salasana tiedossa ja jaettu ryhmäläisille)
- Tallenteiden näyttäminen julkisesti Bambuserissa kanavalla (humak_TeeSOMEthing)
- Oppimistehtävien palautustapa: yksilötehtävä tai ryhmätöiden purkutilanne kokonaan, esim. tehdä opintojakson tehtävään liittyvä sisältö jonka kesto on 1-1.30 min bambuserissa (esim. tabletin tai älypuhelimen bambuser-sovelluksella)
- Viestintä: tapahtumataltioinnit, verkkotiedotustilaisuudet
- Seminaarit, luennot: taltioinnit ja reaaliaikaiset livelähetykset; ennakkoon osallistujien lyhyet esittelyt bambuser-kanavalle.

Kuinka?

- älypuhelimella tai tabletilla > Bambuser-sovellus
- onnistuu myös tietokoneella ja webbikameralla (www.bambuser.com-sivuilla)
- luo www.bambuser.com sivulla tunnus ja salasana itsellesi / hankkeelle tms.
- videolähetyksen tekemiseen tarvitset hyvän internetyhteyden (3g, 4g, langaton verkko).
- lataa puhelimeesi tai tablettiin maksuton Bambuser-sovellus. Avaa se, kirjaa

asetuksiin käyttäjätunnus ja salasana (minkä sinä tiedät). Laita sovelluksen asetuksissa tallenne joko julkiseksi/salaiseksi (nämä voi muuttaa myöhemmin). Nimeä tallenne informatiivisesti. Videotallenteen teet siis puhelimella tai tabletilla. Bambuser tekee tallenteesta "kevyen" videotallenteen (ääni ja videokuva ovat älypuhelimen tai tabletin tasoa).

- Puhu siis lähellä kameraa, taustahälyttömässä tilassa. Tarvitset ehkä työparin kuvaamaan tallennetta.
- Ulkoinen mikrofoni parantaa äänenlaatua.
- Livelähetyksessä Bambuserissa avautuvan chatin sisältö ei näy tallenteessa.
- Tallenteesi osoite on tuo luomasi verkkopalvelun osoite.
- Tallennetta voit katsoa nettiselaimen kautta tai voit näyttää sen suuremmalle joukolle esimerkiksi datatykin välityksellä.

Luo www.bambuser.com sivulla maksuton tunnus ja salasana itsellesi / hankkeelle tms. tai bambuser.com sivulla kuten myös bambuser-sovelluksessa tabletissa tai älypuhelimessa: kirjaudu sisään jo luodulla tunnuksella.

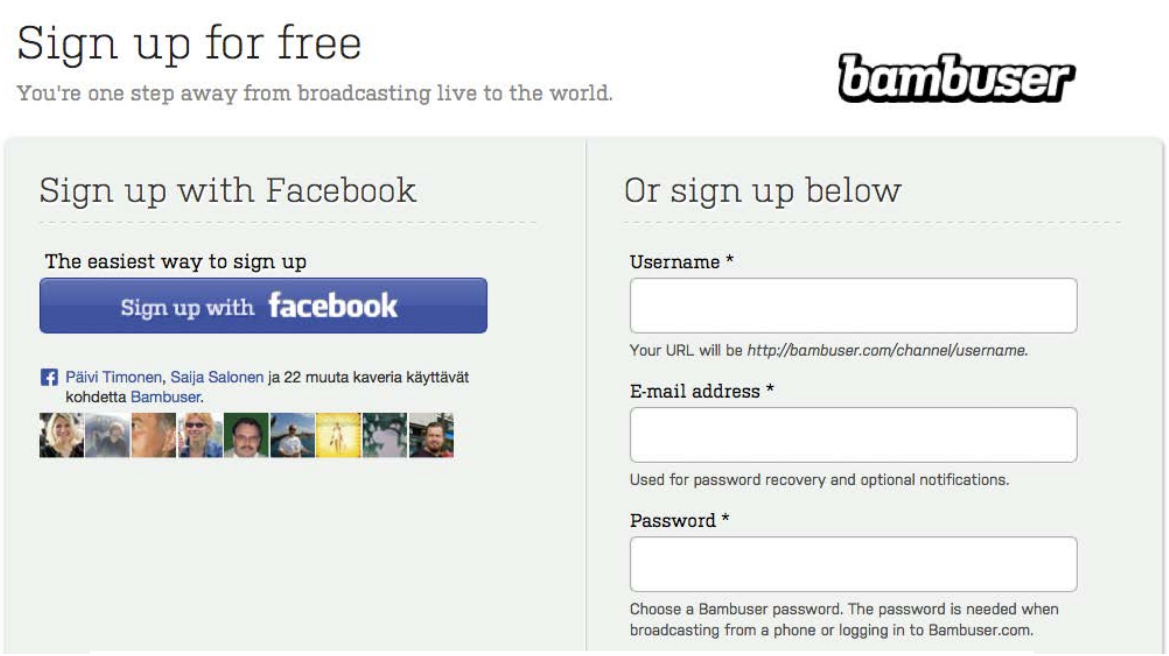

Bambuser sovellusta voit käyttää suoraan tietokoneelta ja web-kameraa käyttäen.

Missä näet tallenteen?

- Julkista videotallennetta voit katsoa verkkoselaimessa ilman käyttäjätunnusta url: http://bambuser.com/channel/humak_teeSOMEthing
- Voit internetselaimsessa Bambuser-sivustolle kirjautuneena muokata videotallenteen asetuksia (julkinen/salainen, nimi): esimerkiksi http://bambuser.com/channel/hurrikaani2014
- Käyttäjätunnuksesi on: humak_teeSOMEthing tai muu tiedossasi oleva

Käytännön ohjeistusta Bambuser-sovelluksen käytössä

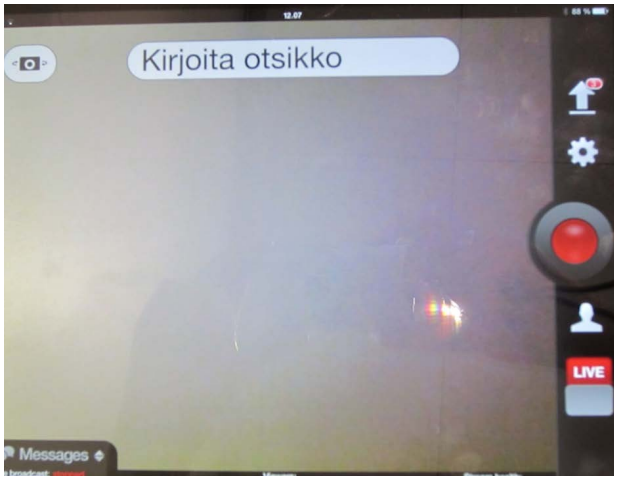

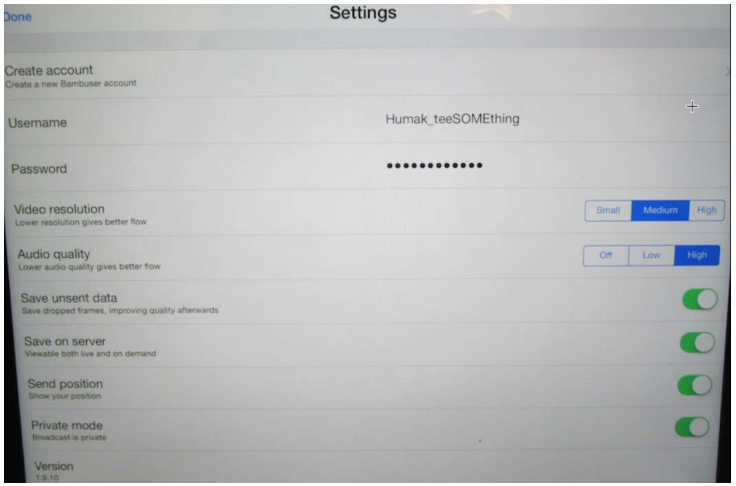

- Salasanasi on: kysy adminilta yhteinen salasana

Livestreamin käyttö upotettuna FB, blogiin ym.
- some kanavien yhdistäminen

Reaaliaikanen videolähetys esille tiedotteissa
- Yleiseen asiaa tai tapahtumaa koskevaan tiedotteeseen näkyville Bambuser-kanavan nettiosoite (url), ei salasanoja ja käyttiksiä.

- Esimerkiksi: Hurrikaani2014 tapahtuma Bambuserissa: videotallenteita ja reaaliaikaisia lähetyksiä http://bambuser.com/channel/hurrikaani2014

Reaaliaikaisen livelähetyksen tai etukäteistallenteiden käyttö opetuksessa / projektissa
Seuraavassa kuvaan käytännön esimerkkejä, kuinka bambuser-livelähetystä on käytetty Humakissa.

Tapahtumasta annetaan ohjeistus bambuser-tallenteiden toteuttajille. Niille, joilta odotetaan tallenteen tekoa tai livelähettämistä. Esimerkiksi Hurrikaani-tapahtumasta Humakin Pääkaupunkiseudun TKI-keskuksessa pyydettiin etukäteen työelämän toimijoita tekemään uratarina-tallenteita Bambuseriin. Heidät ohjeistettiin: Kerro meille uratarinasi, joka esitetään Hurrikaani 2014 tapahtumassa tai sitä voi itsenäisesti katsoa bambuser.com nettisivuilta. Bambuser-sovelluksen kautta voit lähettää meille uratarinasi bambuser-videona, jonka voit kuvata älypuhelimellasi tai tabletilla. Huomioi, ettet kuvaa puhelimen tai tabletin omalla videokameralla vaan käytät juuri tuota mainittua bambuser-sovellusta.

Mikäli tapahtumasta on reaaliaikainen livelähetys bambuserilla toteutettuna, katso tekniset ohjeet siihen tästä artikkelista. Tämä seuraava ohjeistus on tallenteita tekeville tarkoitettu.

Lyhyt tekninen ohjeistus:
Videolähetyksen tekemiseen tarvitset hyvän internetyhteyden (3g, 4g, langaton verkko). Lataa puhelimeesi maksuton Bambuser-sovellus. Avaa se, kirjaa asetuksiin käyttäjätunnus ja salasana. Laita asetuksissa tallenne joko julkiseksi/salaiseksi (nämä voi muuttaa myöhemmin). Nimea tallenne informatiivisesti. Videotallenteen teet siis puhelimella tai tabletilla. Bambuser tekee tallenteesta ”kevyen” videotallenteen (ääni ja videokuva ovat älypuhelimen tai tabletin tasoa). Puhu siis lähellä kameraa, taustahälyttömässä tilassa.

Tallenteesi osoite on tuo alla mainittu verkkopalvelun osoite. Tallennetta voit katsoa
Julkista videotallennetta voit katsoa verkkoselaimessa ilman käyttäjätunnusta url: http://bambuser.com/channel/hurrikaani2014

Voit Bambuser-sivustolle kirjautuneena muokata videotallenteen asetuksia (julkinen/salainen, nimi) : http://bambuser.com/channel/hurrikaani2014
käyttäjätunnuksesi on: hurrikaani2014
salasanasi on: xxxxxxxxxx

Yleiseen tiedotteeseen jotain tämän suuntaista, salasanoja ja käyttäjätunnuksia niissä ei mainita suurelle yleisölle:

Hurrikaani2014 tapahtuma Bambuserissa: videotallenteita ja reaaliaikaisia lähetyksiä http://bambuser.com/channel/hurrikaani2014

bambuser

hurrikaani2014

9.5.14 lainaus henkilökunnan chat-keskustelusta ko. koulutustilaisuudesta

- ”Ei näytä löytyvän aplikaatiota windows phonelle.
- ei ole vielä win-phonelle
- Ääni on videostriimauksen suurin kipupiste
- eli tabletteihinkin voi kiinnittää vaikka Claas Ohlsonista ostettavan viiden euron mikrofonin, jka parantaa teknistä tasoa paljon
- Onko Humakilla linjausta siitä, mitä kuluja työpuhelimella saa tuottaa ? Siis jos tarttee vaikka monikanavalähetystä ja käyttäisi älypuhelinta ja tulisi jotain kuluja?
- yhdellä puhelimella et saa tehtyä monikameraa.
- Lisäksi kännykkä kannattaa kampuksilla kytkeä WLANin kautta > ei kuluja
- i frame ikkunat eli embeddaaminen toimii blogeissa ja verkkosivuilla. ei facebookin seinälllä
- mutta voit kopioida bambuser linkin tietysti twitteriin/facebookiin ja kertoa että lähetys on tuossa URLissa aloitettu
- mitä tarkoittaa ”tallenna lähettämätön data”? Mitä on lähettämätön data?
- eli Lähettämätön data tarkoittaa, että yhteyksien ollessa huono bambuser pudottaa kuvafreimejä pois lähetyksestä varmistaakseen, että striimaus pelaa
- striimauksesta ulos tippuneet framet jäävät säästöön koneelle ja lähettyksen päätyttyä
- voit loadata pudonneet framet bambuseriin > eli tallenteen laatu paranee verrattuna huonojen yhteyksien päästä livenä tehtyyn striimiin
- ääkö chatit tallenteeseen?
- Miten kätevä tämä ohjelma on pelkän läppärin kanssa? Minulla ei ole pädiä eikä älypuhelinta.
- miten face-ruutuun saa bambun näkymään
- toimii hyvin läppärillä
- ja saat ihan HD (teräväpiirtoa) mikäli kytket webcamin
- Mutta pitäisi siis olla periaatteessa kaksi laitetta käytettävissä?
- ei yksi riittää. voit striimata läppärin kiinteällä kameralla
- mutta saat parempaa kuvanlaatua jos sinulla on verkkokamera ja käsiittääkseni suurimmalla osalla humakilaisista on Logitechin kamera
- pystyykö tsekkaamaan että ovat katsoneet
- sinä voit sanoa että ihmiset kirjoittavat chatti-ikkunaan ketkä ovat paikalla
- onko tallenteiden katselumääristä laskuri kuten YouTubessa
- eli voit pyytää ihmisoä kirjautumaan tunnuksilla ja näet kuka kommentoi ja kysyy
- kyllä - laskuri tallentaa LIVE katselumäärät ja ONDEMAND kaselumäärät
- Olin ajatellut esim. opiskelijoita haastattelemaan kieliopinnoissa vieraskielisiä hlöitä ja lähettämään/jakamaan muiden kanssa ja voi sitten kommentoida yleisö ja kysyä.
- Onko XX tietoa, onko festareilla käytetty jossain muodossa markkinoinnissa tms.? Teknisessä tuotannossa työntekijöiden kesken?
- missä määriteltiinkään tuo private status?
- Syksyyn voisi pistää webinaarin youtuben hangoutin hyödyntämisestä
- Mitä tarkoittaa hangout?
- siinä on livegrafiikka yms mahdollisuus ja se eroaa bbbambuserista siitä, että saat kaksisuuntaisen videolähetyksen samaan tapaan kuin videonneuvottelussa, yhteisölliset dokumentit yms yms
- Kokeilen tätä! Ja olisi tosi kiva niitä muitakin vaihtoehtoja nähdä.
- plus, että hangoutista saa live lähetyksen OMALLE youtube kanavalleen
- Ei muuta kuin kokeilmaan ensin vaikka yksin tai parin kollegan kanssa, sitten opiskelijoiden kanssa
- jos seuraatte youtube liveä, näette esimerkkejä tuosta.”

5.2. Movenote - idioottivarma verkkotallenne omalta koneelta

Liisa Halkosaari

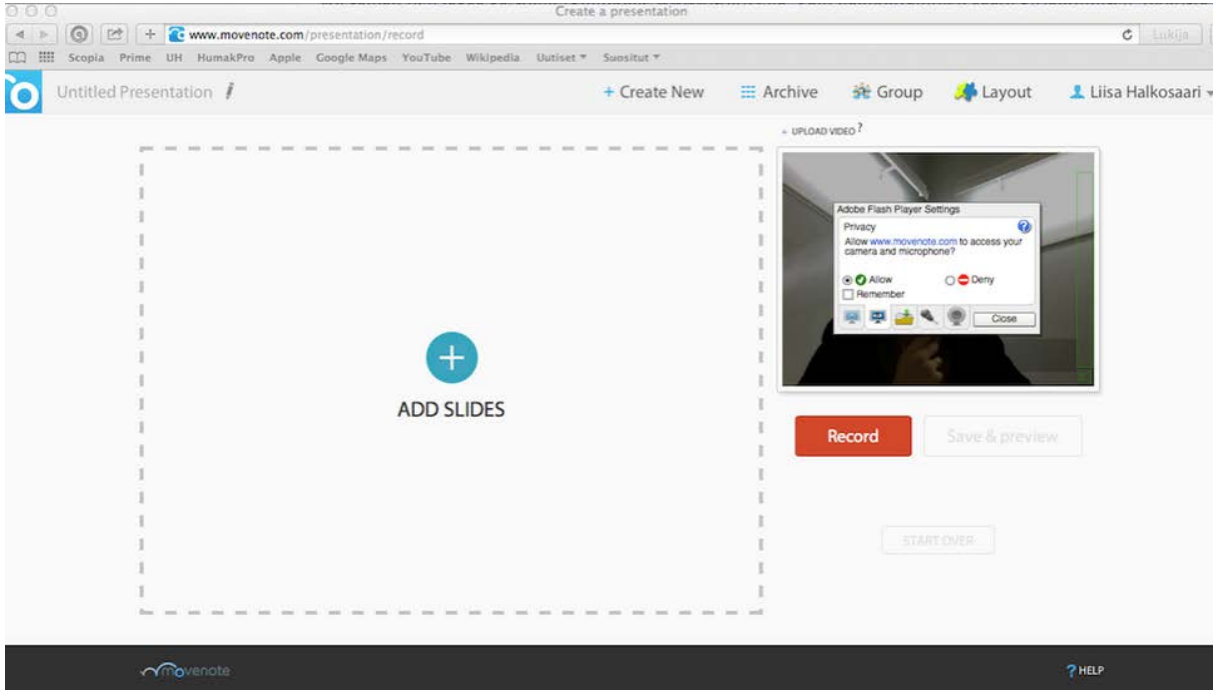

Yllä: Aloittaessa Movenoten käyttämä Adobe Flash player kysyy lupaa tietokoneen kameran ja mikrofonin käyttöön.

Movenote on ollut käytössä Humakin tulkkikoulutuksessa loppuvuodesta 2013 alkaen. Ohjelmaa on käytetty enimmäkseen tehtävänantojen, -ohjeiden, palautteiden ja jopa luentojen välittämiseen silloin, kun live-tapaaminen ei ole ollut mahdollista.

Ohjelma on selainpohjainen, se nauhoittaa ääntä ja videota koneelta verkkoon, ja linkittää sen kuviin, esimerkiksi diaesitykseen. Koska nauhoite ei ole editoitavissa suoraan Movenotessa, se vastaa lähinnä live-esiintymistä. (Editointi on mahdollista, kun lataa videon tietokoneelleen ja käsittelee sitä jollakin editointiohjelmalla, esim. iMovie-ohjelmalla.) Valmiin nauhoitteen kuvineen voi saman tien jakaa katsojille/kuulijoille www-osoitteena. Vain nauhoittaminen vaatii kirjautumisen, tuotosta voi katsoa, ja lähettää siihen vastauksen ilman kirjautumista.

Käytännössä Movenote-tallenne kannattaa aloittaa kuvien tai diaesityksen luomisesta. Myös diat kannattaa muuntaa pdf:ksi ennen lataamista Movenoteen. Kun diat on ladattu ohjelmaan, voi niiden oheen tallentaa videokuvaa äänellä tai ilman. Videon tallentuessa dioja voi klikkailla eteenpäin, jolloin ne ajoittuvat automaattisesti videon kanssa. Ajoitusta voi halutessaan myöhemmin säätää.

Movenoteen voi nauhoituksen sijaan myös ladata valmiin videon, ja ajastaa sen diojen kanssa. Tämä on toimiva erityisesti silloin, jos kyseessä on nauhoitettu puheenvuoro, jonka diat halutaan myös saada näkyviin. Kun ajoitus ja/tai videon tallennus on valmis, ohjelma viimeistelee videon, ja linkin voi jakaa.

Movenote-linkillä voi lähettää (millä tahansa kielellä) mm.

- kuvalliset ohjeet jotain toimintoa varten,
- diatekstellä höystetyn palautteen tentistä koko ryhmälle,
- tehtävänannot verkkokurssilla kerrankin puhuttuna/viitottuna kirjallisen sijaan,
- oppitunnin tiivistelmän.

Opettajan lähettämään linkkiin opiskelija voi vastata omalta koneeltaan selaimella joko kuvan ja äänen kanssa, tai pelkällä tekstillä. Opiskelijalta voidaan myös odottaa vastausta, jolloin movenote-linkillä voidaan toimittaa tenttimateriaali, sanakoe tai esitelmäohjeet.

Movenoten vahvuus ja samalla heikkous on sen idioottivarman yksinkertainen toimivuus. Valintoja ei ole monta, ja tallenteen tekeminen on yksinkertaista. Ainoastaan ohjelmalle pitää osata antaa lupa käyttää tietokoneen kameraa, mutta sitäkin se kysyy itse.

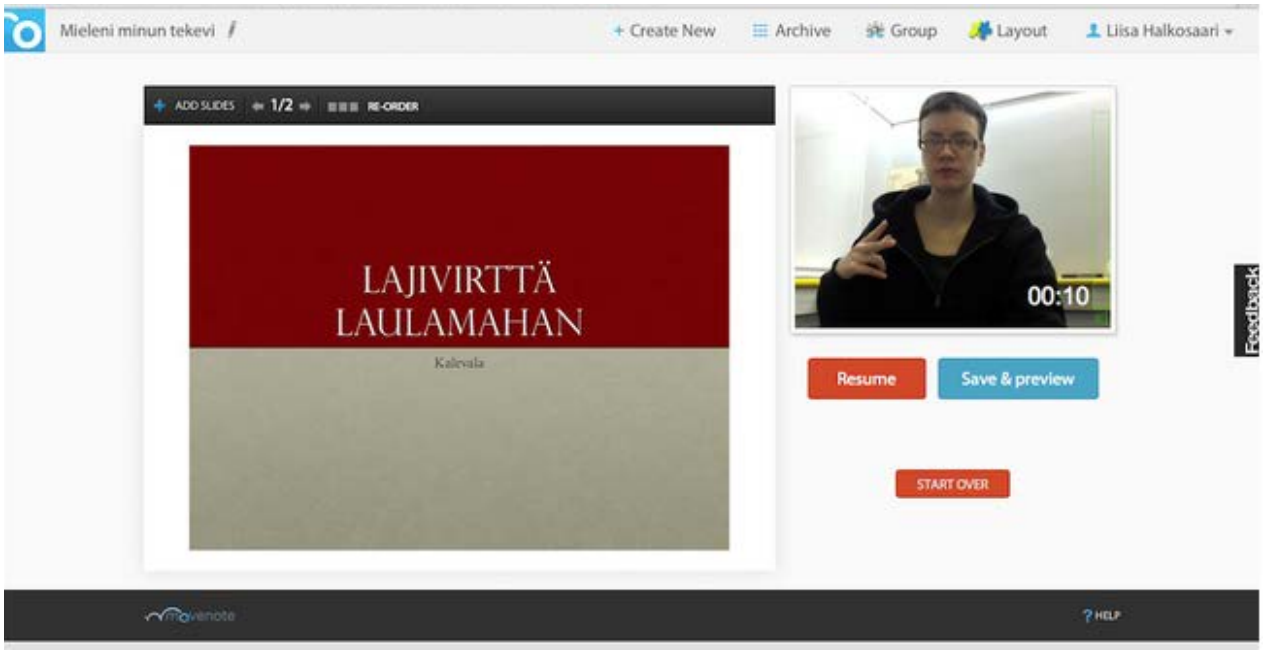

Yllä: Diojen tai kuvien lisäämisen jälkeen voi nauhoittaa videon - pariinkin kertaan, jos ei heti onnistu.

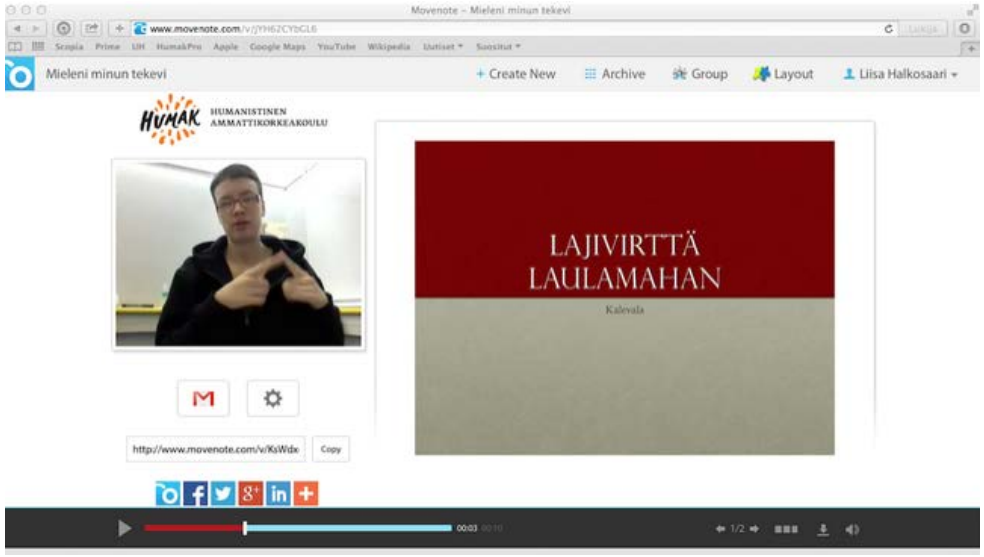

Oikealla: Valmiin esityksen näkymä kirjautuneelle käyttäjälle. Esityksen voi jakaa eri tavoin.

Yksinkertaisuus kostautuu siinä, ettei nauhoitteen oheen oikein mene muuta kuin kuvia. Videon loppuun voi lisätä www-linkin, mikä onkin tarpeellista. Diakuvissa olevia linkkejä kun ei voi klikata, ja nykyisin verkossa jaettavassa materiaalissa on enemmän kuin tyypillistä viitata johonkin toiseen materiaaliin.

Movenotesta on olemassa myös mobiilisovellus, ja nykyisin ohjelmassa on helpot yhteydet Googlen sähköpostiin.

Lähteet:

Movenote 2014. URL:www.movenote.com

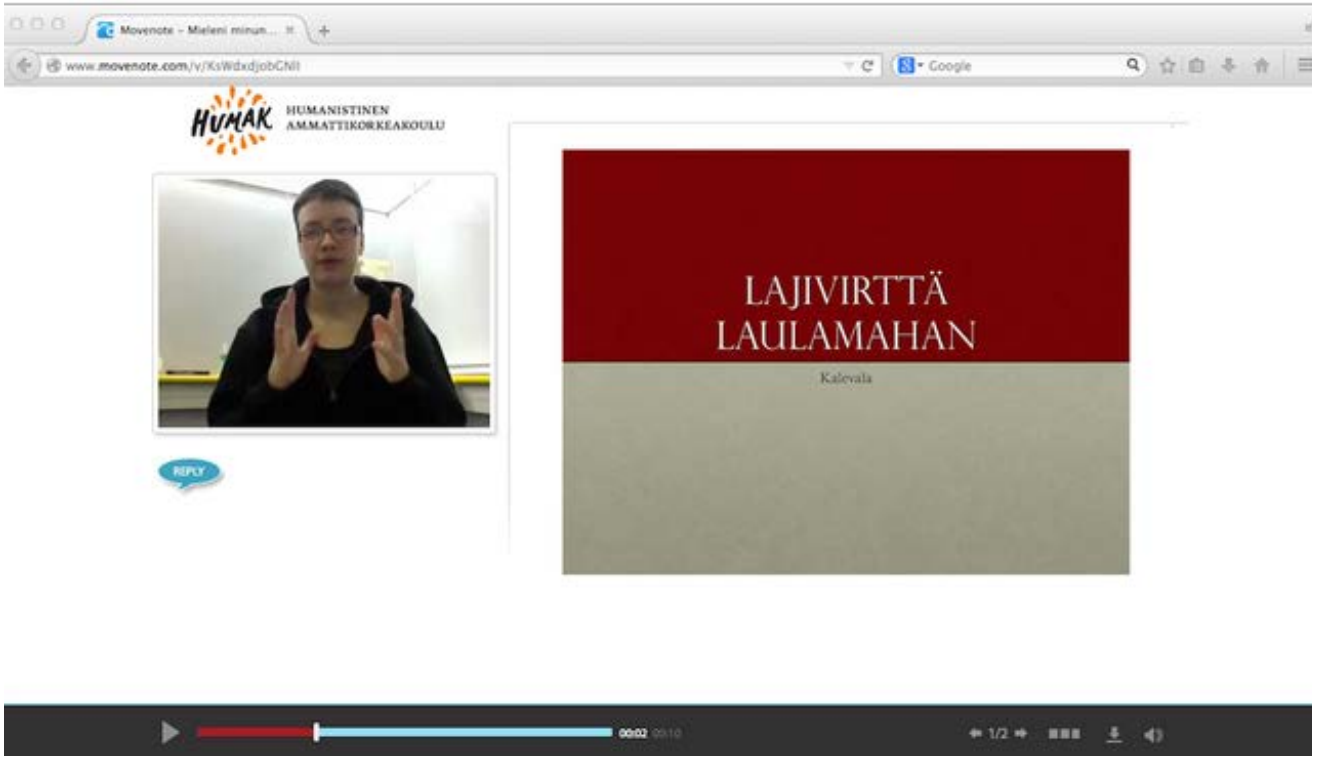

Yllä: Kirjautumattomalle käyttäjälle linkki aukenee tämän näköisenä. Reply-napin takaa löytyy vastausmahdollisuus videona tai tekstinä.

5.3 Wirecast -reaaliaikainen seminaari ja tallenne

Päivi Timonen

- reaaliaikainen seminaari
- osaamisen jakaminen kontaktiopetuksessa

Webinaareja toteutetaan eri tavoin. Yksi yleinen tapa on reaaliaikainen verkkolähetys streamattuna Bambuserin kautta ja toteutettuna Wirecast-verkkojulkaisuohjelmalla. Tällöin olemme vielä tilanteessa, jossa streamauksen välityksellä seurataan perinteistä seminaaria ja tallennetaan se (esimerkiksi Verke.org 2014).

Reaaliaikaisen verkkoluennon (esim. AC) avulla voidaan työelämän seminaareista tehdä vuorovaikutteisia. Seminaariin voi osallistua etänä ja jokainen osallistuja on vuorovaikutuksessa toistensa kanssa (esimerkiksi jaetut työskentelytilat) (Timonen 2013b). Ero näiden luentovaihtoehtojen välillä on oppijan kannalta oleellinen. Reaaliaikainen seminaari tapahtuu ainoastaan verkossa, jolloin kaikki osallistujat ovat tasa-arvoisia. Oppimisprosessi on suunniteltu verkossa toteutettavaksi, jolloin verkkotyön taitoja opitaan aidossa ympäristössä.

Tallennus ja jälkikäteen uusintaminen on mahdollista. Käytännön esimerkkejä kampuksilla tehdyistä harjoitteista TeeSOMEthing -hankkeessa yhteisöpedagogitutkinnossa:

Wirecast -reaaliaikainen videolähetys (streamaus)
- monikameratuotanto (digivideokamera + sovitin + web-kamera + iPad, bambuser sovelluksella lähetys)

Kuva: kuvakollaasi wirecast-lähetystilanteesta Humakissa 2013

- reaaliaikainen lähetysohjelmisto = Wirecast (editointiohjelma)
- reaaliaikainen lähetyspalvelu = Bambuser (humak_TeeSOMEthing)
- kiinteä internet-yhteys

Wirecast ohjeita

- Wirecast ohjeet / wirecast lähetykseen valmistautuminen, Humak http://www.slideshare.net/timoska/wirecast-ohjeet-humak2012-tee-something-hanke
- Reaaliaikaisten monikameralähetysten editointiohjelma: Wirecast (maksuton käyttö, jolloin palvelun logo näkyy ja päälle tulee mainoksia, maksullinen lähetyskäytössä. Tämä on Humakilla käytössä, kuten esim. Verkellä) http://www.telestream.net/wirecast/overview.htm
- http://www.telestream.net/wirecast/resources.htm#community
- Telestream: käyttöoppaita http://www.telestream.net/wirecast/resources.htm#community

Esimerkkinä Wirecast-livelähetysten harjoittelu oppitunnilla oppimistehtävän esittelytilanteessa
Ryhmä A > wirecast-tallentaa (streamaa) ryhmän B
Ryhmä B > wirecast-tallentaa (streamaa) ryhmän C
Ryhmä C > wirecast-tallentaa (streamaa) ryhmän A

Tätä varten tarvitaan alkuun teknistä aika ryhmälle C laittaa laitteet lähetyskuntoon.

Jokaisen ryhmän vaihtuessa, olisi tekniikkaryhmällä tarve asettautua n. 20 min ja laittaa wirecast asetukset kuntoon seuraavaa ryhmää varten.

Jokaisessa ryhmässä on wirecast-lähetyshenkilöt / tai -parit:
- editointi (mac) > Wirecast-editointiohjelma (asetukset ym. etukäteen valmisteltu ja tehty tekstitykset kuntoon)
- kuva (kamerat, kuvaaminen), Digivideokamera, web-kamera, mahdolliset iPadit
- ääni (äänen seuranta, varmistus): äänipöytä, suuntamikit, langaton mikki, äänen sisäänmenon seuranta lähetyksen ajan (kuulokkeet)
- tietokone+ nettiyhteys: verkkoselaimella lähetyksen ulosmenon observointi ja asetusten hallinta, lähetyksen nimeäminen bambuserissa: www.bambuser.com tunnus: humak_teeSOMEthing salasana xxxxx (huom! älä koske Bambuserissa toisten ryhmien tekemiin ja aikaisempiin toteutuksiin.)
- eli jokaiselle opiskelijalle tekninen vastuutehtävä
- sosiaalisen median lehtori on ollut mukana teknisenä tukena koko päivän

Linkkejä:
Kauppakeskuksen lapset seminaarin livestreamaus Jyväskylässä, Humakin yhteisöpedagogiopiskelijat purkavat wirecast-monikameralähetyksen toteutumista, 2012. http://teesomething.wordpress.com/2012/12/19/12-12-2012-livestreamaus-keissi-jyvaskylassa

5.4. Ilmainen monikanavastriimaus YouTubessa

Jarmo Röksä

Bambuser ja Wirecast ovat esimerkkejä lukuisista tarjolla olevista striimauspalveluista. Niiden etuna on, että ne mahdollistavat striimauksen helposti myös mobiililaitteilla, mutta niiden käyttöä rajoittaa niiden maksullisuus.

Bambuserin ilmaisversiota voi käyttää 15 päivää. Sen jälkeen palvelun peruspaketti (1 käyttäjä, 250 tuntia ohjelmaa) maksaa 45 dollaria kuukaudessa (hinnoittelusta tarkemmin: http://bambuser.com/premium). Wirecastin perusversion (Studio) hinnoittelu alkaa 495 dollarista, mutta lisähintaa joutuu maksamaan esimerkiksi mobiilituesta ja HD-laatuisten kameroiden tuesta (palvelun hinnoitteluperiaatteista: http://www.telestream.net/wirecast/compare.htm). Hinnat on tarkastettu 06/2015.

Humakin videoneuvottelujärjestelmän tallennusmahdollisuus tarjoaa helpon ja vaivattoman tallentamisen, kun videoneuvottelulaitteisto on lähettyvillä. Aina näin ei kuitenkaan ole, koska laitteiden siirreltävyys ja koko saattaa asettaa haasteita opetustilanteen tallentamiseen. Siksi esittelen seuraavaksi, kuinka YouTubea voidaan käyttää hyödyksi.

YouTuben edut striimauksessa

YouTube tarjoaa varteenotettavan vaihtoehdon striimaus- ja tallennuspalveluille sekä verkkokokoustyökaluille (webinaarit). Se yhdistää suoran lähetyksen mahdollisuuden ja vuorovaikutteisuuden sekä videoiden tallennepalvelun yhteen ja samaan käyttöliittymään. Tallennettuja suoria lähetyksiä on mahdollista trimmata ja editoida myöhemmin YouTubessa.

YouTuben etuja ovat:

- Suurimmalla osalla käyttäjistä on Google-tili.
- Palvelu on ilmainen.
- Striimattu video tallentuu automaattisesti käyttäjän YouTube –kanavalle ja on sieltä helposti jaettavissa muihin sosiaalisen median palveluihin.
- Voit käyttää useampaa videolähdettä (kameraa, PC:n työpöytää)
- Katsojien määrää ei ole rajoitettu. Live-katsojia voi olla vaikka miljoona.
- Voit luoda videon päälle tekstitunnisteita.
- Voit jakaa videostriimiin tietokoneesi työpöytänäkymän.
- Palvelu mahdollistaa kaksisuuntaisen videokeskustelun (hangout), jossa käyttäjän lisäksi videoyhteydessä voi olla yhdeksän muuta ihmistä.
- Voit tallentaa halutessasi kaikkien kymmenen osallistujan videot yhteen videoon.

Seuraavaksi esittelen, kuinka teet live-lähetyksen YouTubeen. Oletus on, että sinulla on jo Google-tili eli olet esimerkiksi Gmailin käyttäjä.

YouTube-kanavan luominen

Jotta voit striimata YouTubessa, sinulla täytyy olla palvelussa oma kanava, jonne videot tallentuvat. Kanavan luominen tapahtuu kirjautumalla sisään YouTubeen Google-tunnuksellasi. Klikkaa palvelun oikeassa yläkulmassa olevaa Kirjaudu sisään –nappia. Kirjoita käyttäjätunnuksesi ja salasanasi avautuvaan ikkunaan (Kuva UT1) ja paina uutta Kirjaudu sisään –nappia.

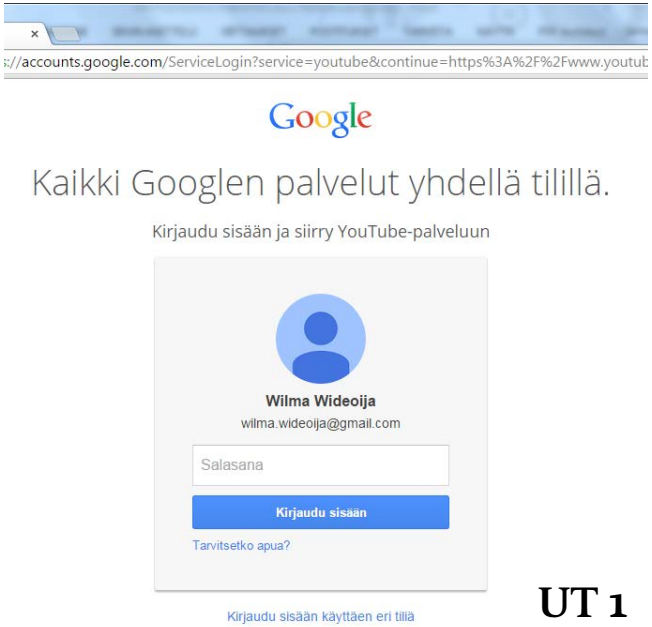

UT 1

Eteesi avautuu palvelun etusivu.

Oikealla ylhäällä näkyy kuvasi, mikäli olet sellaiset Googleen ladannut. Ellet siinä näkyy esimerkkikuvan kaltainen sininen ihmisikoni. Luodaksesi kanavan, klikkaa esiin valikko sivun yläreunassa olevan YouTube-logon vieressä olevasta menusta (UT2). Valitse ja klikkaa kohtaa ”Oma kanava”.

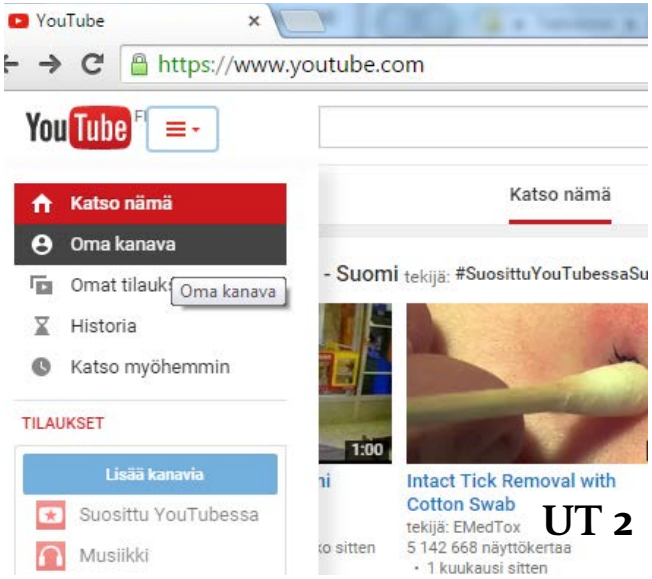

UT 2

Eteesi avautuu ikkuna ”Luo kanava YouTubessa”. Täytä sinne kanavasi tiedot. Jotta striimaus on mahdollista, YouTube luo automaattisesti käyttäjälle myös Google Plus-profiilin. Google on muuttamassa

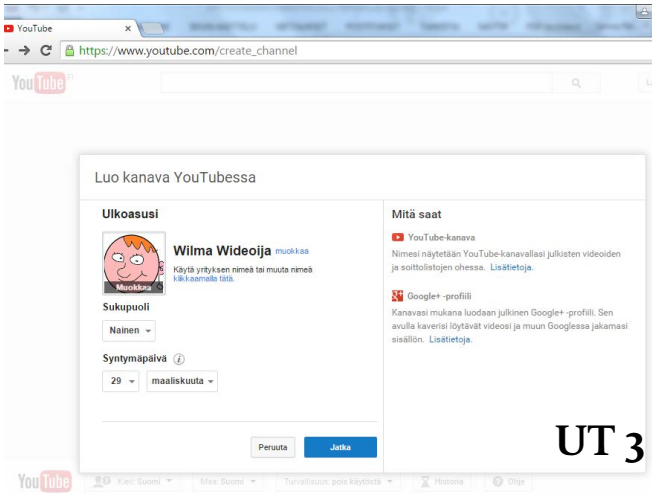

UT 3

Google+ käytänteitä ja po. tili saattaa jäädä tulevaisuudessa pois käytöstä.

Voit luoda kanavalle oman nimen klikkaamalla kohtaa ”Käytä yrityksen nimeä tai muuta nimeä klikkaamalla tätä”. Esimerkissäni muokkaan kanavan nimeksi Wilman WideoLuennot ja kun luokka on valittu ja käyttöehdot on hyväksytty, painan ”Valmis” -nappia.

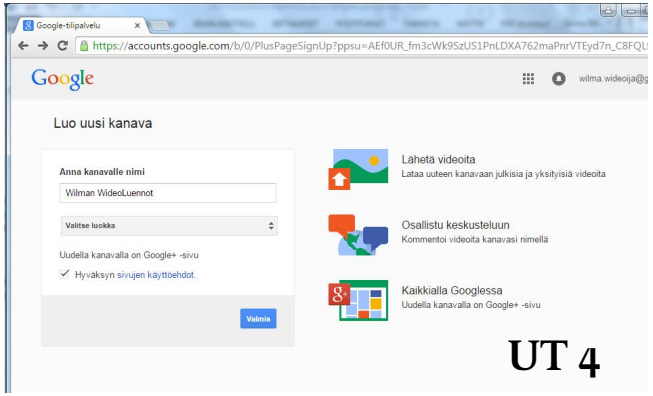

UT 4

Sen jälkeen kanavasi on luotu. Voit kustomoida kanavallesi oman etusivukuvan ja ladata siihen oman kuvakkeen (pikkukuva vasemmalla) ja kanavan kuvan (iso kuva). Kuvake tulee profiilikuvastasi Google Plussan puolelta (tämä saattaa siis muuttua jatkossa).

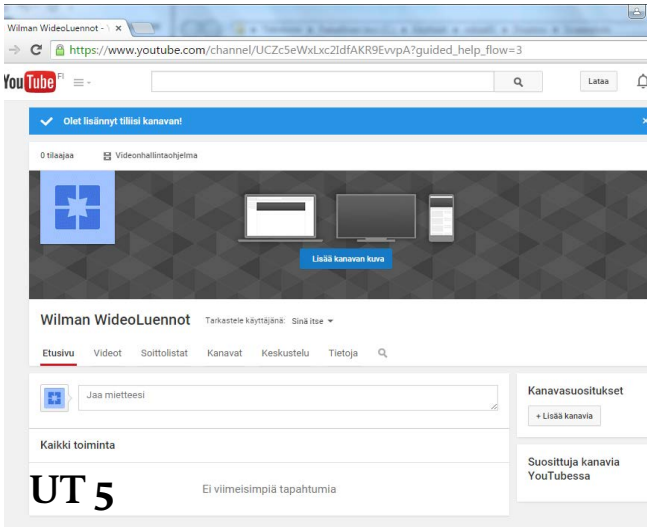

UT 5

Ellei sinulla ole aikaisemmin lisättyä profiilikuvaketta, niin klikatessasi kynä-ikonia, google vie sinut [toisella selaimen välilehdellä] hetkeksi Google Plussaan. Kanavan kuvan voit muokata YouTubessa (Kuva UT6). Kuvakkeen päivittyminen Google Plussasta YouTubeen kestää kauan, joten älä turhaan jää odottamaan kuvan päivittymistä. Se ilmestyy siihen aikanaan.

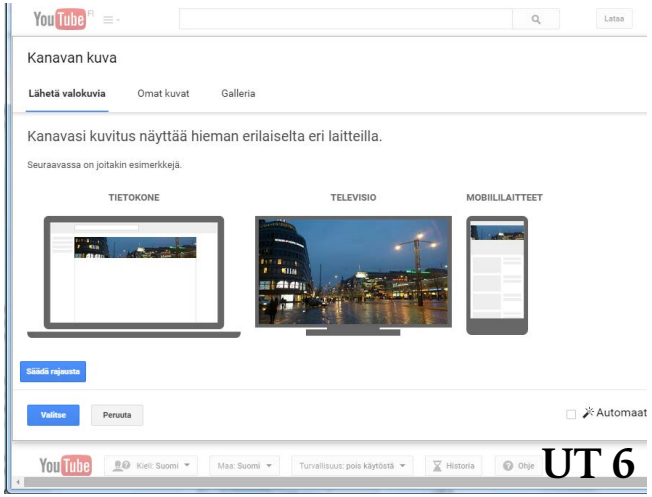

UT 6

Voit lisätä kanavasi kuvauksen klikkaamalla sivun keskellä näkyvästä valikosta Tietoja –kohdasta. Se helpottaa kanavasi löytymistä ja kertoo yleisöllesi, mistä kanavassasi on kyse.

YouTuben käyttöehtojen ja sääntöjen hyväksyminen

Kanavakuvien yläpuolella on linkki ”Videonhallintaohjelma”. Sitä klikkaamalla pääset hallintapaneeliin, jossa voit muokata kanavallesi ladattujen tai sinne tallentuneiden striimattujen videoiden otsikoita, kuvauksia ja hakusanoja. Ne kannattaa täyttää huolellisesti, sillä ne helpottavat videoittesi löytymistä YouTubessa. Mikäli haluat ladata kanavallesi muilla tavoin tallennettuja videoita, lisäät ne kanavallesi helposti klikkaamalla sivun yläreunassa profiilikuvakkeesi vieressä olevaa Lataa –nappia.

Striimaaminen tapahtuu videonhallintaohjelman kautta. Seuraavasti.

1. Valitse ”Live-tapahtumat” (UT 7).
2. Klikkaa ota Live-keskustelut käyttöön. YouTube pyytää sinua vahvistamaan puhelinnumerosi. Tämä siksi, ettei videokanavia käytettäisi vääriin tarkoituksiin. YouTube lähettää sinulle ilmaisen kuusinumeroisen vahvistuskoodin, jolla se varmentaa puhelinnumeron aitouden (Kuva UT8).

Huomaa, että sitoudut tällä toimenpiteellä noudattamaan YouTuben käyttöehtoja ja esimerkiksi tekijänoikeussäädöksiä (kuva UT 9).

Kun olet hyväksynyt nämä, voit aloittaa live-lähetykset YouTubessa.

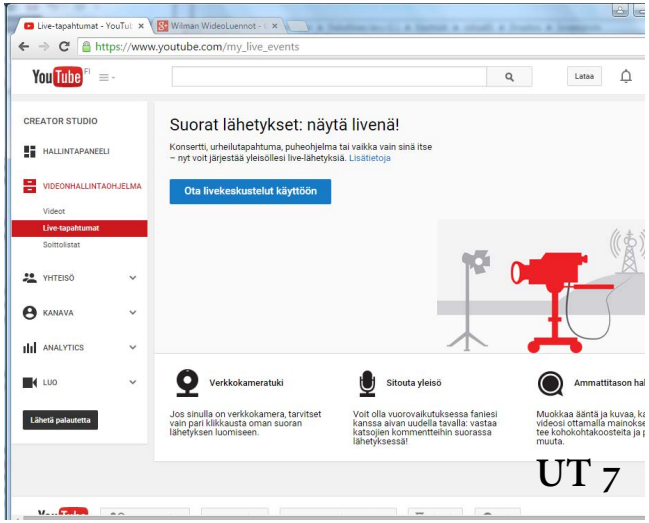

UT 7

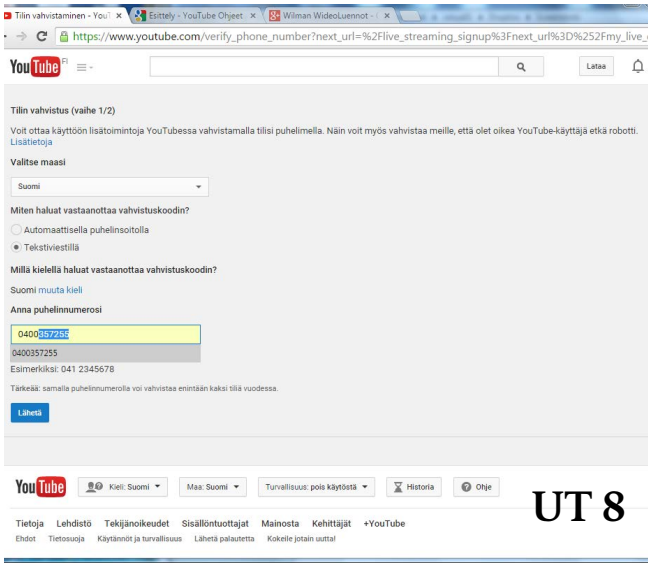

UT 8

Suora lähetys YouTubessa
Suoran lähetyksen tekemiseksi sinun täytyy ensin täyttää lähetyksestäsi taustatietoja, määritellä sen alkamisaika, joka voi olla heti tai ajastettuna joskus myöhemmin sekä määritellä lähetyksesi julkisuusasetukset.

Klikkaa videonhallintaohjelmassa nappia Luo suora lähetys .

Täytä avautuvalle sivulle tarvittavat lähetystäsi koskevat tiedot. Samat tiedot siirtyvät kanavalle jäävään videotallenteeseen. Voit muokata niitä jälkikäteen videonhallintaohjelmassa.

Kun olet täyttänyt tiedot, klikkaa kohtaa ”Aloita suora lähetys”.

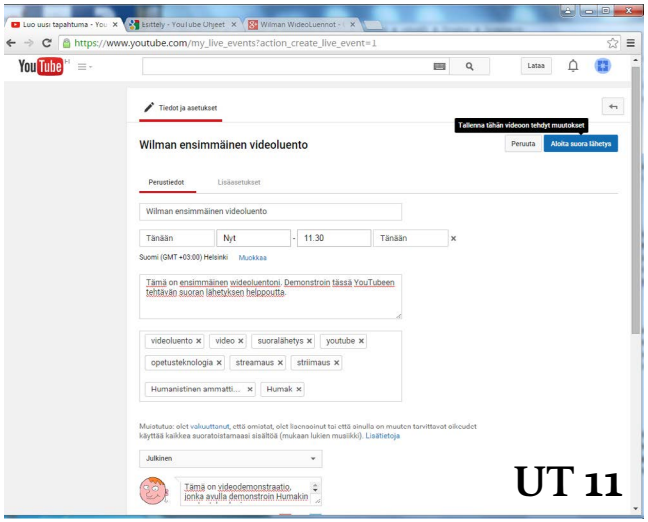

UT 11

Tässä oletetaan, että aloitat suoran lähetyksen samantien ja olet valinnut alhaalta vaihtoehdoksi helpon Google Hangout on Airin kautta tehtävän suoran lähetyksen. Hyväksy siirtyminen Hangoutiin ja eteesi avautuu striimausikkuna. Sen toiminnallisuudet ovat.

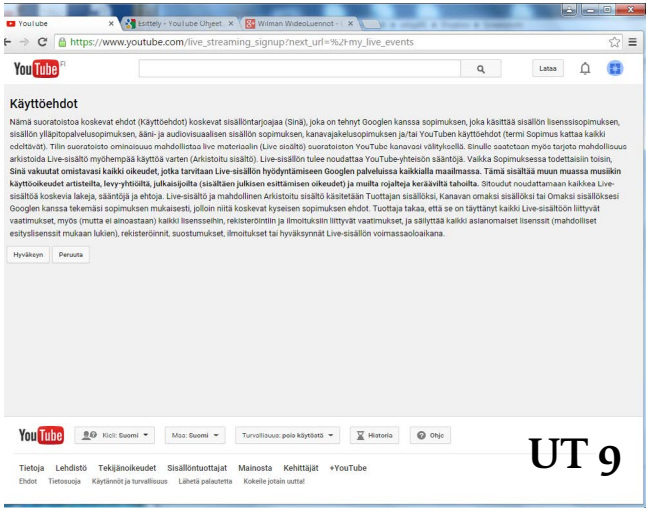

UT 9

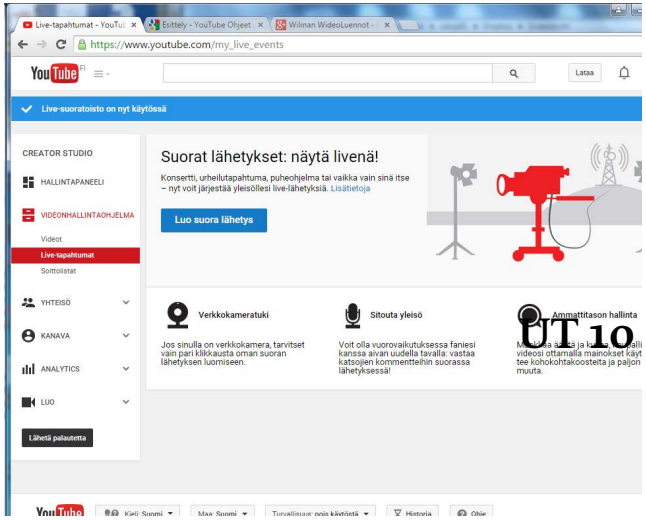

UT 10

1. **Keskusteluikkuna (chat).** YouTuben suora lähetys on vuorovaikutteinen ja mahdollistaa teksti- ja videovuorovaikutuksen osallistujien välillä.
   Se soveltuukin hyvin esimerkiksi verkkoseminaarien, kokousten tai muiden tilaisuuksien pitämiseen.

2. **Ruudun jakaminen.** Voit jakaa opetustilanteessa omalta tietokoneeltasi haluamasi ohjelman näkymän. Se voi olla esimerkiksi kaikkien osallistujien yhdessä samaan aikaan työstämä Google Driven dokumentti, video, powerpoint- tai prezi-esitys tai mikä tahansa koneellasi pyörivä ohjelma.

3. **Kuvakaappaus.** Kuvan ottaminen lähetysruudusta. Tätä olen käyttänyt harvoin.

4. **Cameraman.** Voit säätää ikkunasta lähetykseesi osallistuvien näkymisen livelähetyksessä ja siitä tehtävässä tallenteessa. Voit tallentaa youtubeen videon, jossa kaikkien osallistujien toiminta näkyy tallenteessa tai vain oma päälähetyksesi. Tämä on kätevä toiminnallisuus esimerkiksi ryhmätöiden kaikkien jäsenten osallistumisen tallennukseen.

5. **Valvomo,** jossa voit mykistää osallistuvien mikrofoneja tai poistaa videoita näkyviltä. Voit myös säätää etäosallistujan mikrofonin äänentasoa.

6. **Hangout Toolbox.** Tämä ohjelma ei ole asennettuna oletuksena lähetysikkunaan ja joudut asentamaan sen. Löydät ohjelman klikkaamalla kohtaa 8. Valitse Toolbox ja seuraa asennusohjeita. Ohjelman asentuminen saattaa vaatia ikkunan sulkemista ja avaamista uudestaan. Toolboxin avulla voit luoda videoihisi alhaalla kuvaruudussa näkyvän tekstin/tekstejä, jonka voit pitää päällä koko lähetyksen ajan tai aina tarvittaessa. Kuvaruutukaappauksen oikealla puolella olevat toiminnallisuudet liittyvät Toolboxiin.

7. **Google Effects** toiminnallisuudella voit lisätä videohahmosi päälle ”hassuja” hattuja, viiksiä, äänitehosteita yms. Uutuutena on kokeiluasteella ja osin keskeneräisenä (tilanne 06/2015) myös taustakuvan vaihto. Esimerkkikuvassa olen käyttänyt taustan blurrausvaihtoehtoa.

8. **Lisää sovelluksia.** Täältä voit ladata livelähetystäsi ja verkkokokoustasi varten erilaisia yhteistoimintaohjelmia kuten esimerkiksi piirrostyökalun tai musiikinteko-ohjelmia.

Lisää osallistujia. Tästä saat linkin, jonka voit lähettää osallistujille, jotka haluat kutsua vuorovaikutteiseen sessioon kanssasi. Voit kutsua henkilöt myös heidän google-tunnuksillaan, mikäli tiedät ne.

9. **Mykistä oma mikrofonisi.**

10. **Sulje oma videolähetyksesi** [hetkeksi]

11. **Säädä videon vaatiman kaistan leveyttä.** Mikäli verkkoyhteytesi on hidas, HD-laadun kytkeminen päältä varmistaa lähteyksesi perillemenon.

12. **Asetukset.** Monikameravalinta. Äänen valinta. Kaiuttimesi valinta. Voit kesken lähetyksen valita eri kameralähteen. Kameroita voit kykeä USB-lähteisiin niin monta kuin niitä on. Valintaikkuna ei näy katsojille lähteyksen aikana (kuten ei mikään muukaan toiminnallisuuden valinta lähtetyksen aikana). Valitse kamera alasvetovalikosta. Tutustu kameroiden nimiin ennen lähetystäsi.

13. **Sulje puhelu.** Tästä napista lopetat lähetyksesi.

14. **Lower Third –valinta**, kun olet painanut 6:sta. Kohdassa määrität kuvaruudussa näkyvän tekstin. Huomaa, että näet tekstin itse ”takaa”.

    YouTuben striimausikkunassa teksti näkyy oikein perin. Voit kääntää vi-

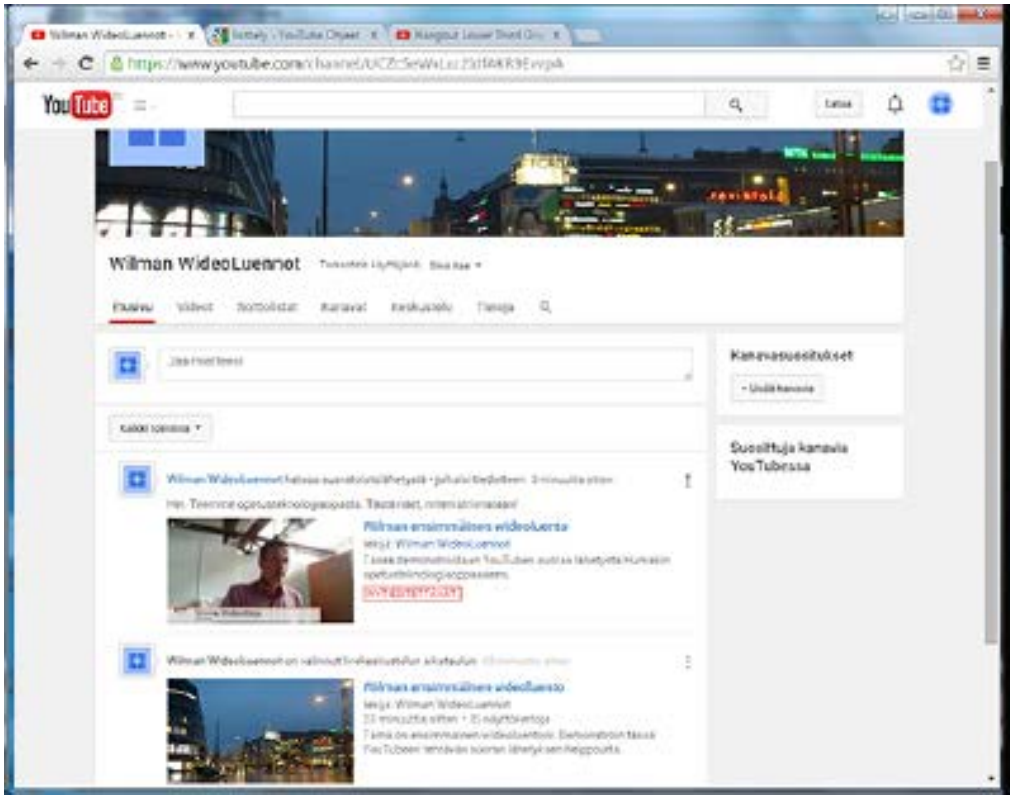

deon peilikuvaksi on/off-tekstin vieressä olevaa kuvaa klikkaamalla (Mirror local video) Teksti on aina samassa kohdassa, alimmassa kolmanneksessa kuvaruudulla. Sitä ei voi vaihtaa.

15. Kun olet määrittänyt videon päällä näkyvän nimesi, antanut alatekstin (esimerkiksi tittelisi tai verkkosivusi osoitteen), ladannut logosi ja määrittänyt laatikon tehostevärin, voit tallentaa asetukset ja tyylin sitä kuvaavalla nimellä ja käyttää samaa tekstiä myöhemmin.

16. **On/Off** –kohdassa määrität näkyykö teksti vai ei. Voit käydä vaihtamassa tekstin tai poistamassa sen kesken lähetyksen ja valinta ei näy muille.

17. **Aloita lähetys**. Tätä klikkaamalla aloitat suoran lähetyksen. Suora lähetys näkyy noin minuutin viiveellä youtube-kanavallasi, mutta Hangout-osallistujille normaalin viiveen puitteissa.

Huomaa, että voit huoletta käyttää kaikkia toiminnallisuuksia. Niiden avaamat ponnahdus- tai valintaikkunat eivät näy tallenteessa tai suorassa lähetyksessä. Viereisellä sivulla olevassa kuvassa näet, miten livelähetys näkyy YouTube-kanavan etusivulla ja kuinka se näkyy isommassa videoikkunassa sellaiselle käyttäjälle, joka ei ole vuorovaikutteisesti mukana Hangout-sessiossa.

Kokemuksia YouTuben livelähetyksistä
Suoran lähetyksen tekeminen YouTubeen on nopeaa, kun käyttäjätili ja kanava ovat valmiiksi perustettuina. Toteutus ei vaadi korkeaa teknologista osaamista ja korkealaatuinen lähetys rajoittamattomalle määrälle vastaanottajia on mahdollista toteuttaa HD-tasoisilla webkameroilla varsin edullisesti.

Palvelu sopii hyvin luentoihin, ryhmätehtäviin ja vuorovaikutteisiin kokouksiin (webinaareihin), joissa osallistujat työskentelevät saman dokumentin parissa. Lisäksi se soveltuu erityisen hyvin tietokoneohjelmien opettamiseen tai tiedotustilaisuuksien pitämiseen suorana verkossa.

Ilmaisuutensa takia palvelua voi suositella esimerkiksi opiskelijoille. Etuna Skypeen verrattuna on, että ryhmätyötilanne voidaan taltioida ja välittää sellaisenaan valmentajalle.
Videota voi myös editoida.

Helppokäyttöinen videoeditori, jolla voit pätkiä videosi helpommin lähestyttäviin pienempiin osiin löytyy YouTubessa osoitteessa https://www.youtube.com/editor

Mikäli olet sisäänkirjautunut palveluun, palvelussa olevat videot ovat käytössäsi editointia varten automaattisesti

6 Lähiopetus ja ohjaus verkossa

6.1 Adobe Connect -tekniikalla toteutetut webinaarit

6.2 Kielistudio-ohjelma Mac-ympäristöön

6.1 Adobe Connect -tekniikalla toteutetut webinaarit

Päivi Timonen

Artikkelin sisältö

- webinaarit osana verkko-opetusta
- webinaarit vaihtoehtoisena tapana lähiopetuspäivän toteuttamiselle

Vuosittain toteutettava verkko-opintokokonaisuus Nuorisotyötä ja –toimintaa verkossa (10 op, Moodlessa) sisältää useita reaaliaikaisia webinaareja. Opiskelijoiden palaute webinaareista: ”Yllätyin, kuinka toimivia webinaarit olivat luentoina” tai ”Verkkoluento purut olivat tosi kiva kokemus. Niitä voisi olla lisää!”

Toteutan reaaliaikaiset webinaarit verkkoluento-ohjelmalla (Adobe Connect eli AC / Funet tiimi), johon olen suunnitellut kahden tunnin kestoisen reaaliaikaisen pedagogisen oppimisprosessin ja sen toteutuksen AC työskentelytila-välilehtiä(layouts)hyödyntäen.

Luennon sisältö voi olla aktivoivaa oppimista, jolloin asiasisältöä pureskellaan pienryhmissä, koko ryhmä yhdessä tai lehtorivetoisesti. Pienryhmiä olen kutsunut vertaisoppimisryhmiksi, nykyisin ne voisi Humakin pedagogiikan mukaisesti nimetä valmennusryhmiksi. Verkkoluento voi olla oppimistehtävien purkua vertaisoppimisryhmittäin, verkkonuorisotyön asiantuntijan vierailuluento (Verke, Pelastakaa Lapset) tai reaaliaikaisen chat-palvelun harjoittelua reaaliaikaisesti (Koordinaatti) webinaarissa.

Yhtenä voimauttavana kokemuksena oli AC:n Brakouts-toiminto. 23.10.14 pidetyssä webinaarissa jaoimme AC-tilan pienempien ryhmien käyttöön opiskelijaryhmän koon mukaan. Esimerkiksi 20 opiskelijan ryhmän voi jakaa neljään Breakotus-tilaan. Kukin pienryhmä voi käyttää ääntä, videokuvaa ja kaikkia AC:n toimintoja omassa Brakoutissa. Edellyttää, että on yksi host-per ryhmä. Ryhmät eivät kuule toisiaan. Tätä ominaisuutta voi pedagogisesti hyödyntää monin eri tavoin. Tämän avulla voi osallistujilla teettää esimerkiksi word cafen tai gallery walk -ryhmätyötä.

Reaaliaikaisen chatin käyttökoulututus AC:n välityksellä

Esittelen esimerkkinä helmikuussa 2014 toteutetusta webinaarista eli reaaliaikaisesta luennosta Nuortenelämä.fi–chatin opettamisen opiskelijoille. Opiskelijat olivat eri puolilla Suomea, Päivi Timonen toimi hostina eli päätoteuttajana Humakissa Helsingissä ja Koordinaatti asiantuntijat Jaana Fedotoff ja Mika Pietilä Oulussa. Nuortenelämä-chat–palvelu avattiin AC verkkoluento-ohjelmassa tietokoneen näytön jakamisen avulla näkyväksi kaikille osallistujille.

Jokainen osallistuja kirjautui chattiin ohjeiden mukaisesti tietokoneellaan avaten AC:n rinnalle toisen selainikkunan. Adobe Connect -selainikkunan välityksellä näimme mitä chatissä tapahtui ja kukin harjoitteli omalla koneellaan ryhmächatkeskustelua tai parichattia reaaliaikaisesti. Olin positiivisesti yllättynyt

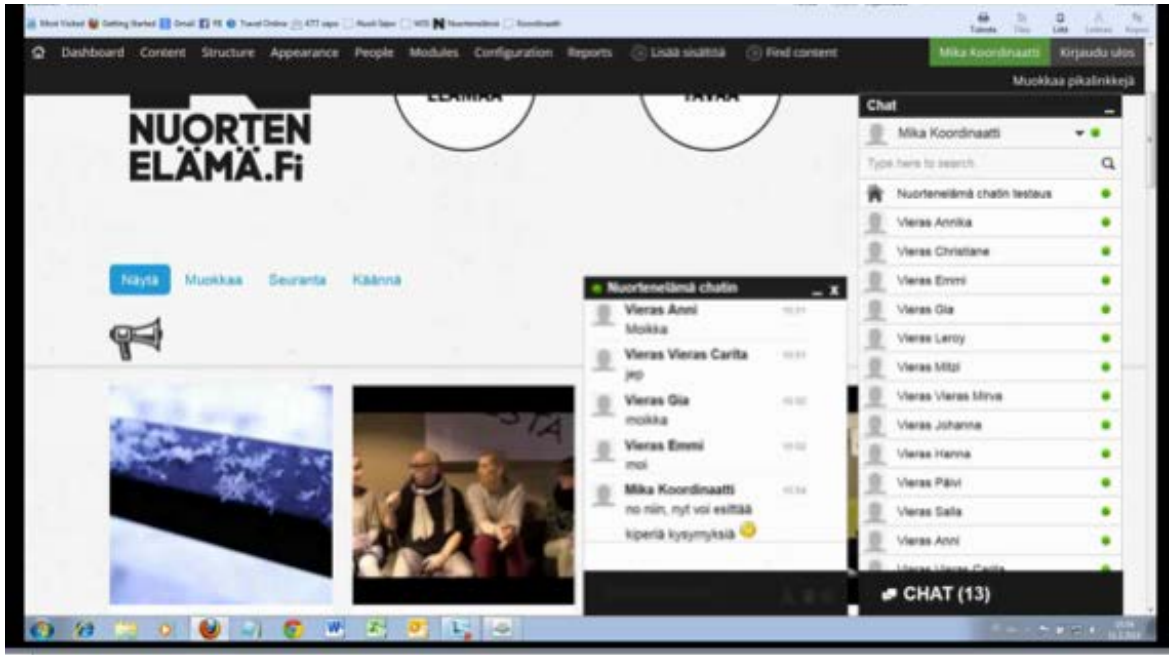

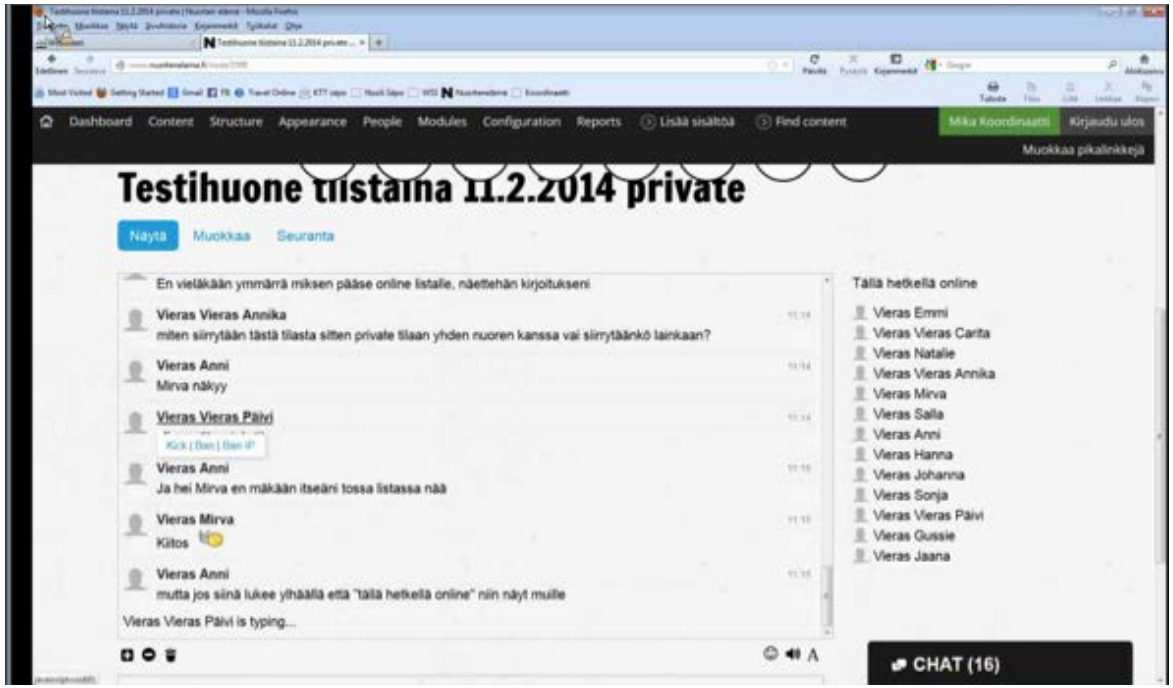

toteutuksen erinomaisesta sujuvuudesta.

Kuva 1:
Vasemmalla kuvakaappaus parichatin opettamistilanteesta 11.2.14 (Humak/Adobe Connect).

Kuva 2.
Vasemmalla alhaalla kuvakaappaus teemakeskustelun ja ryhmächatin oppimistilanteesta 11.2.14 (Humak/Adobe Connect).

Webinaareja toteutetaan eri tavoin. Yksi yleinen tapa Adobe Connectin lisäksi on reaaliaikainen verkkolähetys streamattuna esimerkiksi Bambuserin kautta ja toteutettuna Wirecast-verkkojulkaisuohjelmalla. Tällöin olemme tilanteessa, jossa streamauksen välityksellä seurataan perinteistä seminaaria ja mahdollistetaan tallenne jälkiseurantaan (esimerkiksi tallenteet Verke.org 2014; Humakin oppimateriaalitallenteet).

Reaaliaikainen verkkoluento - webinaarin prosessi

Reaaliaikaisen verkkoluennon (esim. AC) avulla voitaisiin työelämän seminaareista tehdä vuorovaikutteisia, joihin osallistujat voivat osallistua etänä ja osallistujat ovat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa (jaetut työskentelytilat, Breakouts). Ero näissä on oppijan kannalta oleellinen. Reaaliaikainen seminaari tapahtuu ainoastaan verkossa ja kaikki osallistujat ovat tasa-ar-

voisia. Oppimisprosessi on suunniteltu verkossa toteutettavaksi, jolloin verkkotyön taitoja opitaan aidossa ympäristössä. Tallennus ja jälkikäteen uusintaminen on mahdollista.

AC:ssa reaaliaikainen toiminta voi olla lisäksi

- Chat -palvelun vastaamisen hajoittelua reaaliaikaisesti.
- Osallistujien tekeminen tehtävien purkua osallistavasti Kahoot-työkalun avulla. Luo Kahoot: https://getkahoot.com (online-paneeli, tietokilpailut yms.) äänestä: https://kahoot.it/

Tapauskuvaus kahden tunnin mittaisesta Adobe Connectilla toteutusta webinaarista

Adobe Connectin (AC) käyttö verkkoluennon välineenä on yksi tapa toteuttaa kahden tunnin toiminnallinen luento. Tämä esimerkkini ja käytännön kokemus perustuu 10 opintopisteen laajuiseen Nuorisotyötä ja -toimintaa verkossa toteutettavaan verkko-opintojaksoon Moodle-alustalla. Kokonaisuuteen kuuluvat säännölliset AC-verkkoluennot eli webinaarit.

Alla: *Webinaari kahden tunnin oppimisprosessina, osana verkko-opintojaksoa: tavoite, suunnittelu, valmistelu, sisältö, vuorovaikutus (sosiokonstruktiivinen oppimisprosessi), jälkihoito*

Kahden tunnin kestoisen reaaliaikaisen verkkoluennon / webinaarin valmistelussa ja toteutuksessa huomioitavaa, prosessia

- Opiskelijoille tiedotetaan kaikkien AC-luentojen päivämäärät opintojakson alkaessa.
- Webinaarin Adobe Connect -osoitteen

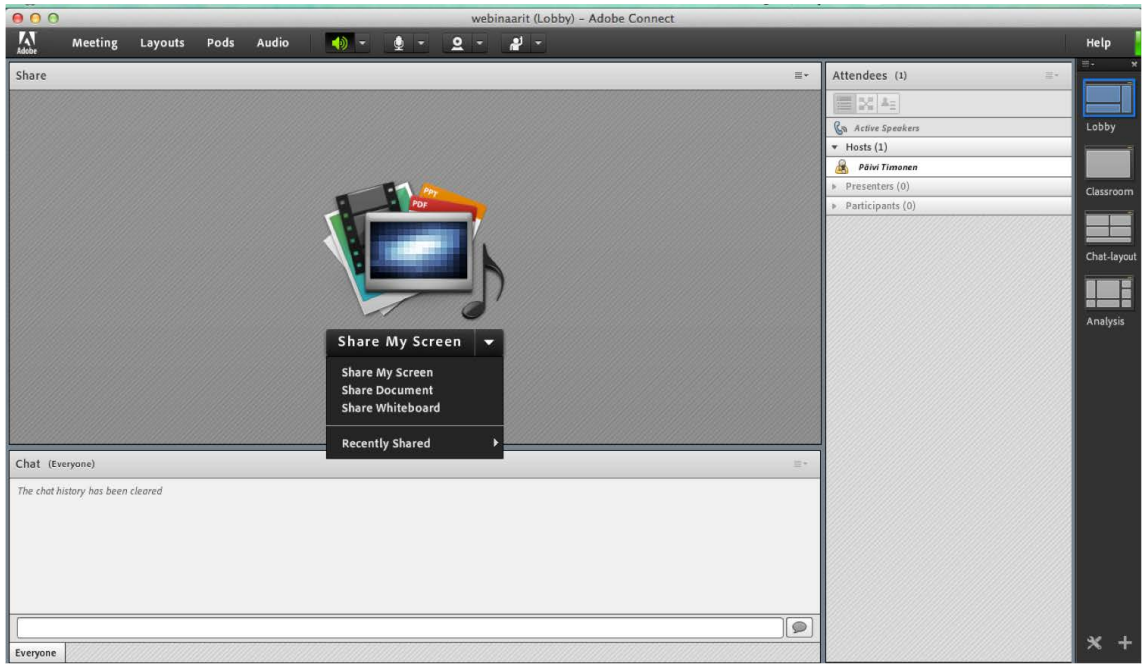

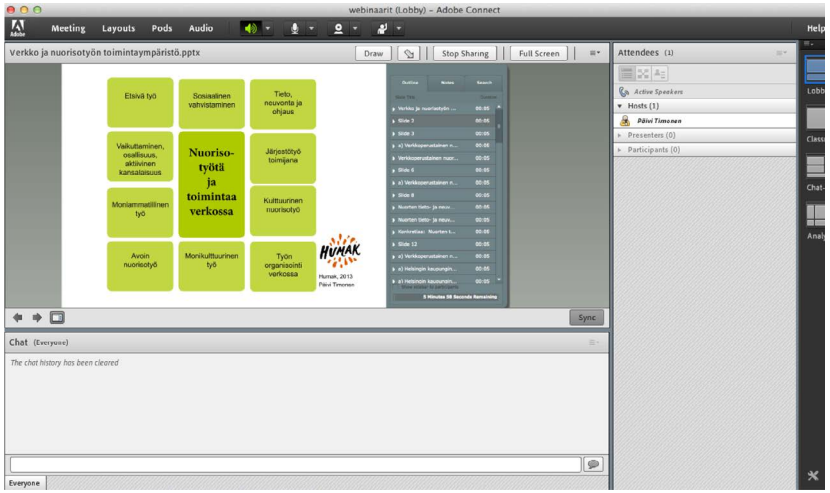

Yllä: Reaaliaikainen vuorovaikutteinen webinaari (Adobe Connect)

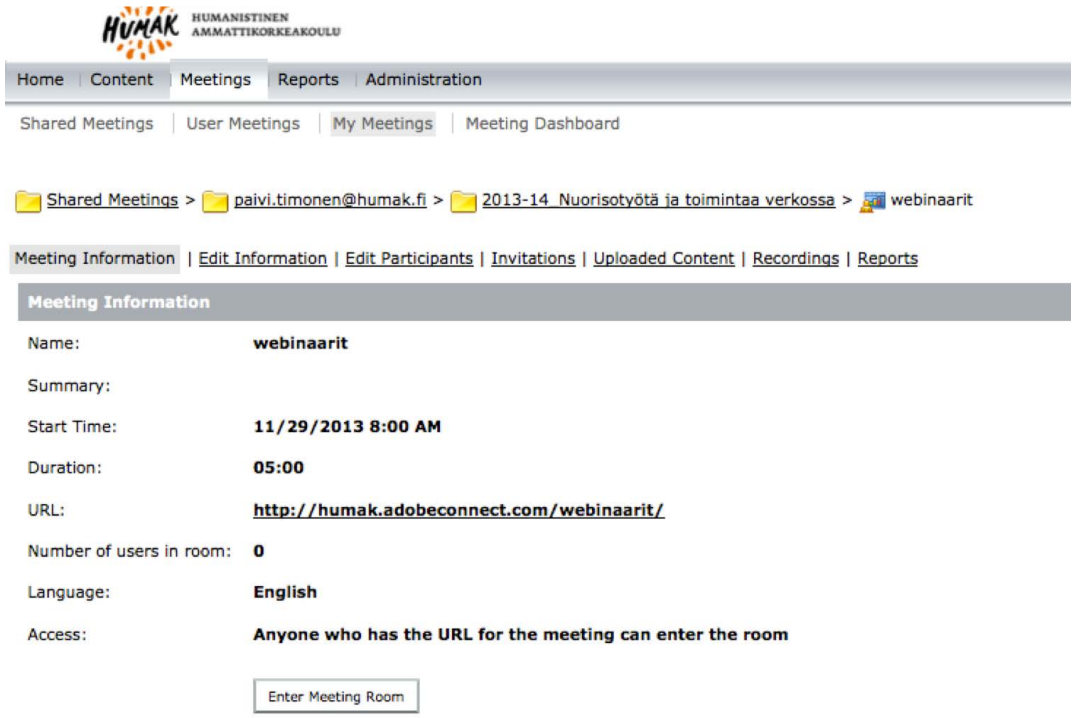

nimeäminen tai määrittäminen ja siitä viestiminen opiskelijoille ja luennoitsijoille/työelämän asiantuntijoille.

Yllä: *Adobe Connect webinaarin määrittely host-roolissa.*

- Luennoitsijoiden aineistot ladataan edellisenä päivänä Adobe Connect -luento-osioon (Päivi siis webinaarin vetäjänä tallentaa).
- Päivi ilmoittaa AC-osoitteen luennoitsijoille sen jälkeen, kun aineisto on tallennettu ja sovitut ”luokkahuonenäkymät” sekä Breakoutsit on luotu (luento eli PowerPoint -näyttötilan jakaminen, chat-ryhmäkeskustelut 4 vertaisoppimisryhmässä, Breakouts toiminnon valmistelu ryhmille jne.)
- Päivi tallentaa AC-linkin Moodlessa opintojaksolle uutisiin ja opintojakson pääsivulle (tieto opiskelijoille) kyseisenä päivänä.
- Tekninen testaus sovitusti ulkopuolisen luennoitsijan kanssa (30 minuuttia ennen luennon alkua niin, ettei tietokoneeseen sen jälkeen tehdä muutoksia ennen luentoa).
- Päivi ja opiskelijat testaavat 15 minuuttia ennen luennon alkua tekniikan toimivuuden (ääni ja toimivuus).
- Webinaarin aloitus ja noin 15 minuuttia: Tervetuloa, esittäytymiset ja mitä kuuluu kierros (Päivi vetää).
- Päivi käynnistää AC-luennon tallennuksen.
- Sisältöä oppitunnin/webinaarin aiheeseen liittyen 45 min: luennoitsijan tuottamaa sisältöä (voi olla luentoa oheisaineistona power point-esitys, pienryhmäkeskustelua kirjoittaen chatissa, yhteenveto, luentoa).

Yllä: *Aineistot webinaarin aikana: PowerPoint ym. jakaminen, oman tietokoneen näytön jakaminen kaikille (Prezi, verkkosivut ym.)*

- Tauko 5-7 min(ehdottomasti pidettävä, että webinaarin osallistujien energiataso säilyy korkeana).
- Sisältöä oppitunnin/webinaarin aiheeseen liittyen 40-45 min.: luennoitsijan tuottamaa sisältöä (voi olla luentoa oheisaineistona PowerPoint-esitys, pienryhmäkeskustelua kirjoittaen chatissa, yhteenveto, luentoa).

Yllä: *Pienryhmissä (vertaisoppimiryhmät läpi opintojakson) sisällön syventäminen, tehtäväpohdinnat, johdattelu avoimeen webinaarikeskusteluun jne.*

Alla: *Muita mahdollisuuksia oppimisen edistämisessä: yhteiset reaaliaikaiset muistiinpanot, tehtävät, valkotaulu, väittämät, tiedostojen jakaminen jne.*

- Huomioi, että kahden tunnin kestoisen verkkoluennon aikana on ajallisesti hyvä toteuttaa vain yksi pienryhmäkeskustelu ja purku, joko luennon alkuosassa tai loppuosassa.
- Lopuksi 15 min.: luennon yhteenveto, lopetus ja kiitokset (Päivi), avoimet kysymykset, Nuorisotyötä ja –toimintaa verkossa -opintojakson tulevat asiat (Päivi).
- 2 h:n kuluttua aloittamisesta: päätös ja hyvää viikkoa (Päivi päättää AC-tallentamisen).

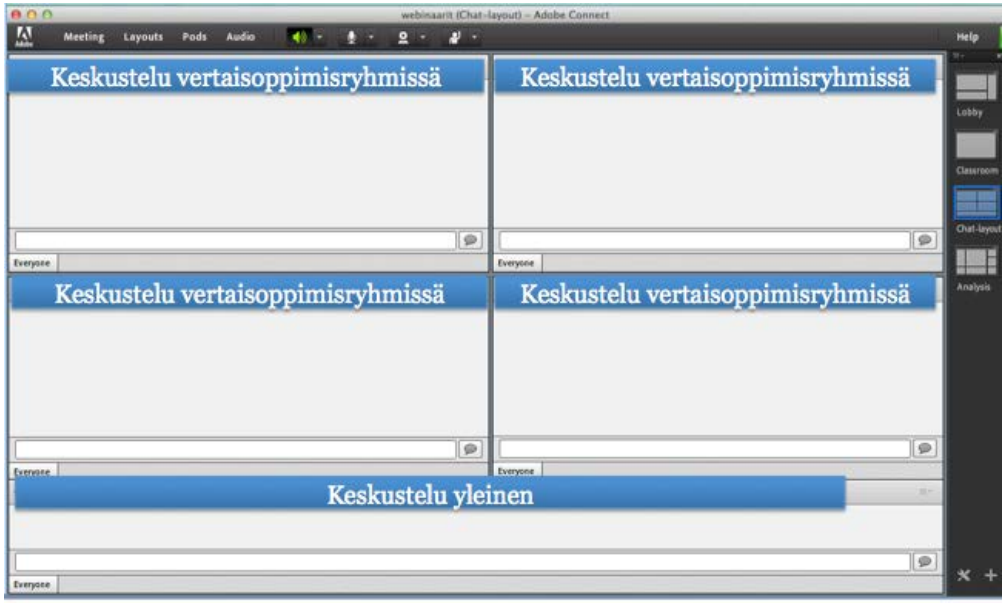

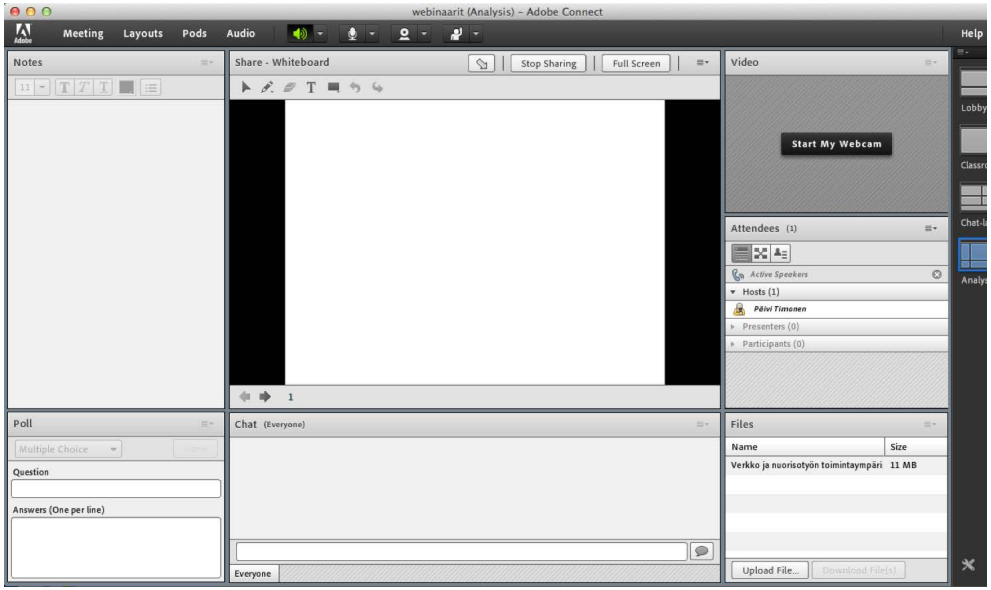

- Loppuhuolto: noin 15-20 min. kuluttua lopetuksesta: Päivi tallentaa AC-tallenteen ja Powerpoint -aineistot Moodleen kyseiseen verkko-opintojaksoon.
- Päivi lähettää AC-tallenteen linkin kiitosten kera luennoitsijalle, työelämän asiantuntijalle.
- Noin tunti verkkoluennon jälkeen siinä käytetyt aineistot ovat opiskelijoiden käytössä Moodlessa opintojaksolla.
- Tämän jälkeen ne opiskelijat, jotka eivät voineet osallistua verkkoluennolle, katsovat/kuuntelevat luennon ja tekevät korvaavan tehtävän ja palauttavat sen sovitusti Moodleen.
- Tämä AC-verkkoluennon toteutusrytmi viestitään vierailevalle luennoitsijalle/työelämän asiantuntijalle etukäteen.

Lyhyt kertaus AC-webinaarista:
14.00-14.15 Tervetuloa, esittäytymiset ja mitä kuuluu kierros (Päivi vetää), Päivi käynnistää AC-luennon tallennuksen

14.15-15.00 Luennoitsijan sisältöpanos: lehtori, työelämän asiantuntija (luentoa, pienryhmä-keskustelua kirjoittaen chatissa, yhteenveto)

15.00-15.07 Tauko

15.07 Luennoitsija: lehtori, työelämän asiantuntija: sisältö

15.45 Sisältö: lopetus ja kiitokset (Päivi)

15.45-16.00 Avoimet kysymykset, Nuorisotyötä ja –toimintaa verkossa opintojakson tulevat asiat (Päivi)
16.00 Päätös ja kiitokset (Päivi päättää AC-tallentamisen) sekä loppuhuolto

Saatavilla olevia ohjelmistoja:
Humakissa Funet Tiimi -lisenssi henkilökunnalle ja opiskelijoille (Adobe Connect).
Humakin tietohallinnon ohjeistus henkilökunnalle ja opiskelijoille Humakin wiki-sivuilla: Verkkokokous Funet tiimi
Google+ hangouts http://www.google.com/tools/dlpage/hangoutplugin?hl=fi (10 henkilöä kerralla, google dokumenttien muokkaamismahdollisuus, googlen tunnus tarpeen)
Facetime (Mac)
Lync
Teamspeak (http://www.download.fi/verkko/pikaviestimet/teamspeak.cfm)
Livelähetys ja tallenteet wirecast-tekniikalla

Reaaliaikaiset weblähetykset (mobiilit) / Live broadcast
www.bambuser.com
www.ustream.tv
www.justin.tv
http://www.livestream.com
http://www.younow.com/
www.youtube.com
http://www.twitch.tv/ reaaliaikaiset lähetykset / Pelit

Reaaliaikaisten monikameralähetysten editointiohjelma:
Wirecast (maksuton käyttö, jolloin palvelun logo näkyy ja päälle tulee mainoksia, maksullinen lähetyskäytössä. Tämä on Humakilla käytössä, kuten esim. Verkellä myös)
http://www.telestream.net/wirecast/overview.htm
http://www.telestream.net/wirecast/resources.htm#community

6.2 Kielistudio Mac-ympäristöön

Liisa Halkosaari

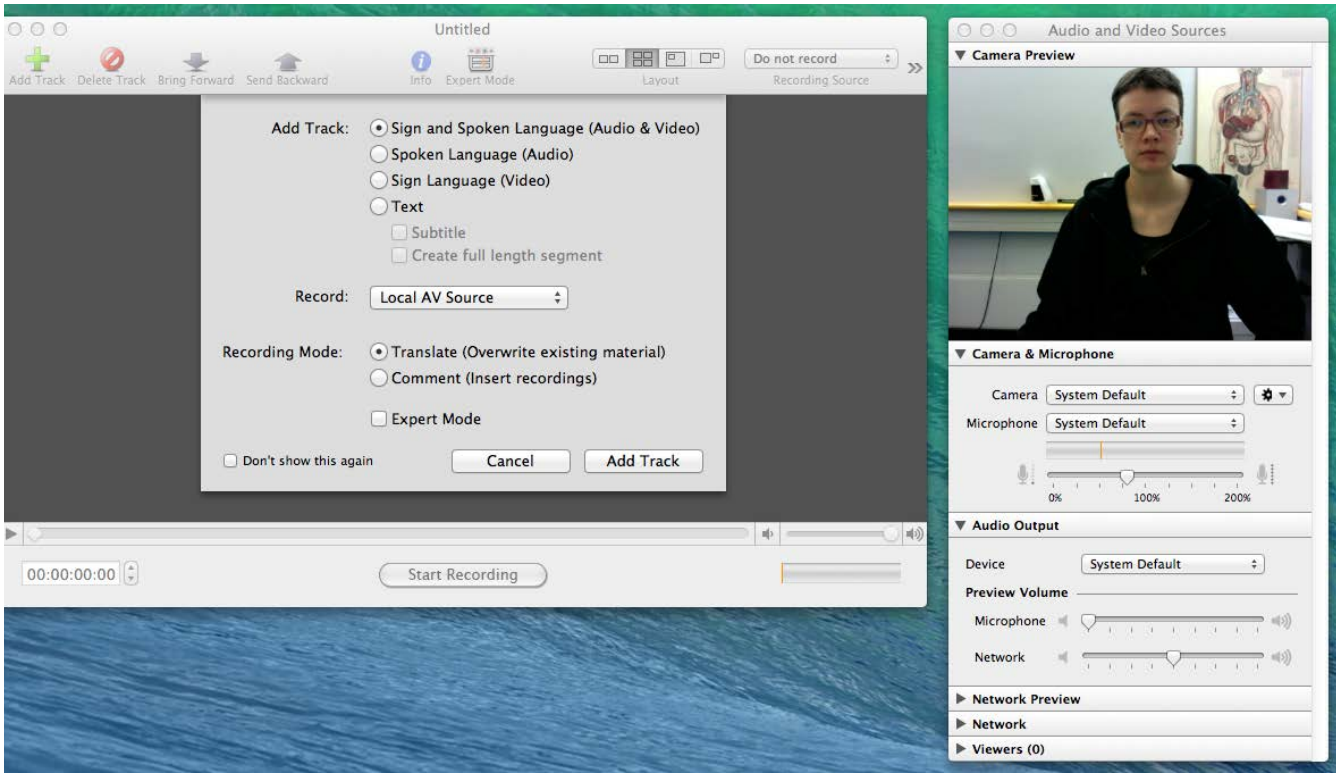

Kuva 1. *Ohjelmaan lisätään erilaisia raitoja tarpeen mukaan. Video- ja äänilähteet näkyvät erillisessä ikkunassa.*

Kielten opetuksessa kielistudiot ovat olleet käytössä iät ja ajat, ja viitottujen kielten opetus on ollut mukana kehityksessä heti, kun liikkuvan kuvan teknologia hintatasoineen on sen mahdollistanut. 1990-luvulla tulkkikoulutusten käytössä oli VHS-nauhureilla varustettuja kielistudioita, myöhemmin tietokoneluokkia kameroilla ja ohjelmistoilla.

2010-luvulla Humakin tulkkikoulutuksessa on kielistudio-ohjelmana käytössä Yasla, Saksassa alun perin juuri viitotun kielen tulkkikoulutuksen tarpeisiin Roland Kubican ohjelmoima työkalu. Yaslasta puuttuu kielistudio-ohjelmille yleinen pakotettu mediansyöttö opettajan koneelta, mutta ohjelmassa on hieman vastaava toiminto jokaisen luokan koneen välillä.

Yasla toimii ainoastaan Applen Mac-käyttöjärjestelmissä, ja se tunnistaa Quicktime-yhteensopivat video- ja äänitiedostot (mov, mp4, m4v, m4a ym.). Miinuksena on siis Windows-muotoisten tiedostojen (wmv, wma) rajaaminen pois käytöstä. Myöskään videokameralla kuvattuja tiedostomuotoja (esim. MTS) ohjelma ei tunnista.

Yasla mahdollistaa erilaisten harjoitusten tekemisen sekä yksin että parityönä verkon kautta. Ohjelmaan voi nauhoittaa ääntä ja kuvaa, pelkkää ääntä tai pelkkää kuvaa, tai tekstiä.

Tallennus tapahtuu yasla-tiedostoina, joita ei pääsääntöisesti voi avata muissa ohjelmissa. Ohjelmaan voi myös tuoda (*import*) valmiin videotiedoston, ja viedä (*export*) valmiin videon muilla ohjelmilla katselua varten.

Käyttömahdollisuuksia kuvalla ja äänellä

Yaslassa voi nauhoittaa kaksi tai useampia raitoja samaan tiedostoon. Mikäli molemmissa raidoissa on kuvaa, voi ohjelmassa määritellä, näkyykö toinen tiedostoista ”tulkkiruutuna”, vai sijoittuvatko tiedostot vierekkäin.

Yaslaan tuodun (import) ääni- tai videotiedostoraidan oheen voi nauhoittaa toisen raidan, esimerkiksi tulkkauksen puhutulle tai viitotulle kielelle. Simultaanitulkkausharjoitukset ja –tentit ovatkin ehkä ominaisin Yaslan käyttötarkoitus. Tulkkauksessa käytetään translate mode -nauhoitusta. Vaihtoehtoisesti nauhoitus voidaan tehdä comment modella, jolloin ensimmäiseen raitaan tulee tauko sille kohdalle, jossa toista raitaa nauhoitetaan. Konsekutiivitulkkausten nauhoittamisen lisäksi tämä toiminto on kätevä opettajan antaessa palautetta opiskelijan valmiista videosta. Palautteessa voi näin puuttua heti näkemäänsä/kuulemaansa, ja kommentoida sitä joko puhuen, viittoen tai tekstillä.

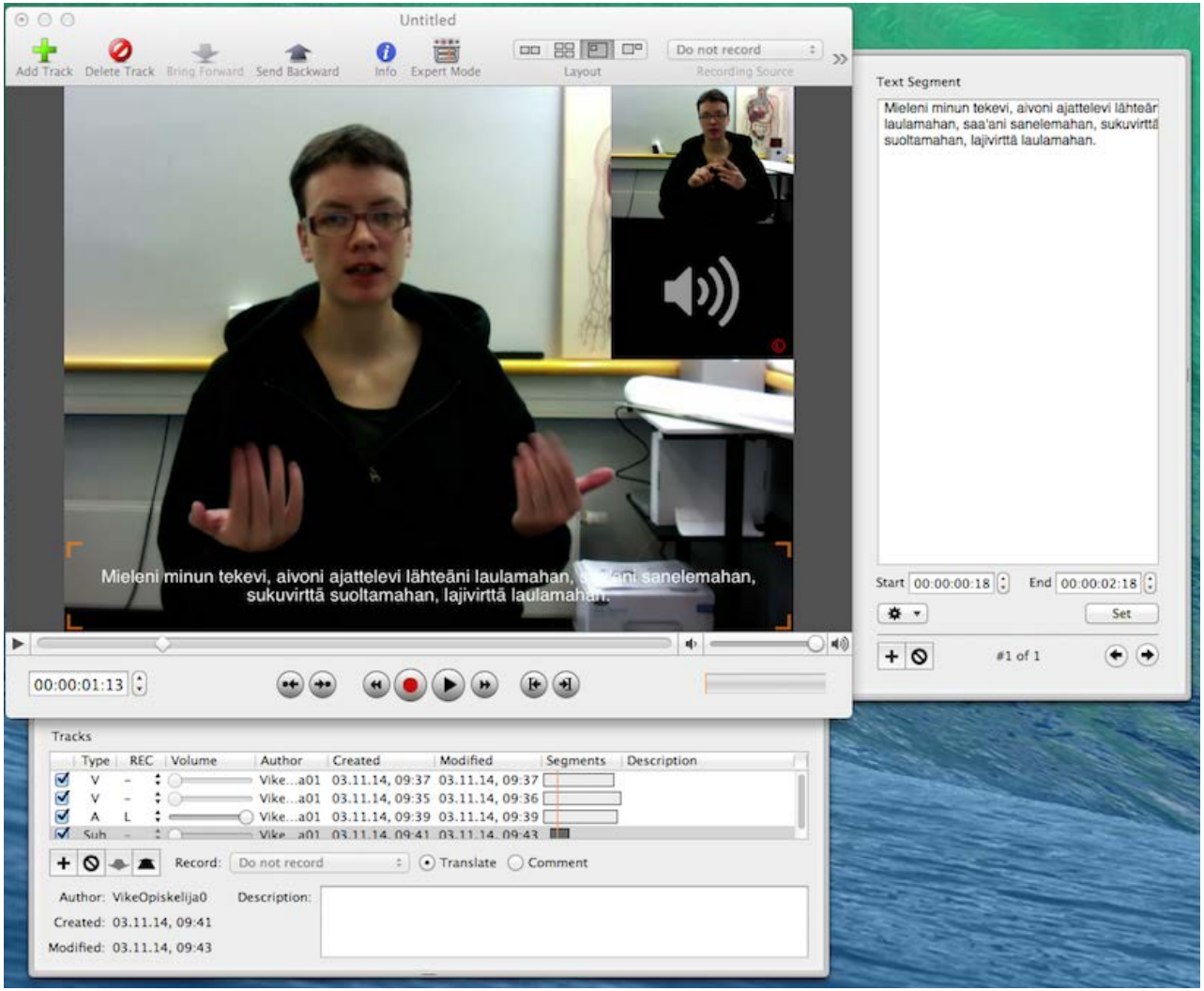

Kuva 2. *Yaslassa nauhoitetut raidat saa ohjelmaikkunan alareunaan näkyviin Expert-näkymässä. Tässä esimerkissä on kaksi videoraitaa, yksi ääniraita ja yksi tekstitysraita.*

Tenttimateriaali voidaan tuoda ohjelmaan valmiina raitana, ja tulkkaus lisätä translate- tai comment-nauhoituksena. Toinen vaihtoehto on nauhoittaa live-tilanteessa kahta raitaa yhtäaikaisesti. Ohjelma mahdollistaa nauhoituksen sekä omalta

koneelta (*local*) että luokan sisäisestä verkosta (*network*). Sisäisen verkon kautta Yasla saa näkö- ja/tai ääniyhteyden mihin tahansa luokan koneista. Näin voidaan toteuttaa etäyhteyttä simuloivia keskusteluja, mutta myös tulkkauksia niin, että sisäisen verkon kautta nauhoitetaan lähdeteksti ja omalla koneella oma tulkkaus kohdekielelle.

Yaslan toiminnot lienevät videoeditointiohjelmien peruskauraa. Tässä ohjelmassa käyttö on kuitenkin tehty erittäin helpoksi ja yksinkertaiseksi. Tarkoituksensa mukaisesti Yasla toimii erinomaisesti tulkkauksen nauhoittamisessa, mutta ei mahdollista juurikaan editointia, mikä on monipuolisessa käytössä puute, mutta tulkkaustenteissä kullan arvoinen ominaisuus.

Lähteet:

Kubica, R. 2012: Yasla User Documentation. URL: http://yasla.fluthaus.com/wiki/en/doku.php?id=benutzer_dokumentation (Viitattu 1.11.2014)

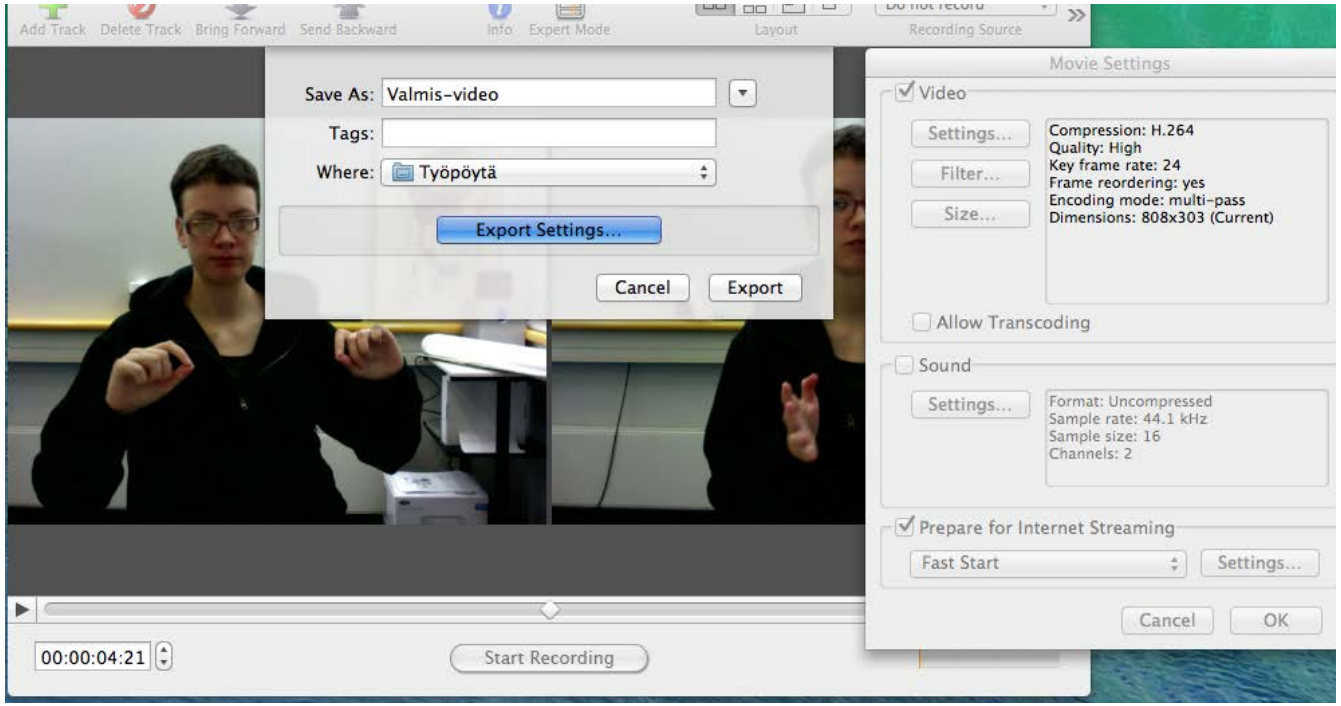

Kuva 3. (yllä) *Nauhoitetut raidat viedään lopuksi ohjelmasta valmiina videona, jonka pakkausta ja kokoa voi muuttaa mieleisekseen.*

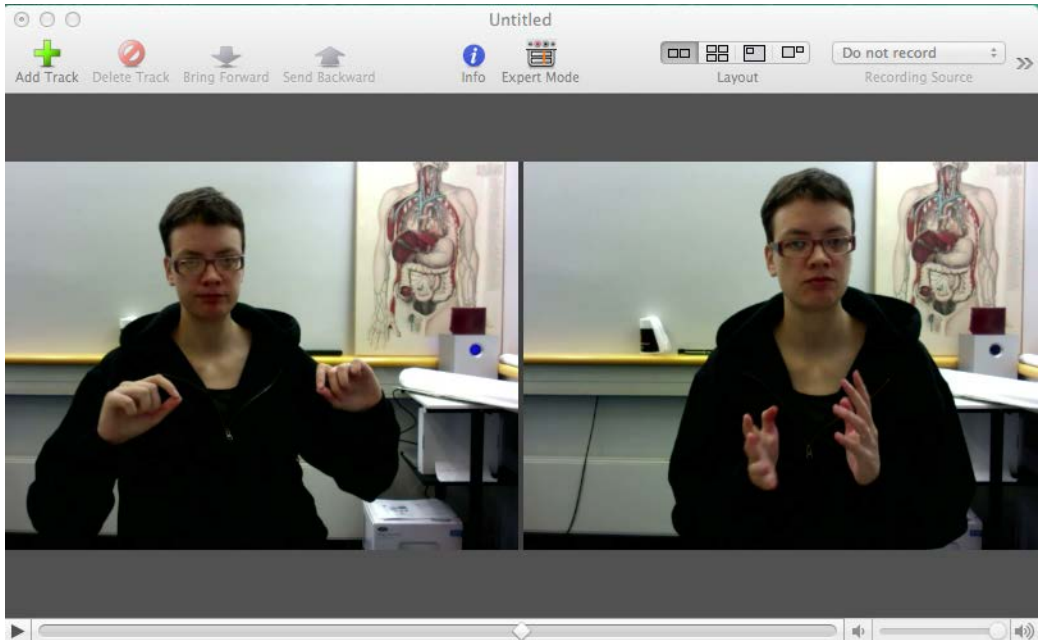

Kuva 4. *Yaslassa videoraidat voi sijoittaa myös vierekkäin.*

7 Sähköinen tenttiminen

7.1 Tenttiminen Moodlessa – kokeilua ja kokemuksia
7.3 Tentin uudet vaatteet – Webropol – kyselystä etätenttiin

7.1 Tenttiminen Moodlessa – kokeilua ja kokemuksia

Juha Makkonen

Tentti on perinteisistä perinteisin tapa mitata korkeakouluopiskelijan oppimista. Tentin suorittamistapa on pysynyt hyvin samanlaisena viimeiset vuosikymmenet. Opiskelijat kokoontuvat joko kurssin päätteeksi tai yleisenä tenttipäivänä osoittamaan paperille kirjoittamillaan vastauksilla mitä heille on jäänyt mieleen kurssin luennoista tai lukemistaan kirjoista. Olen itse käynyt tenteissä kymmeniä kertoja ja myös järjestänyt useita tenttejä vuodessa. Itse tentin järjestäminen ei sinänsä vaadi paljoa, kun kierrätettäviä kysymyksiä on kertynyt vuosien mittaan.

Vastauksien läpikäyminen ja arviointi on sen sijaan aina yhtä työlästä. Opiskelijoiden käsinkirjoitetuista vastauksista on välillä vaikea saada selvää. Tässä näkyy selvästi, että nykyopiskelijat kirjoittavat koko ajan vähemmän käsin.

Asko Karjalainen & Tiina Kemppainen Oulun yliopistosta tekivät jo vuonna 1994 raportin vaihtoehtoisista tenttikäytännöistä. Raportissa pohdittiin ensisijaisesti millä erilaisilla tavoilla opiskelijoiden oppimista voitaisiin mitata – ei niinkään sitä minkä verran tentin järjestäminen työllistää henkilökuntaa.

Karjalaisen ja Kemppaisen raportissa nousivat vaihtoehtoisina tenttimistapoina esille muun muassa käsitekarttatentti, lunttilapputentti, posteritentti, dialogitentti ja kirjatentti alkutenttinä. Mikään näistä tavoista ei kuitenkaan poista arvioinnista ja korjaamisesta tulevaa vaivaa.

Erilaisia vaihtoehtoisia tenttimistapoja on Humakissakin mietitty vuosien mittaan. Viime vuosina, kun tietotekniikan hyödyntäminen kaikessa opetuksessa on lisääntynyt, on pohdittu koko ajan enemmän sähköisten välineiden ja oppimisympäristöjen hyödyntämistä myös opiskelijoiden oppimisen mittaamisessa. Moodle-oppimisympäristö on ollut Humakissa käytössä joitakin vuosia ja sitä on hyödynnetty etenkin sellaisissa opintokokonaisuuksissa, joissa opiskelijoiden keskinäisellä ja opettajan kanssa käydyllä vuorovaikutuksella on tärkeä rooli.

Toimin opintojaksovastaavana ja ainoana opettajana Humakin Nurmijärven kampuksella järjestetyllä muuttuva yhteiskunta ja kansalaisuus –opintojaksolla syyslukukaudella 2013. Ilmoitin opiskelijoille jo syyskuussa lähiopetuksen aikataulujen lähettämisen yhteydessä, että opintojakson tentti 13.12.2013 pidetään Moodle-tenttinä.

Olin perehtynyt Moodlessa tenttimiseen keväällä 2013 Päivi Timosen opastuksessa ja vakuuttunut tenttimisen sujuvuudesta. Humak järjesti yhteistyössä Mediamaisterin kanssa Adobe Connect

Pro –ympäristössä sähköinen tenttiminen Moodlessa -koulutuksen 15.11.2013. Osallistuin vielä kyseiseen koulutukseen ja varmistin muutamat yksityiskohdat, joihin halusin vielä varmistuksen.

Opintojaksolle oli ilmoittautunut kaikkiaan 25 opiskelijaa. Samalla kertaa tentittiin viitenä lähiopetuspäivänä pidetyt luennot ja kirjat (Savikuja Jari. 2005. Johdatus yhteiskuntapolitiikkaan. 3. painos ja Meadows et al. 2005. Kasvun rajat - 30 vuotta myöhemmin). Aiemmin kyseistä opintojaksoa järjestäneenä olin laatinut tenttiin molemmista kirjoista kolme kysymystä, joista opiskelijat vastasivat kahteen – yhteensä siis neljä lyhyehköä esseetä. Luennoista taas olin aiemmin laatinut 5-6 kysymystä, joista osa oli lyhyitä selitystehtäviä ja osa joko monivalinta- tai oikein-väärin –väittämiä. Vanhalla systeemillä olisin siis saanut tarkistettavakseni kaikkiaan 100 esseetä ja yli 100 muuta vastausta. Nopeallakin tahdilla lukemiseen, lyhyen palautteen antamiseen ja arviointiin olisi mennyt 2-3 työpäivää.

Mahdollisia kysymystyyppejä Moodle-tentissä on kaikkiaan toistakymmentä. Näistä osa on laskutyyppisiä tehtäviä, jotka ovat selvästi soveltuvimpia matemaattisille aloille. Koska ajansäästö tentin korjaamisessa oli yksi keskeisiä tavoitteitani, valitsin kysymystyypit sen mukaan. Päädyin käyttämään pääosin monivalintaa ja tosi/epätosi –tehtäviä. Yhdistämistehtäviä tein yhden – niitä olisin voinut kehittää enemmänkin.

Olin kuullut muilta Moodle-tenttiä käyttäneiltä, että kun tekee tentin ensimmäistä kertaa, aiheutuu alkuvalmistelusta jonkun verran enemmän työtä. Itselläni meni tentin laatimiseen noin yksi kokonainen työpäivä. Ihan kaikkia teknisiä yksityiskohtia en ehkä vielä siinä ajassa saanut haltuuni ja osittain aikaa tuhrautui joidenkin teknisten asioiden etsimiseen.

Tentissäni oli kaikkiaan 40 kysymystä - tosi/epätosi-väittämiä, monivalintoja ja yhdistämistehtäviä. Tentin pisteytystä kannattaa miettiä tapauskohtaisesti.

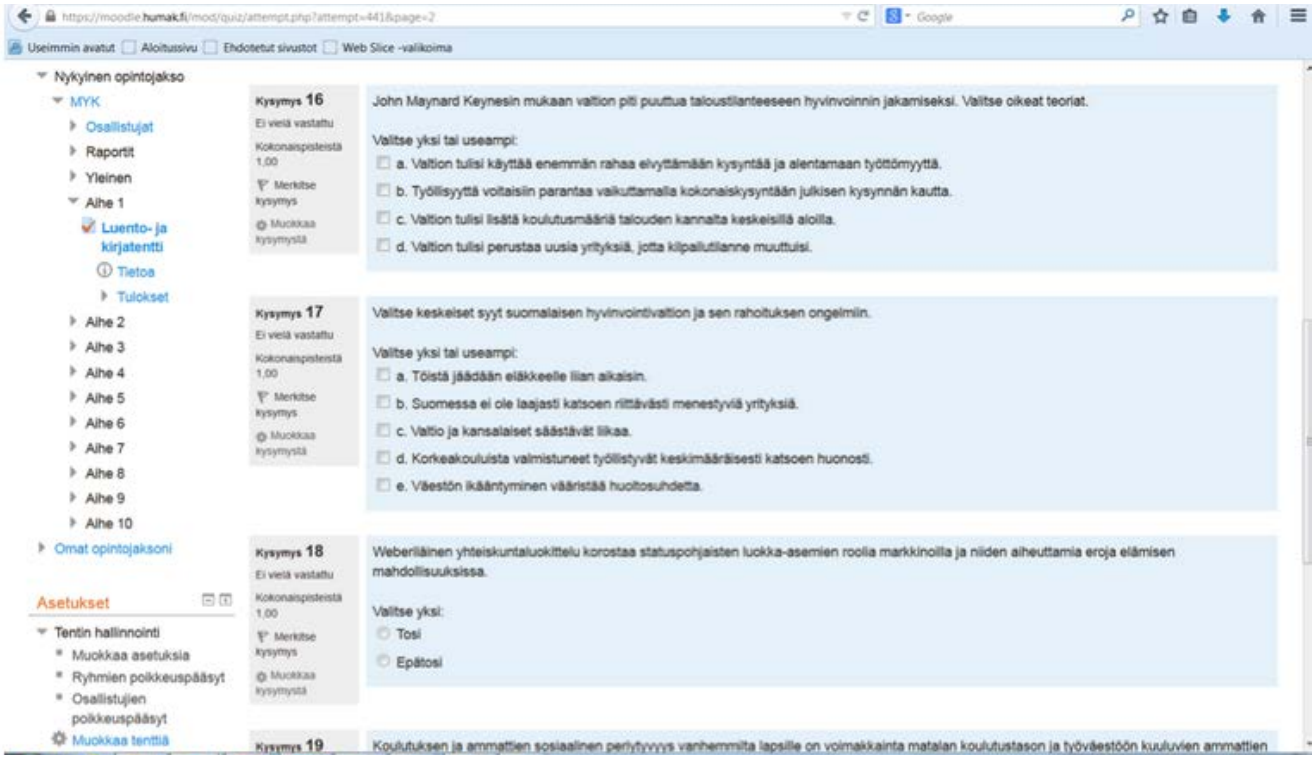

Kuva 1: *Tehtävätyyppejä*

Oletuksena Moodle antaa 1 pisteen / kysymys ja laskee sen pohjalta arvosanan asteikolla 1-10. Arvosanojen skaalautuminen Humakissa käytössä olevalle 1-5 –asteikolle pitää siis tehdä erikseen.

Monivalintakysymyksiin sain lisää vaikeuskerrointa, kun en kertonut kysymyksessä kuinka monta vaihtoehtoa pitää valita. Tällöin opiskelija ei saanut maksimipisteitä, jos ei valinnut kaikkia oikeita vaihtoehtoja. Väärien vaihtoehtojen valitsemisesta tuli virhepisteitä. Vääriä vaihtoehtoja laitoin yhtä monta kuin oikeitakin jolloin kaikkien vaihtoehtojen valitseminen olisi antanut o pistettä eikä se olisi siis ollut taktikoiden kannattavaa. Vaikeutta olisi voinut myös saada lisää rajoittamalla vastausajan esim. erikseen jokaisen kysymyksen kohdalla. Nyt kun kyseessä oli sekä minulla että opiskelijoilla ensikokeilu, jätin kysymys- tai kysymysryhmäkohtaiset aikarajoitukset pois. Opiskelijat käyttivät tenttiin aikaa 10 -42 minuuttia.

Moodle –tentillä voidaan selkeästi lisätä tenttimisen joustavuutta enemmän aikaan ja paikkaan sitomattomaan suuntaan. Haasteita asettaa tietenkin valvonnan puuttuminen ja mahdollisen vilpin käyttäminen. Selaus- ja muiden toimintojen blokkaaminen pois käytöstä tenttiaikana lienee mahdollista mutta mobiililaitteiden aikana sillä ei voida sulkea pois vilpin käyttöä. Jos tentti on laajasta kirjasta, voi tenttiaikaa rajoittamalla tehdä lunttaamisen vaikeaksi.

Tämän tenttitoteutuksen tein siten, että opiskelijat tulivat Nurmijärven kampukselle tekemään tentin atk-luokassa. Halusin varmistaa tällä sen, että mitkään tekniset ongelmat eivät estä kenenkään tentin tekemistä ja myös sen, että vilppimahdollisuutta ei olisi. Ainoa ja melkein fataali tekninen haaste tuli yllättäen ennen tenttiä, kun kuulin että kampuksella oli ollut edellisyön myrskystä johtuen katkos kaikissa nettiyhteyksissä.

Siltä varalta, että Moodleen ei olisi päästy, tulostin ns. perinteisen paperille kirjoitettavan tentin ennen atk-luokkaan menoa. Onneksi verkkoyhteydet toimivat moitteettomasti. Pari opiskelijaa varmisti minulta Moodleen kirjautumisen

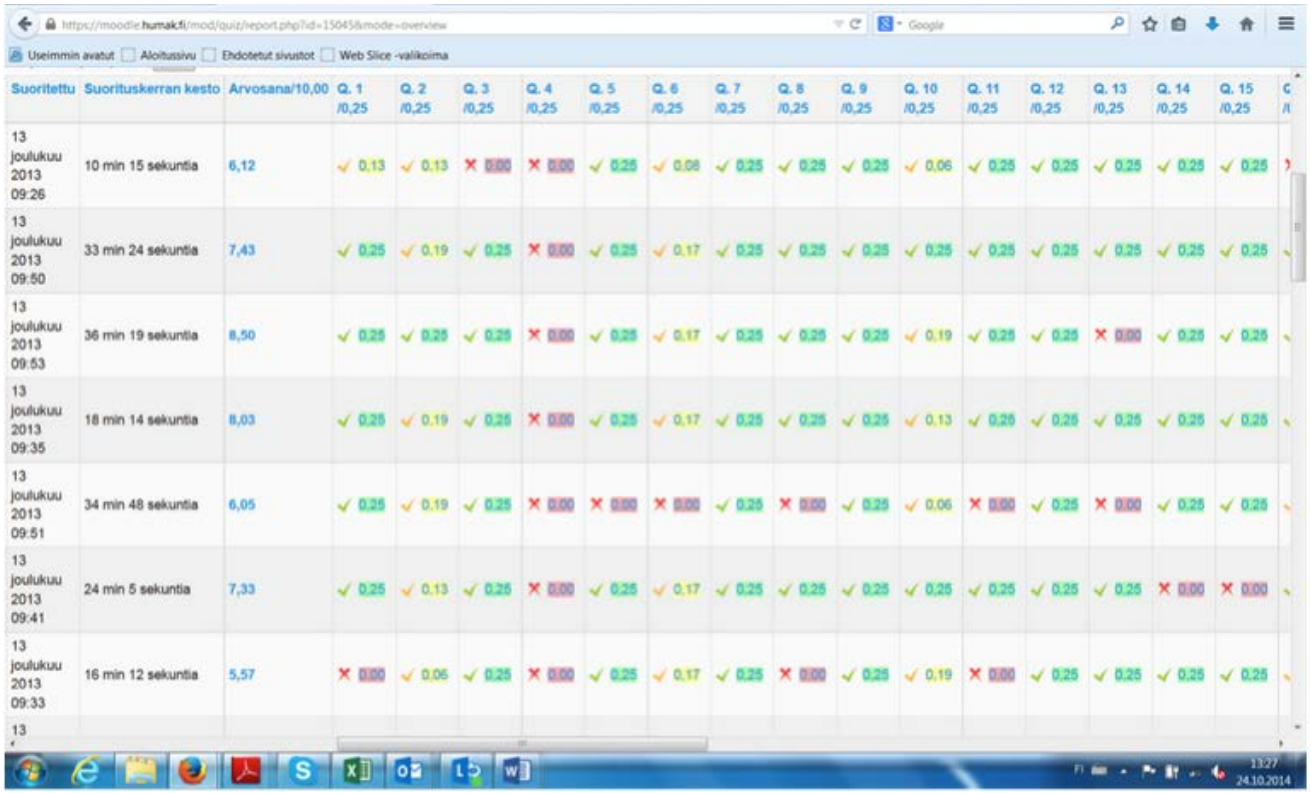

Suoritettu	Suorituskerran kesto	Arvosana/10,00	Q. 1 /0,25	Q. 2 /0,25	Q. 3 /0,25	Q. 4 /0,25	Q. 5 /0,25	Q. 6 /0,25	Q. 7 /0,25	Q. 8 /0,25	Q. 9 /0,25	Q. 10 /0,25	Q. 11 /0,25	Q. 12 /0,25	Q. 13 /0,25	Q. 14 /0,25	Q. 15 /0,25
13 joulukuu 2013 09:26	10 min 15 sekuntia	6,12	✓ 0.13	✓ 0.13	✗ 0.00	✗ 0.00	✓ 0.25	✓ 0.08	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.06	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.25
13 joulukuu 2013 09:50	33 min 24 sekuntia	7,43	✓ 0.25	✓ 0.19	✓ 0.25	✗ 0.00	✓ 0.25	✓ 0.17	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.25
13 joulukuu 2013 09:53	36 min 19 sekuntia	8,50	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.25	✗ 0.00	✓ 0.25	✓ 0.17	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.19	✓ 0.25	✓ 0.25	✗ 0.00	✓ 0.25	✓ 0.25
13 joulukuu 2013 09:35	18 min 14 sekuntia	8,03	✓ 0.25	✓ 0.19	✓ 0.25	✗ 0.00	✓ 0.25	✓ 0.17	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.13	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.25
13 joulukuu 2013 09:51	34 min 48 sekuntia	6,05	✓ 0.25	✓ 0.19	✓ 0.25	✗ 0.00	✗ 0.00	✗ 0.00	✓ 0.25	✗ 0.00	✓ 0.25	✓ 0.06	✗ 0.00	✓ 0.25	✗ 0.00	✓ 0.25	✓ 0.25
13 joulukuu 2013 09:41	24 min 5 sekuntia	7,33	✓ 0.25	✓ 0.13	✓ 0.25	✗ 0.00	✓ 0.25	✓ 0.17	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.25	✗ 0.00	✗ 0.00
13 joulukuu 2013 09:33	16 min 12 sekuntia	5,57	✗ 0.00	✓ 0.06	✓ 0.25	✗ 0.00	✓ 0.25	✓ 0.17	✓ 0.25	✗ 0.00	✓ 0.25	✓ 0.19	✗ 0.00	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.25	✓ 0.25
13																	

Kuva 2. *Tentin arvosanoja, kestoja, vastausten näkyminen ja kysymykset*

ja tentin aloittamisen olevan oikein mutta muuten mitään teknisiä kysymyksiä ei tullut.

Tentin arvosanajakauma ei poikennut merkittävästi tavanomaisesta. Heikompia arvosanoja (1-2) tuli hieman normaalia enemmän ja yhtään 5:sta ei tullut. Toisaalta kaikki pääsivät läpi. Ne opiskelijat, jotka olivat pärjänneet opinnoissaan aiemminkin, saivat myös Moodle-tentistä hyviä arvosanoja.

Arvioinnin tasapuolisuus on yksi Moodle –tentin monista hyvistä puolista. Tulkintaerimielisyyksiä ei pääse syntymään, jos kysymykset on muotoiltu yksiselitteisesti, ja kun avointa tekstiä sisältäviä esseetyyppisiä vastauksia ei käytetä.

Opiskelijat olivat enimmäkseen tyytyväisiä kokeiluun. Opintojaksopalautteessa joku oli nostanut esille arvioinnin tenttimuodon hyvyydestä / huonoudesta osaamisen mittaamisessa. Varmaan se sopii joillekin toisia paremmin mutta täydellistä tapaa arvioida osaamista ei olekaan.

”Tentti toimi teknisesti hyvin. En ole kuitenkaan varma tukeeko tämä amk-opiskelijan oppimista riittävästi. Esseet testaavat kuitenkin ajattelun ja tiedon tasoa ihan eri tavalla. Oli myös turhauttavaa matkustaa 3 tuntia (1,5h suuntaansa) 15 minuutin tentin vuoksi.”

Tämä opiskelijakommentti on arvioni mukaan keskitasoa paremman opiskelijan kommentti, jossa tuodaan esille huoli tiedon tason ja ajattelun testaamisesta. Kritiikissä on varmasti perusteita mutta riittävän monipuolisella kysymyspatteristolla myös laajempi tiedon mittaaminen on mahdollista. Ajankäytön kannalta olisi toki kätevintä, jos opiskelijat voisivat tehdä tentin aikaan ja paikkaan sitomatta. Sitä mahdollisuutta kannattaa miettiä joka kerta Moodle-tentin kohdalla.

”Moodle-tentti oli hankala, koska sitä ei ollut ollut koskaan aiemmin ja koen itselleni mielekkäämmäksi essee-tenttimisen.:)”

Uskon, että ajan kuluessa opiskelijat tottuvat verkkoympäristössä tehtävään tehtävien suorittamiseen ja myös tenttimiseen. Uusi tenttimuoto herättää luonnollisesti epäilyksiä mutta mielipide sen mielekkyydestä voi muuttua, kun tenttiminen arkipäiväistyy.

”Hyvä vaihtoehto perinteiselle tenttimiselle.”

Ainakin alkuun lienee syytä teetättää osa tenteistä perinteiseen tapaan ja käyttää Moodle-tenttiä yhtenä vaihtoehtona – niissä opintojaksoissa, joissa tietotason mittaaminen on mahdollista muutenkin kuin esseevastauksen kautta.

Suosittelen Moodle –tenttiä etenkin isompien opiskelijaryhmien kohdalla. Tentin valmisteluun menee ensimmäisellä kerralla tavallista tenttiä enemmän aikaa mutta toisaalta Moodle tekee arvioinnin lehtorin puolesta. Pisteiden skaalaus omalle asteikolle ja arvosanojen laittaminen Humak Prohon vei itseltäni aikaa n. 30 minuuttia.

Lähteet:

Humakin Moodle-tentti koulutus 15.11.2013.
Karjalainen Asko & Kemppainen Tiina. Ohjeita ja ideoita yliopistotenttien kehittämiseen. Oulun yliopisto. Monistus- ja kuvakeskus 1994.
http://www.oulu.fi/verkostovatti/materia/leirituli/tentti/tentti.htm

Karelia ammattikorkeakoulun Moodle-ohjeet
http://moodle2.karelia.fi/mod/book/view.php?id=2&chapterid=38

	Aukkotehtävä-tyyppiset kysymykset ovat joustavia vastaajalle. Kysymykset toteutetaan lisäämällä tekstin joukkoon koodit, joilla upotetut kysymykset toteutetaan.
	Essee-tyyppisessä tehtävässä opiskelija kirjoittaa essee-vastauksen vastauskenttään. Esseekysymykset tehtävät on opettajan aina arvioitava käsin.
	Laskutehtävä-tyyppiset kysymykset ovat kuin numeeriset kysymykset, mutta siinä käytetyt luvut valitaan annetusta lukujoukosta satunnaisesti arpomalla.
	Lyhytvastaus-tyyppisten tehtävien vastauksena on yksi tai muutama sana. Vastaus arvioidaan vertaamalla vaihtoehtoisiin mallivastauksiin, joissa voi olla jokerimerkkejä.
	Matemaattinen monivalintatehtävä on kuin monivalintatehtävä, jossa sekä kysymykseen että vastausvaihtoehtoihin voi lisätä laskukaavoja. Laskuissa käytetyt muuttujat korvataan satunnaisesti valituilla luvuilla kun tehtävä näytetään opiskelijalle.
	Monivalinta-tyyppiset tehtävät sallivat yhden tai usean vastauksen valinnan annetuista vaihtoehdoista.
	Numeerinen kysymys -tehtävät sallivat numeerisen vastauksen, johon voi sisältyä myös mittayksikkö. Vastausta verrataan useisiin mallivastauksiin, joissa voi olla vaihteluväli.
	Satunnaistetut yhteensopivat lyhytvastaukset -kysymys on kuten yhdistämistehtävä, mutta tässä tyypissä luodaan satunnaisesti lyhyt vastaus -kysymyksistä tietyssä kategoriassa.
	Tosi/Epätosi-tyyppinen tehtävä on yksinkertainen monivalintatehtävä, jossa on vain kaksi vaihtoehtoa Tosi tai Epätosi.
	Yhdistämistehtävä-tyyppisissä tehtävissä valitaan vastaukset annetuista vaihtoehdoista.
	Yksinkertainen laskutehtävä -tyyppinen tehtävä on yksinkertainen versio laskutehtävä-tyypistä. Kysymykseen voi lisätä muuttujia, jotka muutetaan annetun rajauksen perusteella satunnaisiksi numeroiksi kun tehtävä näytetään opiskelijalle.
	Ohjeteksti-tyyppi ei ole varsinainen kysymystyyppi, vaan sillä voidaan lisätä tekstejä esim. väliotsikoita tai ohjeita kysymysten väleihin. Toimii samaan tapaan kuin kurssialueen Lisää aineiston Ohjeteksti-moduuli.

7.2 Verkkotentit Moodlessa

Päivi Timonen

Olen usean vuoden ajan pitänyt verkko-opintojaksoissa digitaalisia tenttejä eli verkkotenttejä tai käyttänyt tentti -työkalulla(aktiviteetti) tekemiäni tehtäviä osaamisen itsetestaamisen välineenä.

Tentti -työkalua olen pääasiassa käyttänyt Nuorisotyötä ja -toimintaa verkossa (1/2 ja 2/2) 10 op verkko-opintojaksossa. Opintojakson alussa olen tiedottanut opiskelijoille tentittävän kirjan tai aineiston (näkyy etukäteen opintojakson tiedoissa Humakprossa). Tentin tarkemman toteutusajankohdan olen sopinut opiskelijaryhmän kanssa. Periaatteenani on, että opiskelijoilla on viiden-seitsemän päivän aikana kaksi tuntia aikaa tehdä tentti itse valitsemanaan ajankohtana.

Opiskelijalla on yksi suorituskerta. Opiskelija saa käyttää aineistoa tai internettiä apuna vastauksessaan. Lähteisiin täytyy tenttivastauksessa viitata, jos niitä käyttää. Kun tentti avautuu, tentin vasemmassa yläkulmassa tulee näkyviin kello, joka näyttää jäljellä olevan ajan.

Tässä tekstissä olen pyrkinyt kuvaamaan tentti -työkalun käyttöäni. Tarkemmat Moodle-ohjeet tentin käyttöön löydät Humakin opetusteknologia -ohjeistuksista (wikistä: https://wiki.humak.fi/display/OPT/Opetusteknologia).

Tentti -työkalulla voi tehdä oppimistehtäviä verkko-opintojaksossa oppimisprosessin eri osiin. Tällöin kaikki tehdyt tehtävät näkyvät samassa verkko-opintojaksossa. Tentti -työkalun avulla voi myös toteuttaa lähikontaktiopintoihin kuuluvan tentin.

Tällöin Moodlessa luodaan oma opintojakso, luodaan sinne tentti, liitetään opiskelijat opintojaksolle ja määritellään opintojakson aukioloaika, jolloin opiskelijat pääsevät tenttiohjeistuksiin. Tentille määritellään omat asetukset ajankohdasta ja kestosta jne. Huomioi, että niiden tulee olla samat kuin opintojakson määritysten tai suppeammat.
Seuraavassa on kuvakaappaus verkko-opintojaksolta opiskelijan ohjeistuksesta tenttisuoritukseen.

Kuva 1. *Nuorisotyötä ja toimintaa verkossa -opintojakson verkkotentti ohjeistus opiskelijalle.*

Moodlen tentti -työkalu
Seuraavassa esittelen muutamia perusohjeita aloittamiseen liittyen. Kun ryhdyt luomaan opintojaksolla sisältöä Moodlessa, valitse muokkaustila päälle -komento joko oikeasta yläreunasta

tai vasemman ohjauspalkin opintojaksokohtaisesta asetukset -valikosta.

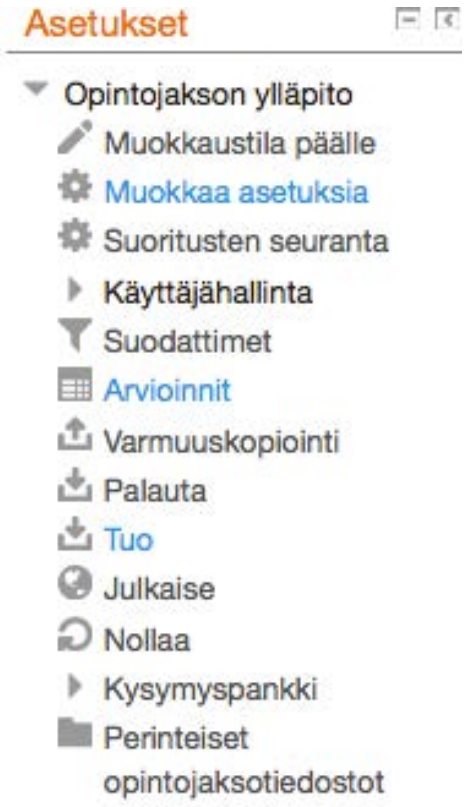

Tämän jälkeen saat näkyville Moodlen opintojakson keskiosiossa lisää aktiviteetti- tai aineisto -kuvakkeen, valitse se.

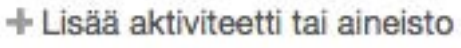

Tämän jälkeen avautuu eteesi Moodlessa olevat mahdollisuudet toteuttaa verkko-oppimisprosessia. Valitse ensin tentti (pylpyrä) ja ota se käyttöön verkko-opintojaksossasi alhaalta lisää -toiminnalla.

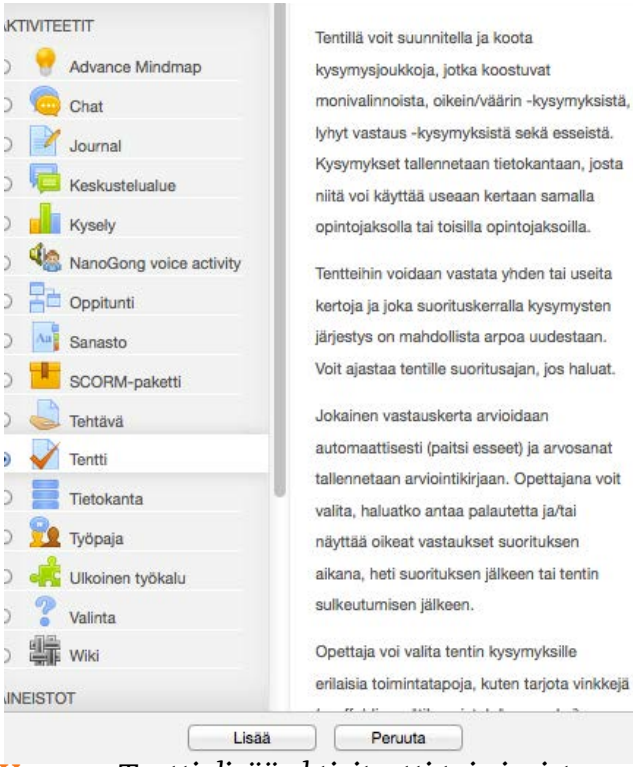

Kuva 5. *Tentti: lisää aktiviteetti tai aineisto -ohje Moodlessa.*

"Tentillä voit suunnitella ja koota kysymysjoukkoja, jotka koostuvat monivalinnoista, oikein/väärin -kysymyksistä, lyhyt vastaus -kysymyksistä sekä esseistä. Kysymykset tallennetaan tietokantaan, josta niitä voi käyttää useaan kertaan samalla opintojaksolla tai toisilla opintojaksoilla.

Tentteihin voidaan vastata kerran tai useita kertoja ja joka suorituskerralla kysymysten järjestys on mahdollista arpoa uudestaan. Voit ajastaa tentille suoritusajan, jos haluat.

Jokainen vastauskerta arvioidaan automaattisesti (paitsi esseet) ja arvosanat tallennetaan arviointikirjaan.
Opettajana voit valita, haluatko antaa palautetta ja/tai näyttää oikeat vastaukset suorituksen aikana, heti suorituksen jälkeen tai tentin sulkeutumisen jälkeen.

Opettaja voi valita tentin kysymyksille erilaisia toimintatapoja, kuten tarjota vinkkejä (scaffolding - "tikapuistelu" suomeksi) opiskelijan vääriin vastauksiin, tai kysyä opiskelijalta osaamisvarmuutta.

Tenttiä voi käyttää esimerkiksi

- itseopiskeluun ja kertaamiseen opintojakson aikana
- tenttipankkina aiempien vuosien tenttikysymyksistä
- antamaan automaattista palautetta suoritustasosta
- itsearviointiin

Vaikka esseekysymyksiä ei voi automaattisesti arvioida, voit käyttää tentti-aktiviteettia myös esseetenteissä, jos haluat tarjota opiskelijalle ”munakellon” jäljellä olevasta tenttiajasta.” (Moodle, pikaohje tentti -työkaluaktivieetti.)

Kokemuksiani Moodlen tentti -työkalusta

Perustentissä olen käyttänyt kysymystyyppiä, johon opiskelija vastaa essee-tyyppisesti. Tällöin lehtori arvioi sisällön ja antaa numeron. Tenttikysymykset voi myös ohjelmoida niin, että niissä oikeat vastaukset korottavat arvosanaa ja väärät vähentävät. Muitakin tapoja on. Itse olen tässä nuorisotyötä ja -toimintaa verkossa -opintojaksossa halunnut opiskelijoiden kuvaavan omaa käsitystään toimialasta nimenomaan esseevastauksen avulla. Tentin asetuksissa määritin kysymyksen kohdalla Humakin arviointiasteikon mukaisesti (0-5) maksimipistemääräksi 5.

Tentti -työkalua voi käyttää oppimisen testaamiseen tai osaamisen itsearviointiin.

Nuorisotyötä ja -toimintaa verkossa 1/2 (5op) -verkko-opintojaksossa toteutin leikkimielisen joulugallupin verkkonuorisotyöstä. Gallupissa käytin tentin monivalinta, yhdistämistehtävä, tosi/epätosi kysymystyyppejä (ks. kuva yllä).

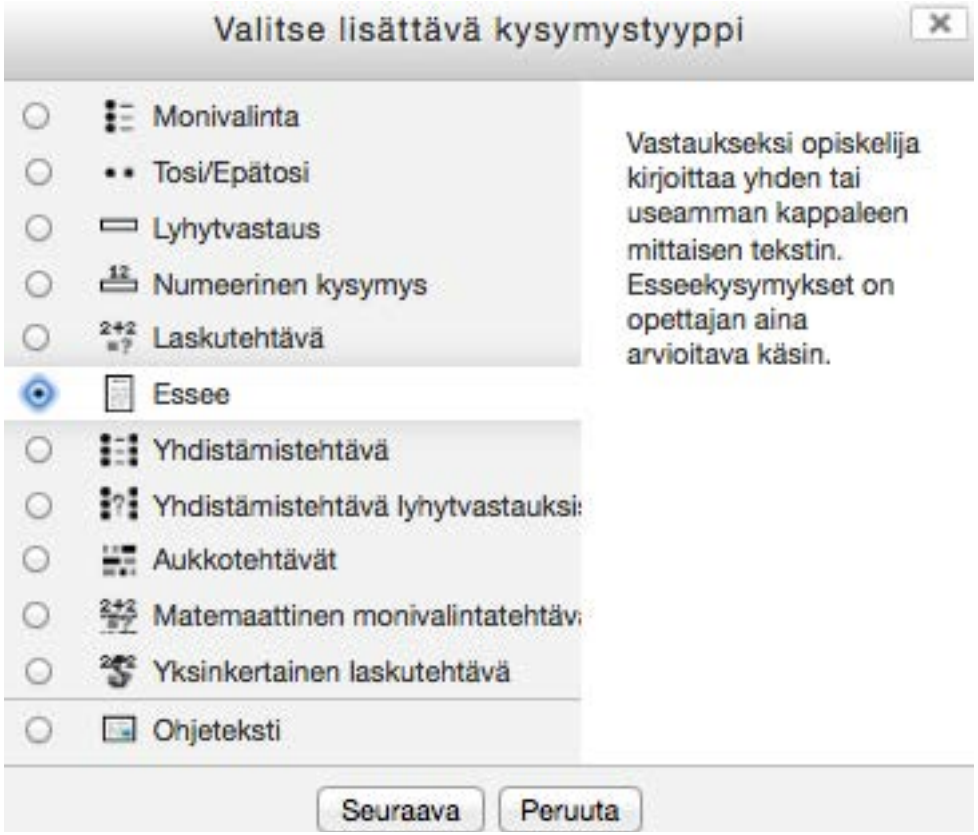

Kuva 6: *Moodlen tentti -työkalun kysymystyypit.* Valitse lisättävä kysymystyyppi -valikko Moodlessa. Tästä näkyvät tentin kysymysvaihtoehdot.

Monivalintatehtävässä loin kysymykselle viisi vastausvaihtoehtoa, määrittelin vastausten oikeellisuudelle prosenttiosuudet ja sallin useamman vaihtoehdon valittavaksi oikeassa vastauksessa. Toisessa monivalintatehtävässä opiskelijalla oli valittavana neljästä väittämästä yksi oikea. Tapoja toteuttaa tentti on monia.

Yhdistämistehtävässä pyysin opiskelijoita yhdistämään mielestään oikeat väittämät oikeisiin termeihin/palveluihin. Loin kuusi väittämää (lausein) ja niiden alle oikean vastauksen (lyhyt, joko sana tai pari). Moodle sekoittaa väittämät ja opiskelija yhdistää sitten oikeat termit niitä kuvaaviin lauseisiin. Hän saa yrittää uudelleen niin kauan kuin onnistuu saamaan oikein kaikki lausesisällöt ja vastaukset.

Kysymysosioon voi liittää kuvan, äänen, videon tai muun sovelman. Vastausosioon ei tätä mahdollisuutta ole.

Yhdistämistehtävästä voi tehdä visuaalisesti viehättävämmän ja oppimista voi edistää videon tai kuvan avulla.

Moodle opastaa ja ohjeistaa sinua eteenpäin, esimerkiksi näin:
"Kysymyksiä tarvitaan vähintään kaksi ja vastausvaihtoehtoja vähintään kolme. Ylimääräisiä vääriä vastauksia voit lisätä kirjoittamalla vastauksen mutta jättämällä kysymys-kentän tyhjäksi. Jos sekä kysymys- että vastauskentät ovat tyhjiä, syötettyä kysymystä ei huomioida." (ohje Moodlessa.)

Tosi/epätosi kysymystyyppejä
Tämä kysymystyyppi mahdollistaa gallup-tyyppisen pikavastauksen. Kysymys kirjataan näkyville. Kysymykselle määritellään teknisesti, onko oikea vastaus vaihtoehtona tosi vai epätosi. Vastauksen palautteeseen kohtiin tosi ja epätosi kirjoitan kuvailevan sisällön. Opiskelija näkee tämän palautteen kun hän on valinnut oman vastauksensa eli sen onko hänen väittämä mielestään tosi vai epätosi.

Tentin arviointi
Olen siis määritellyt teknisesti tentin luontivaiheessa tentin arvioinnin. Mikäli arvioin opiskelijan suoritukset Moodlessa, olen tehnyt sitä vastaavat määritelmät tentin asetuksiin. Tällöin tehtävän arviointi tai lopullinen arviointi on aina muistettava tallentaa myös oppilaitoksen (Humakpro) oppilashallintajärjestelmään.

Mikäli arvioin tentin suorituksen ainoastaan oppilashallintajärjestelmään Humakprohon, olen kirjoittanut esseen kysymyksen yhteyteen yleinen palaute-osioon tekstin, jossa ilmoitan mistä opiskelija löytää arviointinsa (muokataan esseekysymystä). Esimerkiksi näin "Kiitos vastauksestasi. Tentin arviointi on 0-5 ja arvosana tallennetaan oppilashallintajärjestelmään (Humakpro)."

Tentin toteutukseen käytettävä työaika
Kokemukseni tentti -työkalun käytöstä ovat positiivisia ja kannustavia. Tentin toteutukseen täytyy varata aikaa paljon perinteistä tentin tekotapaa enemmän. Eli toteutusvaiheeseen siirtyy tentin arviointiin varattua työaikaa, varsinkin jos käytetään erityyppisiä kysymysvaihtoehtoja, joihin on automatisoitu oikeat vastaukset. Näin tentti tuottaa arvosanan näkyville. Työaikaa on varattava siis etukäteissuunnitteluun ja toteutukseen.

Tentti -työkalun käyttö voi vaikuttaa monimutkaiselta, ja osin se sitä onkin. Opastusvideot katsomalla ja ohjeita käyttämällä selviää eteenpäin. Varsinkin isojen opiskelijaryhmien osalta helpottaa tarkistusta ja arviointia se, että esseevastaukset ovat arvioitavana sähköisessä muodossa.

Tarkempia Moodle-ohjeita tentti -työkalun käyttöön:
Tentti-ohjeet: http://docs.lerlin.com/kurssintyotilan-muokkaajan-ohjeita/aktiviteetit/item/19-tentti

Humakin tallenne tentti -työkalun käytön opetuksesta henkilökunnalle:
Moodle-webinaari 15.11.2013 klo 9.30-11.30, Sähköinen tenttiminen Moodlessa
http://meet12157806.adobeconnect.com/p84u8fc1maj/

Aktiviteetit -ohjeita: http://docs.lerlin.com/kurssintyotilan-muokkaajan-ohjeit/aktiviteetit

Aineistot -ohjeita: http://docs.lerlin.com/kurssintyotilan-muokkaajan-ohjeita/aineistot

Moodle opettajan ohjeita: http://docs.lerlin.com/kurssintyotilan-muokkaajan-ohjeita
Humakin wiki: https://wiki.humak.fi/display/OPT/Opetusteknologia

Katso myös:
Johanna Salmia, Annika Michelson, Jaana Nuuttila, Liisa Siivola, Pauliina Venho. 2013.

Mobiiliopas 2: mobiilitentti https://sites.google.com/site/mobiililillaluonnollisesti/mtentti

7.3 Tentin uudet vaatteet – Webropol – kyselystä etätenttiin

Sanna Pylkkänen

Tenttiminen, kuulustelu, kysely. Tentillä on monta nimeä ja tarkoitusta. Perinteisesti sillä ymmärretään läksyn tai opitun kuulustelemistilaisuutta, joka voi olla luonteeltaan kirjallinen tai suullinen. Tentin voi kuitenkin toteuttaa useilla tavoilla riippuen sille asetetuista tavoitteista. Perinteisen tentin tai kokeen luonteesta oppimisvälineenä kertovat siihen liittyvät kuvaukset kuten kuulustella, lukea, läpäistä, epäonnistua ja reputtaa.

Karjalainen (2001) kuvailee perinteisen tentin tapahtuvat valvotussa tilassa, käyttäen kirjoitusvälineitä ja konseptipaperia. Aika on ennalta rajattu ja viestintä muiden läsnäolijoiden kanssa rajoitettu. Perinteisesti tentissä opiskelija kertaa luennon aihepiirin ja lukee aineiston omalla ajallaan ja näin valmistuu osoittamaan toisinaan hyvinkin yksityiskohtaista osaamistaan tenttitilanteessa. Perinteisen tentin tavoitteena onkin usein opitun asian määrällinen kontrollointi ja osoittaminen. (Karjalainen 2001.)

Opetuksen välineiden kehittämisessä on hetkiä, jolloin on tarve kehittää vanhoja menetelmiä uusiin käyttötarkoituksiin. Niiden avulla ylläpidetään opiskelijan motivaatiota ja mahdollistetaan mahdollisimman sujuvaa opintojen etenemistä. Tähän tarpeeseen lähdin alun perin etsimään ratkaisua Webropol – ohjelman käytöstä. Erityisesti monimuoto opintoja tekevät opiskelijat, avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijat sekä opintojaksojen korvaavat tehtävät näin sellaisina kohderyhminä, jotka voisivat hyötyä Webropol – ohjelman uusiokäytöstä.

Hyvin pian huomasin, että samalla tavoin kuin Moodle oppimisalustana mahdollistaa esim. tenttimisen, voi Webropolin avulla kehittää nopeita paikkaan sitomattomia ratkaisuja. Tässä artikkelissa tarkastelen oppimistehtävien, erityisesti tentin, toteuttamista Webropol – ohjelman avulla. Kirjoituksen tarkoituksena on toimia käytännön sovelluksena aiheesta kiinnostuneille.

Tentti ja etätentti oppimisen näkökulmasta

Tentti on yksi tapa testata opiskelija osaamista kyseisen kurssin sisällöstä. Se, osoittaako se asian hallintaa tai oppimista, jakaa mielipiteitä. Etätehtävät edellyttävät opettajalta toisenlaista näkyä tentittävään alueeseen, sillä opiskelijalla on mahdollista käyttää tenttitilanteessa kirjallisuutta ja aineistoa. Useamman kirjan tentissä on kyettävä muotoilemaan sellaisia kysymyskokonaisuuksia, joilla tähdätään tiedon muistamiseen, omaksumiseen, hallintaan ja soveltamiseen. Oletuksena on että opiskelija on hankkinut tarvittavat kirjat etukäteen, tutustunut niihin ja soveltaa niitä

kirjoittaessaan tehtävävastausta. Kyse ei ole vain luetun muistamisesta vaan aiheen laajemmasta käsityksestä ja soveltamisesta esimerkkien avulla.

Perinteisessä tentissä voi jäädä epäselväksi, mitä opettaja haluaa painottaa tenttiaineistossa. Jos tentissä keskitytään yksityiskohtiin, opiskelija saattaa tulkita niiden olevan olennaisen tärkeitä eikä hahmota kokonaisuuksia ja asiayhteyksiä. Perinteinen tentti ohjaakin opiskelijan helposti etsimään tärppikysymyksiä. Opiskelijat mukauttavat opiskelutapansa herkästi tenttioletusten mukaisiksi, vaikka tietäisivät, ettei kyseinen tapa opiskella ole paras mahdollinen.

Pinnallista tietoa mittaavissa tenttitehtävissä vastaus löytyy suoraan tietystä kirjan kohdasta ja vastauksen kriteerit perustuvat siihen, että opiskelija on kirjoittanut vastauksen kirjan tekstiä mahdollisimman yksityiskohtaisesti mukaillen. Ongelmana onkin, että tenttiä varten opiskeltavat asiat unohtuvat helposti muutamassa viikossa. Tietoa soveltavien tenttien avulla opiskelijaa tulisi ohjata ymmärtämiseen ja kokonaisuuksien hahmottamiseen. Asiakokonaisuuksien muodostaminen opiskeltavista asioista edistää myös aiheeseen liittyvien yksityiskohtien muistamista. (Lindblom-Ylänne, Nevgi & Kaivola 2003, 270–272.)

Opiskelustrategioiden kehittymisen kannalta olisi tärkeää, että opiskelija saisi työstään välitöntä palautetta, mieluimmin henkilökohtaisesti. Laadukkaan oppimisen kannalta olisi myös tärkeää, että oppimista arvioitaisiin monipuolisesti. Tämä onnistuu käyttämällä numeraalisen arvioinnin täydentäjänä muita arviointimuotoja. (Kts. Lonka 1991; Lindblom-Ylänne, Nevgi & Kaivola 2003.)

Lindblom-Ylänne, Nevgi & Kaivola (2003) suosittelevat tenttejä jotka painottavat kokonaisuuden hallintaa, tiedon sovellusta vaativia tehtäviä, arviointikriteerien avoimuutta ja yksilöidyn palautteen antamista sen sijaan, että tenttinumero olisi ainoa palaute opiskelijan osaamisesta. (Mt. 2003, 279–281.) Onnistunut tentti siis opettaa etsimään ja soveltamaan tietoa.

Webropol – ohjelma oppimistehtävien alustana

Webropol – ohjelmalla halusin etsiä ratkaisuja ensisijaisesti kolmeen asiaan; ajankäyttöön, toteutuspaikkaan ja tentittävän sisällön oppimistapaan. Ajankäytön näkökulmasta jokainen lehtori pyrkii mahdollisimman tehokkaaseen työskentelyyn. Suurimmaksi aikasyöpöksi muodostuvat puuttuvat, roikkumaan jäänet opintosuoritukset ja tehtävät. Yksittäisten lisätenttien ja -esseiden suunnittelu vie aikaa. Tenttien valvominen ja tarkastaminen edellyttää aika- ja paikkaresursseja niin opettajalta kuin opiskelijaltakin.

Monissa oppilaitoksissa opiskelijaryhmän koko on niin suuri, että verkkotentin tekeminen samanaikaisesti luokkatilassa ei ole mahdollista. Uusien tenttisovellusten haltuunoton esteenä voivat olla myös opettajan usko perinteisen tentin oppimistapaan tai puuttuvat aika- ja taitoresurssit uusien sovellusten käyttöön ottoon.

Käytännön näkökulmasta verkkotehtävien tekeminen soveltuu hyvin verkostomaiseen ammattikorkeakouluun, jossa opiskelijat tulevat opintoihin kaikkialta Suomesta. Tällöin esimerkiksi aikuisopiskelijoiden ei tarvitse tentin vuoksi hakeutua opiskelupaikkakunnalle, vaan heidän on mahdollista toteuttaa tentti esimerkiksi kotoa tai työpaikalta.

Myös kampusten välillä liikkuvat opiskelijat voivat hyödyntää etätenttimahdollisuutta laajalti. Perinteisessä tentissä opiskelijalla ei ole mahdollisuutta vaikuttaa tilanteen kulkuun tai omaan selviytymiseen tentistä, sillä itse tilanne on erilaisin tenttiohjesäännöin rajattu (Karjalainen 2001). Verkon kautta tehtävissä, paikkaan sitomattomissa tehtävissä, opiskelija voi ottaa oman rauhan tentin tekemiselle haluamassaan paikassa.

Linkki ”kyselyyn” eli tenttiin, voidaan säätää olemaan voimassa vain tiettynä aikana. ”Webropol -tentin tekeminen synnyttää paineen toteuttaa tehtävä määräaikana”, toteaa ensimmäisen vuoden opiskelija. Tämä pitänee paikkansa silloin kun opiskelijat tiedostavat, että nyt samanaikaisesti olemme kaikki verkossa vastaamassa tenttikysymyksiin. Opettaja tenttikysymykset tehtyään toimittaa opiskelijalle linkin, jonka avaamalla opiskelija voi haluamastaan paikasta käsin vastata tenttiin. Vastaaminen onnistuu missä vain, myös älypuhelimella. Erillisiä ohjelmien asentamisia tai Internet – selaimeen liittyviä rajoituksia ei juuri ole. Linkkiin voidaan asettaa erilaisia rajauksia kuten copy-paste – toiminnon esto, vastaus vain määrätystä IP-osoitteesta tai vastauksen pituus.

Vastaukset Webropol – tehtäviin muodostuvat siten, että jokainen vastaus on yksilöity ja vastauksista näkyvät vastausaika, ip-osoite ja sähköpostiosoite (suljettu kysely). Yksittäisestä esseevastauksesta voidaan hakea asiasanoja ja lauseita eli tehdä tietynlaista louhintaa. Sähköisessä muodossa olevan tehtävän voi siirtää lukuisiin tekstimuotoihin ja perusohjelmiin helpottamaan opettajan arviointitehtävää. Koko vastaajamäärästä on mahdollista luoda analyysityökalujen avulla erilaisia keskiarvoja, vertailuja ja käyriä osoittamaan keskimääräistä osaamistasoa. Tämä mahdollistaa visuaalisten esitysten teon annettaessa tentistä yleistä palautetta ryhmälle. Ennen kaikkea vastaukset ovat kirjoitettu tietokoneella, jolloin päästään eroon lyijykynällä kirjoitetuista ruutupaperivastauksista ja niiden arkistoinnin haasteista.

Opiskelijan painettua lopuksi lähetä -painiketta on tehtävävastaus välittömästi opettajan luettavissa missä vain sähköpostiosoitteessa. Tämä mahdollistaa myös tenttien tarkastuksen kaikkialla verkon ulottuvissa. Webropolissa ei tehdä tehtävän arviointia vaan arviointi tehdään normaalisti oppilaitosjärjestelmän kautta opintokorttiin. Saman tentin voi kopioida uuden tentin pohjaksi. Tosin huomioitavaa on, että yksikertaisen tehtävän tekeminen on niin helppoa ja nopeaa, että opettajalle muodostuu hyvin pian valmiita tehtäväpohjia muokattavaksi seuraaviin tehtäviin.

Näin sen tein – Webropol tentti

Suurimpia haasteita verkkotenteissä on arvioinnin päällekkäisyys oppilaitoksen oman järjestelmän kanssa. Moodle -tentti vie helposti päivän tenttilomakkeen tekemiseen ja kaikkiin aiheisiin se ei silti sovellu. Vaikka arviointi Moodlessa on todella nopeaa, ovat tulokset siirrettävä vielä kerran oppilaitoksen omaan järjestelmään, jotta ne saadaan näkyviin opintokortteihin. Yksittäisen korvaavan tehtävän vuoksi työhön kannattaa lähteä vain harjaantuneen Moodle -tenttien tekijän. On kuitenkin syytä muistuttaa, että Webropol – tehtävillä ja tenteillä ei ole tarkoitus haastaa esimerkiksi Moodlea, vaan tuoda yksi väline lisää opettajan työhön.

Testasin Webropol -tentin yhdessä Nurmijärven kampuksen ensimmäisen vuoden Yhteisöpedagogi-opiskelijoiden kanssa. Opintojaksona oli Yhteisöviestinnän ja markkinoinnin perusteet. Opiskelijoille kerroin koko opintojakson ajan tentistä ja pyysin heitä esittämään kysymyksiä, jotka heräsivät koskien uutta tenttitapaa. Ensimmäiset haasteet, jotka sain opiskelijoilta ratkaistaviksi, olivat

- opiskelijat lukevat valmiit vastaukset kirjasta
- opiskelija lähettää tenttilinkin jollekulle toiselle henkilölle ja joku muu vastaa opiskelijan puolesta tehtävään
- opiskelijat vastaavat yhdessä tehtävään kun valvontaa ei ole
- opiskelija kopioi vastauksen toisesta valmiista tekstistä
- opiskelijat auttavat toisiaan soittamalla toisilleen
- joku nopeampi kertoo oikeat tenttivastaukset toisille

- vastaukset kopioidaan netistä

Tenttikirjallisuus saa olla läsnä Webropol – tentti tilanteessa. Tämä asettaa tentin tekijälle vaatimuksia. Tenttikysymykset on muotoiltava siten, että vastaaja joutuu perehtymään laaja-alaisesti aiheeseen. Huoli siitä, että opiskelijat vastaisivat yhdessä tai vaihtaisivat vastauksia keskenään tai kopioisivat vastauksia, voidaan sivuuttaa hyvällä tehtäväsuunnittelulla, jossa esimerkiksi pyydetään käsittelemään asiaa esimerkin avulla. Uudet tiedonkäsittelyn muodot etätenteissä eivät perustu ulkoa opitulle tärppitiedolle ja määrällisille tavoitteille. Vastauskenttiä voidaan rajoittaa lukuisilla suodattimilla, jotka rajaavat vilpin mahdollisuuden minimiin. Koin itse että opiskelijat motivoituivat Webropol – tentin suunnitteluun osallistumisesta.
Suosittelen Webropol -tentistä kiinnostuneille ensimmäiseksi kokeiluksi essee tehtäviä. Nämä soveltuvat sekä tenttiin että korvaavaksi tehtäväksi. Erotuksena on että tentin aikaan verkossa työskentelee samanaikaisesti useita opiskelijoita lyhyemmällä aikavälillä (3h), kun taas korvaavan tehtävän palautusajan voi säätää useamman päivän päähän. Omassa tenttikokeilussani tenttiaikaa oli 3h. Jälkitarkastelu osoitti että tenttiin osallistui 19/23 henkilöä, joista 18 henkilöä käyttivät tentin tekemisen keskimäärin 2h 55 minuuttia. Nopein tekijä selvisi vastauksista 1,5 tunnissa.

Pikatenttiohje

Luo uusi kysely

Anna kyselylle nimi opintojakson mukaan. Muista tallentaa ahkerasti luomaasi aineistoasi. Tekstin korjaukset on paras tehdä editorin avulla. Sen takaa aukeavat tutut tekstinkäsittelyohjelman valikot. Kyselyn etenemistä voit seurata klikkaamalla kyselyn esikatselusta, joka aukeaa omaan ikkunaan. Kyselyn alkuselitteeseen kirjasin tentittävien kirjojen julkaisutiedot, arviointiasteikon, tenttiohjeistuksen sekä tentin päivämäärän sekä kestoajan. Tenttituki tapahtui puhelimen välityksellä tentin aikana.

Lisää kysymys

Valikko näyttää kaikki kysymysvaihtoehdot otsikoituna kuvan kera. Ensimmäisessä tentissä käytin ainoastaan avoimia (essee) kysymyksiä. Ensimmäiseksi kysymykseksi on hyvä valita perustiedot kuten opiskelijan nimi, opintojen aloitusvuosi, tutkintonimike jne. Tämä on varmistus, että voit tunnistaa kaikki vastaukset huolimatta siitä käytätkö yksityistä tai julkista linkkiä tehtävän tekemiseen. Tekstikentän leveydeksi säädin 30 merkkiä. Kysymyksen lisäasetukset alakohdasta ”toiminnot” valitsin vaihtoehdon ”Kysymys on pakollinen”. Muiden kysymysten kohdalla jätin pakotteet pois. Tällöin opiskelija voi lähettää tentin vaikka ei olisikaan vastannut kaikkiin kysymyksiin.

Lopuksi kannattaa tehdä aina tallennus ja esikatselun kautta tentin yleiskuvan vilkaisu. Näin virheet saa korjattua tentin edetessä.

Jatkossa avoimissa kysymyksissä otsikoksi laitoin tenttikysymyksen. Tekstikentän leveydeksi laitoin 130 merkkiä, jotta se näkyisi näytöllä kokonaan opiskelijan kirjoittaessa vastausta. Tekstikentän korkeudeksi valitsin 15 riviä, sillä halusin vähentää hiirellä ”skrollausta” ja helpottaa vastauksen oikolukua. Vastauksen maksimipituudeksi laitoin 5000 merkkiä, jotta näkisin millaisia ovat todella pitkät vastaukset. Testausvaiheessa arvelimme opettajatestaajien kanssa, että 3000 merkkiä tulee jatkossa riittämään hyvin. Väliotsikoiden avulla voi ryhmitellä kysymykset tenttikirjojen mukaisesti.

Kyselyn asetukset

Perusasetukset välilehdellä on tärkeintä valita vastaustapa. Vastaustavaksi tällä välilehdellä valittiin ”kerran”. Samasta osoitteesta voi siis vastata kyselyyn vain yhden kerran huolimatta siitä onko kyseessä julkinen linkki (=kaikille vastaajille sama) vai yksityinen linkki (=jokaiselle vastaajalle oma linkki).
Ulkoasuasetukset välilehdellä kohdassa ”Yrityksen logo” voit valita kuvapankista tentille oman oppilaitoksen pohjan käyttämällä selaa -toimintoa. Selattuasi

oikean logon paina lataa, käytä logoa ja määritä logon sijainti. Jatkossa voit kopioida kyselyn, joten pohja tarvitsee tehdä vain kerran. Järkevää on tehdä yksi täysin tyhjän kyselypohjan vastaisuuden varalle.

Toiminta-asetukset välilehdellä säädellään vastausasetuksia, joita on kannattavaa valita tehtävän luonteen mukaan. Tarkista kysymysmerkki -kuvakkeesta, mitä eri kohdilla tarkoitetaan. Valitsin tenttiini vaihtoehdot: ”Salli vastata vain kerran julkiseen kyselyyn, selaimeen jää eväste (cookie)” ja ”Lisää lomakkeen loppuun lähetyksen varmistus-painike.” **HUOMIO:** Yleinen virhe on, että vastausasetuksista valitaan vaihtoehto rajoita kyselyn vastausten lukumäärää: 1. Tällöin koko tenttiin (kyselyyn) voi vastata vain yksi vastaaja.
Vastauksen lähettämisen jälkeen valitsin ”näytä oma kiitossivu”, johon muokkaa painikkeesta lisäsin tekstin. Tämä varmistaa lähettäjälle, että tenttivastaus on todella lähtenyt ja tentti on ohitse. Ilmoitusasetuksiin laitoin sähköpostiosoitteeni saadakseni viestin saapuneista tenttivastauksista.

Viimeinen vaihe - vastausten kerääminen
Valitsemalla perusasetukset – ajastimet voit säätää tenttilinkin voimassaoloaikaa. Huomaa myös erot julkisen linkin ja yksityisen linkin välillä. Ensimmäiseen tenttiin valitsin julkisen linkin, joka on sama kaikille vastaajille. Sovittuna aikana vein linkin oppilaitosjärjestelmän kautta opintojakson foorumille. Näin opiskelijat kirjautuivat järjestelmään omilla tunnuksillaan ja linkki oli saatavilla vain henkilöille, jotka ovat ilmoittautuneet kyseiselle opintojaksolle.

Yksityisen linkin käyttö edellyttää sähköpostien kirjoittamista kohtaan ”lista kyselyn vastaajista”. Tämä tapahtuu nopeimmin kirjoittamalla ja leikkaamalla tekstinkäsittelyohjelmasta allekkain Enter -painikkeella erotellut e-mail osoitteet. Testivastausten avulla voi perehtyä etukäteen saatujen vastausten käsittelyyn. Jos huomaat kyselyn tallennettuasi jonkin virheen, voit milloin tahansa palata ylävalikosta kohtaan luo/muokkaa kyselyä.

Henkilökohtaisen Webropol – tunnuksesi saat oppilaitoksen tietohallinnosta. Tutustu Webropol – ohjelmaan ensin. Jos koneestasi on suljettu evästeet (cookies) pois päältä, ota ne käyttöön. Näin voit lukea MyWebropol – osiosta käyttöohjeita. Ohjelman käyttöohjeet ovat erittäin tiiviitä ja helppolukuisia, joten tentin tekemiseen ei mene ensikertalaiseltakaan tuntia kauempaa. Ennakkovalmisteluna tenttikysymykset on hyvä kirjata erilliseen tiedostoon. Sieltä niiden kopioiminen kyselypohjaan on nopeaa ja helppoa.

Lopuksi - Uusia avauksia tenttimiseen
Opiskelijoiden palaute tentistä oli kiittävää. Osallistujia tenttiin oli 19/23. Puuttuvia suorituksia varten (4) kopioin ja muokkasin tenttipohjan uudelleen ja he (3/4) tekivät tentin noin kuukauden päästä. Tentin arviointi osoitti, että arvosanat jakautuivat samalla tavoin kuin luokassa tehtävässä tentissä. Käytäntöön sovellettavat tenttikysymykset edellyttivät tenttikirjoihin (3) tutustumista etukäteen. Yksi tenttivastaus tapahtui lomamatkalta Euroopasta, joten Webropol -ohjelman käyttövarmuus ja toimivuus todettiin olevan huippuluokkaa.

Opiskelijat saivat koko ryhmänä palautetta tentin sujumisesta ja olivat mukana tentin etenemisen suunnittelussa.

Tulevaisuudessa on mielenkiintoista nähdä, miten olisi mahdollista toteuttaa ryhmätentti verkossa. Tähän mahdollisuuksia on monia. Mielenkiintoiseksi sen tekisi tentin korjaaminen siten, että opiskelijat korjaisivat vastavuoroisesti toisen opiskelijaryhmän tenttivastauksen.

Toisen opiskelijaryhmän tenttivastauksen korjauksessa opitaan tarkastelemaan omaa oppimista ja käsiteltävää sisältöä objektiivisemmin toteaa Hämäläinen (1994). Toimintatapana vertaisarviointi on tuttu, mutta tenttikäytännöissä ei vielä kovin laajalti käytössä.

Lähteet

Hämäläinen, E. 1994. Kirjokannen taonnasta eli kuinka opetusta ja oppimista arvioidaan. Helsingin yliopisto. Opintoasiain julkaisuja 8 / 1994.

Karjalainen, A. 2001. Tentin teoria. Dialogeja 4/2001. Oulu: Oulun yliopistopaino.

Lindblom-Ylänne, S., Nevgi, A. & Kaivola, T. 2003. Tentistä tenttiin - oppimisen arviointikäytäntöjen kehittäminen. Teoksessa Lindblom-Ylänne, S. &

Nevgi, A. Yliopisto- ja korkeakouluopettajan käsikirja. Vantaa: WSOY, 268–294

Kirjoittajat

Pasi Toivanen työskentelee koulutuspäällikkönä Humakin rehtorin toimistossa. Hänen vastuualueenaan on Humakin opetusteknologian kehittäminen. Lisäksi Toivasen toimenkuvaan kuuluu erilaisia hallinnollisia tehtäviä sekä kulttuurituotannon opetustyötä. Opetettavina opintojaksoina hänellä ovat johtaminen, projektitoiminta, puheviestintä ja teatterin tuntemus. Toivanen on työskennellyt aikaisemmin teatteriohjaajana ja alueellisen taidetoimikunnan pääsihteerinä.

Päivi Timonen on lehtorina Humakissa pääkaupunkiseudun TKI-keskuksessa (Ilkka) Helsingissä. Verkkonuorisotyön ja sosiaalisen median opetuksen lisäksi hän työskentelee eri hankkeissa. Verkko-oppimisen ja verkko-opetusteknologian käytön edistäminen ovat myös osa hänen työtään. Syksystä 2015 eteenpäin Timonen kehittää verkkopedagogina Humakin digitaalista oppimista. Avoimen verkko-opetuksen mahdollisuudet nuorison parissa työtä tekevien verkkotaitojen kehittämisessä (MOOC ym.) kiinnostavat häntä verkkopedagogiikan lisäksi.
http://verkossa.humak.fi.

Erja Anttonen, YTM, voimauttavan valokuvan menetelmäohjaaja, Humakin lehtori, järjestö- ja nuorisotyön koulutus, Kuopion kampus. Hän valmentaa, opettaa ja toimii hankkeissa. Verkkopedagogiikasta hänellä on kokemuksia sekä opiskelijana että opettajana. Hän on suunnitellut, toteuttanut ja ohjannut verkkokursseja sukupuolisensitiivisyydestä, sukupuolesta ja mediasta sekä taidekasvatuksesta. Anttonen on työskennellyt valtakunnallisissa vaikuttamis- ja palvelujärjestöissä kansainvälisen yhteistyön, kehitysyhteistyön ja kansainvälisyyskasvatuksen parissa sekä kulttuurituotannossa.

Liisa Halkosaari työskentelee lehtorina Humakin Kauniaisten kampuksella. Hän opettaa muun muassa suomalaista viittomakieltä ja tulkkausta, tekee itse tulkkauksia, työskentelee hankkeissa ja ohjaa opiskelijoita. Halkosaari on tulkkina työskentelyn lisäksi toiminut ammattijärjestössä erilaisissa luottamustehtävissä.

Benny Majabacka on kulttuurituotannon lehtorina Humakin Turun TKI-keskuksesta. Hän opettaa mm. kulttuurituotantoa, markkinointia, lakitietoa ja vastaa työharjoitteluista. Majabacka on mukana myös Humakin hankkeissa. Aikaisemmin hän on työskennellyt mm. tuottajana ja toiminnanjohtajana sekä kunnallisella että yksityisellä puolella.

Sanna Pylkkänen, YTM, sosionomi YAMK työskentelee lehtorina Humakin Nurmijärven kampuksella. Hänen vastuualueenaan on Yhteisöpedagogitutkinnon monimuotokoulutuksen opetus ja kehittäminen. Opetettavina opintojaksoina ovat erityisesti järjestötyöhön ja kansalaistoimintaan liittyvät aiheet. Pylkkänen on työskennellyt nuorisoalalla yli 20 vuotta nuorisotyön, koulutuksen ja ehkäisevän päihdetyön kehittämistehtävien parissa.

Jarmo Röksä, viestintäpäällikkö, YTM, vastaa Humakin viestinnästä ja markkinoinnista. Hän on työskennellyt pitkään verkko-oppimisen, viestintäteknologian, sosiaalisen median ja mediasisältöjen parissa sekä Suomessa että Norjassa mm. NTNU:ssa, Tampereen yliopiston Tiedotusopin laitoksella, Turku 2011 –säätiössä ja monissa yksityisissä IT-alan yrityksissä. Röksän intohimona on tutustua uusiin palveluihin ja mediateknologisiin vimpaimiin.

Juha Makkonen, FM toimii Humakissa koulutuspäällikkönä Nurmijärven kampuksella ja Helsingin TKI-keskuksessa. Hänen vastuullaan on pääkaupunkiseudulla järjestettävä yhteisöpedagogikoulutus. Lisäksi Makkonen tekee opetus- ja ohjaustehtäviä niin perus- kuin ylemmässä amk-tutkinnossa. Opetettavat aiheet ovat viime aikoina liittyneet johtamiseen ja projektitoimintaan. Makkonen on työskennellyt aikaisemmin valtakunnallisten opiskelijajärjestöjen johtotehtävissä.

HUMAK

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

www.humak.fi